

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne
 Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmiński, Powszechnej Wystawy Krajowej dr Stanisław Bernat, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
 w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 434

Poznań, czwartek dnia 19 września 1929

Rok XXIV

Niebezpieczny przeciwnik

Zaznaczyliśmy wczoraj, że niebezpiecznym, że najniebezpieczniejszym przeciwnikiem Narodowego Obozu Gospodarczego w wyborach jest opanowanie własnych zwolenników. — ściślej mówiąc, części jego zwolenników.

Coprawda, przeważnie w świecie żywo umiarkowane są bierniejsze i flegmatyczniejsze od elementów radykalnych. Tak mówi doświadczenie życiowe. Ale nie jest to ani pociecha, ani rozgrzeszeniem, ani rzeczą, którą można w naszych warunkach tolerować.

Przypominamy ostatnie wybory sejmowe np. w Poznaniu. Jeżeli z czterech mandatów zdobyliśmy tylko dwa, stało się to z dwóch przyczyn: 1) że wskutek katastrofalnego spadku liczby głosów Narodowej Partii Robotniczej oraz Chrześcijańskiej Demokracji wystrzelili ponad wszelkie oczekiwanie liczba głosów cizakowców (lista nr 21), 2) że na naszą listę padło tylko 37 tysięcy głosów, podczas kiedy należało się spodziewać więcej. Gdyby większy odsetek naszych zwolenników był spełnił swój obowiązek obywatelski, byłibyśmy mimo pierwszej okoliczności zdobyli z łatwością mandat trzeci. Szczególnie gorszącym było, że niektóre okręgi śródmieścia, gdzie właśnie przeważa znacznie żywioł umiarkowany, wzięły słaby w wyborach udział.

Powiadają niektórzy, że wyborami do miejscowej rady miejskiej można się mniej przejmować, niż wyborami do państwowych ciał parlamentarnych. Bardzo to niedojrzały pogląd. Kto nie umie dopilnować spraw na miejscu, zaniedba napewno zadania szersze.

Rozwój poglądów idzie zresztą w kierunku przyznania przedstawicielstwu samorządowemu zwiększonego wpływu na sprawy ogólnopństwowe, przeto wybory do rad miejskich mają znaczenie nie tylko lokalne, ale i powszechne.

Nadają one ton życiu w danym mieście na okres kilku lat; a wynik wyborów, skład rady miejskiej decyduje o tym, czy gospodarka samorządu będzie sumienna, oszczędna, rozsądna i podyktowana znajomością rzeczy, czy też zapanauje nieuczciwość, rozrzutność, nierozsądek i nieuctwo.

Więcej jeszcze, niż gospodarkę państwową odczuwa każdy obywatel bezpośrednio na swej skórze gospodarkę samorządu miejskiego. Kto przeto w zbliżających się wyborach zaniedba obowiązek podstawowego, nie będzie mógł do nikogo poza sobą samym mieć następne pretensji, gdy z powodu nieracjonalnych rządów komunalnych ucierpi bezpośrednio jego kieszeń.

Są znowu tacy, którzy wykręcają się słomą, że wielkie rozbicie, wielka ilość list kandydackich dezorientuje ich i zniechęca. Tak może mówić tylko człowiek nieświadomy, bez poczucia godności obywatelskiej i bez poczucia odpowiedzialności za bieg życia publicznego.

Jest rozbicie? Jest wiele list? A niechajże sobie będą! Niech się zjadają wzajemnie! Tem bardziej oświadczeni narodowicie, dbali o zdrowy rozwój

Z Ligi Narodów

Sprawa rozbrojenia i bezpieczeństwa

Genewa, 19. 9. (PAT.) Komisja do spraw rozbrojenia i bezpieczeństwa odesłała do komitetu rozjemczego projekt pomocy finansowej celem nowego rozpatrzenia. Na propozycję Politisa komisja uchwaliła wniosek, aby komitet bezpieczeństwa i komitet finansowy wspólnie zredagowały ostateczny tekst projektu dla przyszłorocznego Zgromadzenia Ligi. W konsekwencji więc projekt ten został odroczone do następnego roku. Komisja przyjęła również projekt rezolucji Cecila, którego poparł Massigli, wzywający Radę, aby zwróciła się do komitetu rozjemstwa i bezpieczeństwa o opracowanie projektu ogólnej konwencji na podstawie zasad projektu protokołu z 1926 r. celem wzmocnienia środków przeciwko wojnie.

Genewa, 19. 9. (Radio). Na dzisiejszym posiedzeniu Ligi wygłosił lord Robert Cecil wielką mowę, w której przedstawił stanowisko angielskie w sprawie rozbrojenia. Sprawa ta żywo obchodzi zarówno wielkie mocarstwa, jak i państwa małe. Obowiązek rozbrojenia wynika z paktu Ligi oraz

układów pokojowych. Mówca uważa rozbrojenie jako najpewniejszą gwarancję pokoju, lepszą od układów o bezpieczeństwie i pokoju. W dziedzinie rozjemstwa zrobiono pewne postępy, natomiast niewiele zrobiono pod względem zapewnienia bezpieczeństwa. Mówca dał następnie obszerny pogląd na dotychczasowe rokowania w sprawie rozbrojenia lotniczego, morskiego i lądowego.

Paryż, 19. 9. (PAT.) Omawiając kwestię rozbrojenia, „Intransigent” pisze: Na morzu posiada Anglja zapewnioną supremację, pragnąc przytem, aby cały świat uznał przewagę tę za legalną i ostateczną. Natomiast co do kontynentu Anglja pragnie utrzymać tam anarchję, która pozwoliłaby mieszkańcom wyspy angielskiej panować przez poróżnienie wszystkich. Powiedzmy otwarcie: rozbroić się w warunkach bezpieczeństwa — jak najchętniej, lecz grać komedję, dążyć jedynie do usunięcia wszelkich gwarancji pokoju europejskiego — nigdy.

W sprawie pokoju celnego uwzględnić należy położenie państw młodych

Genewa, 19. 9. (PAT.). Komisja organizacyjna Zgromadzenia Ligi Narodów zakończyła dyskusję nad sprawami gospodarczymi, przyjmując sprawozdanie Breitscheida z nieznacznymi zmianami oraz przekazując część rezolucyj komitetowi redakcyjnemu. Ożywione debaty wywołały znowu spr-

wy barjer celnych oraz pokoju celnego. Zgłoszono wniosek, w myśl którego przy ustanawianiu cel ochronnych należy brać pod uwagę specjalne położenie młodych państw, nie posiadających dostatecznie rozwiniętego przemysłu.

Proces Józefa Wójcika

Pierwszy dzień rozprawy — Akt oskarżenia

Warszawa, 19. 9. Jak już donosiliśmy, wczoraj rano rozpoczął się przed sądem okręgowym w Warszawie proces Józefa Wójcika. Jako oskarżyciel występuje podprokurator Grabowski, komplet sędziacy stanowią sędziowie: Wyczański, Łaszkiwicz i Hermanowski. Sensację wywołało przybycie adw. Paschalskiego, który imieniem por. Cebrowskiego i Nowaczyńskiego ma zgłosić powództwo cywilne.

Napiw publiczności na salę rozpraw jest duży.

Po wstępnych formalnościach przystąpiono do odczytania aktu oskarżenia. Akt ten, po opisie zająć, które miały miejsce w Piastowie, w dniu 13-go czerwca b. r. i okoliczności, poprzedzających te zajęcia, oskarża Józefa Wójcika, lat 38, o usiłowanie zabójstwa oraz o znieważenie pułku i adjutanta

pułku. W szczególności Józef Wójcik oskarżony jest o to, że:

„1) w dniu 13 czerwca 1929 r. w Piastowie, w zamiarze pozbawienia życia, dwukrotnie strzelił z rewolweru do Wacława Cebrowskiego i Aleksandra Nowaczyńskiego, lecz zamierzonego czynu nie dokonał z przyczyn od swej woli niezależnych, gdyż zadane uszkodzenia ciała nie były śmiertelne;

„2) w dniu 12 czerwca w Warszawie, w liście swym, skierowanym do 36 p. p. Legji Akademickiej, znieważył ten pułk, podając w wątpliwość, czy ktokolwiek w tym pułku posiada honor, oraz nazywając pismo, pochodzące od pułku świstkiem, wymownie świadczącym o ubóstwie moralnym i intelektualnym pułku;

„3) w tymże liście znieważył kapitana 36 p. p. Czesława Lewińskiego, z powodu pełnionych przezeń czynności służbowych adjutanta pułku, nazywając go urzędniczą wojskowym, który przehandlował 13 maja 1926 roku swój honor i który nikogo nie jest w stanie obrazić i nie ma prawa sam się obrażać.”

Sytuacja polityczna

pod znakiem wyczekiwania

Warszawa, 19. 9. (Tel. wł.) Sytuacja polityczna w dalszym ciągu znajduje się pod znakiem wyczekiwania. Ze strony klubów centrowo-lewicowych nic nie zapowiada jakiegokolwiek natychmiastowej akcji. Kl-

sycznym tego dowodem jest zwołanie parlamentarnej komisji klubu P. P. S. dopiero na 27. bm. i wyjazd prezesa klubu Niedziałkowskiego na tygodniowy wypoczynek. (w)

życia gospodarczego, pójdzie, nie oglądając się na inne szkodliwe czy słabe listy, prostą drogą przed siebie naprzód, pójdzie do urny wyborczej i rzuci swój głos na ogólnie - narodową listę gospodarczą, reprezentującą wszystkie warstwy społeczne i interesy gospodarcze, listą, która w Poznaniu ma numer 10.

Dla obywatela w pełnym znaczeniu tego słowa niema żadnych wymówek, jest tylko obowiązek publiczny i jest poczucie własnego, do brze zrozumianego interesu. To nakaz sumienia w walce z Niemcami i falą czerwoną z jednej, a z „sancją” z drugiej strony.

Mussolini a duchowieństwo

(KAP) Jak wiadomo, dnia 14 bm. w sali globusowej „Palazzo Venezia” w Rzymie odbyło się wielkie zgromadzenie faszystowskie, w którym wzięli udział prowincjonalni dyrektorzy partii w liczbie około 800, członkowie rządu oraz przedstawiciele prasy. Mussolini wygłosił mowę, w której, omówiwszy szczegółowo program rządu, zajął się stosunkiem duchowieństwa do państwa i powiedział m. in., co następuje:

„Traktat laterański został zaatakowany przez dwie partje: „temporalistów”, którzy marzą o przywróceniu zniesionych obecnie urzędzeń, oraz przez wolnomularzy, którzy chcą konflikt uczynić wiecznym. Państwo włoskie może samo bronić się przed tego rodzaju wystąpieniami i zaprawdę byłoby rzeczą dziecinną wierzyć, że rząd faszystowski chętnie widziałby utworzenie nowej masonerii dla zwalczania kleru. Nadzieje pewnych kół cudzoziemskich pozostaną nadziejami, przynajmniej o tyle, o ile dotyczą państwa włoskiego. Konieczną jednakże było rzeczą sprostować pewne błędy, które powstały zarówno w obozie katolickim, jak i w innym. Chodzi o to: między konfiskatą jakiegokolwiek nieznanego organów ekstremizmu katolickiego a „bismarkowskim kulturkampem” i walkami napoleońskimi istnieje niezmierna i istotna różnica.

„Sprawozdania prefektów wykazują, że duchowieństwo włoskie pozostaje w państwie włoskiem, to znaczy, że słucha praw i bardzo często okazuje swój zapał dla regimenu, według dawnego powiedzenia premiera z 1925 roku: „Wszystko w państwie, nie poza obrębem państwa, nie przeciw państwu”. Pominąwszy rzadkie wyjątki w okęgach pogranicznych, wielki ogół duchowieństwa ujawnia w ogólności szczerą chęć współpracy z faszystowskimi organami centralnymi i lokalnymi i to nietylko z potrzeby pokoju, gdyż nie zapomina on o przeszłości i umie porównywać ją z teraźniejszością.”

Następnie Mussolini przypomniał wielu księżom, którzy ściśle byli związani z instytucjami faszystów, i zaznaczył, że wskutek dobrej woli kleru bardzo szybko ujawni się znów „color optimus”. Stanie się to prędzej, jeżeli zaniechane zostanie ogłoszenie stanowczo przez rząd odrzuconej nauki o pośredniej władzy Kościoła.

Te słowa Mussolini'ego są dalszym ciągiem polemiki, zapoczątkowanej słynnymi jego mowami parlamentarnymi o konkordacie, mowami, z których pewne tezy Papież odrzucił z całą stanowczością. „Nauka o pośredniej władzy Kościoła” dotyczy pojęcia chrześcijańskiego, że Kościół ma wpływ na religijne stanowisko jednostki oraz na kształtowanie się prywatnego życia katolików i że wobec tego nie może być krępowany i ścięniany przepisami faszystowskimi. Tu od proklamowania zasady wszechwładzy faszystowskiej tkwi główna sprzeczność między Kościołem i regimem Mussolini'ego, która szczególnie dobitnie występuje w dziedzinie wychowania młodzieży.

Co się tyczy księży z okęgów pogranicznych, to Mussolini miał na myśli duchowieństwo niemieckie z południowego Tyrolu, walczące z rządem włoskim.

Wyjazd Prezydenta Rzplitej na krasę wschodnią

Warszawa, 19. 9. (PAT.). P. Prezydent Rzplitej wyjechał w dniu dzisiejszym o godz. 8 rano do województw nowogrodzkiego i wileńskiego. Panu Prezydentowi towarzyszą w podróży szef gabinetu wojskowego plk. Głogowski, oraz adjutant przyboczni mjr. Jurgelwicz i rtm. Caleski.

Zalóm psychiczny

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, 18 września.

Odrzucona przez większość Sejmu inicjatywa rządu zmierzająca do nawiązania stosunków z Sejmem, jest objawem zalómu psychicznego u „sanacji”, który datuje się jeszcze od procesu Czechowicza. Może jeszcze dzisiaj nie doceniamy jego znaczenia dla naszych stosunków. Nie zapominajmy, iż Piłsudski w „Dnie oka” zapowiadał, iż gdyby był premierem, nie dopuściłby do zebrania się Trybunału Stanu; w rzeczywistości zaś nie tylko Trybunał się zebrał, ale także Piłsudski stanął przed nim. Nie zapominajmy, iż Trybunał Stanu jednomyślną uchwałą stwierdził obowiązek Sejmu prowadzenia kontroli nad budżetem, że faktycznie całkowicie aprobował to stanowisko, jakiego bronił Sejm, pociągając min. Czechowicza do odpowiedzialności.

Konsekwencje nastąpiły bardzo szybko. Ministerjum skarbu nie przekraczało kredytów ponad budżet, a o ile dokonywało nadzwyczajnych wydatków już teraz, podczas feryj międzysesyjnych przedstawiało Sejmowi przedłożenia o udzielenie owych dodatkowych kredytów. Sam rząd wreszcie swą niefortunny zakończoną inicjatywą podniósł konieczność aprobaty przedstawicielstwa narodowego dla wszelkich kroków budżetowych.

Ton pewności, ton apodyktyczności, jaki dominował dotąd w kołach „sanacyjnych”, zanikł niepodzielnie. W innych warunkach, gdyby się pojawiła podobna enuncjacja kół sejmowych w odpowiedzi na inicjatywę rządu, posypałby się „kwieciste” słowa, a może nawet rozwiązanie izb. Dzisiaj o tem nikt nie

mówi. Dzisiaj nie wchodzi nawet rozwiązanie izb i zarządzenie nowych wyborów w rachubę. Nastroje są zgoła inne.

Dużą uwagę zwróciła w kołach politycznych wizyta doradcy finansowego p. Dewey'a u Piłsudskiego tuż przed wydaniem komunikatu. Tak się jakoś wszystko dziwnie zbiega: wizyta doradcy, wyjeżdżającego do Francji, w Belwederze, a następnie komunikat o... konieczności współdziałania władzy wykonawczej z ciałami ustawodawczymi!

Czy sesja nadzwyczajna się zbierze? Tego jeszcze przewidzieć nie można. Zależy to od „centrolewu”. Jego podpisy są potrzebne na złożenie podania p. Prezydentowi. Czy stronnictwa centrowe zechcą złożyć swe podpisy? Przekonamy się o tem w dniach najbliższych.

Zresztą za sześć tygodni Sejm musi się zebrać. Może jeszcze dla względów oportunistycznych znajdują się czynniki, które nie zechcą przyspieszyć prac parlamentarnych, lecz odwrócić wydarzenia, jakie się rozwiną na sesji zwyczajnej, nie będą w stanie. W końcu październikowa sesja musi być zwołana. Żadnego zamachu stanu dzisiaj nikt nie przewiduje.

Lecz wtedy nieodwołalne jest zdecydowanie się kół kierowniczych, w jakim ustroju państwem ma istnieć. Stan dotychczasowy nie jest już do utrzymania na żaden dłuższy dystans. Czują to najlepiej ci, którzy są u steru władzy. Nie tylko są w swym dotychczasowym systemie zachwiani, lecz przeświadczeni o konieczności nawrotu. Tylko nie wiedzą, jak to uczynić i kiedy. H. W.

„Centrolew”

Interesującym szczegółem pierwszej wymiany strzałów między rządem a Sejmem jest solidarne wystąpienie z trzema większymi klubami lewicy trzech małych ugrupowań środkowych. Prasa subwencjonowana, mająca za zadanie maskowanie porażki rządu, pociesza się powstaniem tego „centrolewu”, wyrażając nadzieję, że przez izolację Klubu Narodowego przecież kiedyś uda się wejść do tego porozumienia także stronnictwu rządowemu.

Jak wiadomo, stronnictwa lewicowe, t. j. P. P. S., „Wyzwolenie” i Stronnictwo Chłopskie jeszcze podczas poprzedniej sesji sejmowej, niedługo po wniesieniu przez B. B. projektu konstytucyjnego, utworzyły blok pod pompatyczną nazwą „Obrony Demokracji i Parlamentaryzmu”. W czasie feryj starano się wzmocnić ten blok przez połączenie się stronnictw chłopskich. Do połączenia takiego wprawdzie nie doszło, ale postanowiono, że w sprawach dotyczących interesów drobnego rolnika i w obronie parlamentaryzmu wszystkie trzy rywalizujące na terenie wsi grupy będą występowały solidarnie.

Stronnictwo „Piasta” stało się z kolei łącznikiem z grupami Ch. D. i N. P. R. i w ten sposób doszło do wspólnej deklaracji „centrolewu”.

Zespół ten w takim, jak obecnie składzie, nie jest groźny ani dla stronnictwa rządowego z jednej, ani dla obozu narodowego z drugiej strony; powstanie jego nie zmienia bowiem w niczem istniejącego układu sił politycznych. O możliwości utworzenia „centrolewu” i siłach, które nad tem utworzeniem gorliwie pracowały, pisaliśmy zaraz po wyborach w r. 1928 i w ciągu pierwszej sesji nowego Sejmu. Jednak ten „centrolew” różnił się od obecnego tem, że rola centrum przypadła w nim Bezpartijnemu Blokowi, a udział „Piasta”, Ch. D. i N. P. R. był rzeczą drugo-, a nawet trzeciorzędna.

Sytuacja ta nie uległa żadnej zmianie. Obecny „centrolew” pp. Niedziałkowskiego, Thugutta, Rataja i Chacińskiego ma charakter obronny. Celem jego jest obrona obecnej konstytucji w ogóle, a Sejmu w szczególności. Narazie — tyle. Poza tem zespół sześciu stronnictw nie jest ani zdolny do „zlikwidowania” obecnego systemu rządzenia, ani tem mniej do zastąpienia dzisiejszych władców.

Niewątpliwie natomiast ukrytym celem twórców obecnego „centrolewu” jest pozyskanie, jeśli nie całego B. B., to przynajmniej jego „demokratów”, którzy odsunęci od rządów przez pułkowników, poruszają dostępne sobie sprężyny celem doprowadzenia do zbliżenia między lewicą a piłsudczykami, niezadowolonymi z polityki pp. Sławka i Polakiewicza. Zwolennikami takiego obrotu spraw są masoni i Żydzi. Niemordowanie także pracuje w tym kierunku marszałek Sejmu p. Daszyński.

Czy udział grup katolickich i umiarkowanych ograniczy się do obecnych celów, czyli obrony praw parlamentu, czy sięgnie dalej, jakby tego życzyli sobie istotni aranżerowie „centrolewu”, to się okaże w przyszłości. Najprawdopodobniej grupy te, które w obecnym Sejmie zatraciły samodzielność polityczną i są podminowane przez rozmaite wpływy, będą niby planety krążyły raz koło tego, innym razem koło innego systemu.

W następstwie dokonanego w maju 1926 roku przewrotu nadchodzą czasy, które wymagają jasnych definicji politycznych i zdecydowanych ludzi. Nic tu nie pomogą żadne „centrolewy” ani „centroprawy”, żadna latanina „demokratyczna”.

W tej sytuacji my za najpożyteczniejszą dla narodu i państwa uważamy politykę zasad: otwartą, uczciwą i bezkompromisową. Inni niech sobie radzą, jak chcą. Każdy tak się wyśpi, jak sobie pościele. M. K.

Polska a Słowiańszczyzna

„Gazeta Bydgoska” zamieszcza następujące uwagi:

Polska należy do rządu narodów słowiańskich. Stosunek jednak Rosji do Polski utrudniał nam prowadzenie polityki słowiańskiej. Ilekroć taka polityka była przez Polaków inicjowana, tylekroć postawa polityków rosyjskich ją przekreślała. Rosja bała się poruszenia sprawy polskiej.

Sytuacja zmieniła się po powstaniu państwa polskiego i po zapanowaniu i utrwaleniu się w Rosji systemu bolszewickiego. Rosja została jakby zza nawiasem życia politycznego i kulturalnego Słowiańszczyzny. Prze-

stała ona być magnesem, który oczy innych narodów słowiańskich przyciągał ku sobie.

Polska dotychczas nie zdołała wykorzystać tej sytuacji. A przecież kultura polska, nasze położenie geograficzne, nasza liczebność, powinny z nas uczynić centrum narodów słowiańskich. Zwłaszcza w dziedzinie kulturalnej mamy bardzo wiele do powiedzenia. Przyzwyczajenia z czasów rozbiorów i niechęć pewnych polityków polskich do koncepcji słowiańskich utrudniały nam odegranie wielkiej roli w Słowiańszczyźnie, do której jesteśmy powołani.

Życie jednak jest silniejsze od uprzedzeń i niechęci. Samo ono na-

ul. Marez, Fecha 4 przy Kaponierze

KINO STYLOWE

Telefon 78-90.

Premjera w piątek, 20 bm.
Dotychczas w Polsce niewyświetlany!

Czeski dramat kameralny p. t. „EROTIKON” (Na tle prawdziwego zdarzenia)

Reżyser **Gustaw Machaty**. — W rolach głównych: Nowa gwiazda, uroczą **Ita Rina**. — Znakomity aktor włoski: **Luigi Serventi**. — Chłuba ekranowa szweczkich: **Olaf Fjord**.

Początek seansów 5, 7, 9. Miejsca numerowane. Początek seansów 5, 7, 9.
Przedprzedaż biletów od godz. 12-14 przy kasach kinoteatru.

rzuca nam rolę przewodnika w życiu narodów słowiańskich. Po wyrównaniu pewnych niedociągnięć i zapomnieniu przeszłości, musimy stworzyć program naszej polityki słowiańskiej. Program ten i pracę przygotowuje najpierw społeczeństwo polskie, a później dopiero wejdzie ona do kanonów państwowej polityki polskiej.

Pod tym względem rok obecny jest momentem przełomowym. W roku tym, dzięki Powszechnej Wystawie Krajowej, dokonano się rzeczy wprost o znaczeniu doniosłym. Na gruncie ekonomicznym i kulturalnym nawiązaliśmy serdeczne nici z organizacjami narodów słowiańskich. Z powodu Powszechnej Wystawy Krajowej setki nawet tysiące Czechów, Serbów i Bułgarów zwiedziło Polskę, poznało nasz kraj, nawiązało z nami bliskie i trwałe stosunki. Prasa wszystkich narodów słowiańskich zaroila się od artykułów i rozpraw o Polsce. Dość powiedzieć, iż w samej prasie czeskiej napisano o Polsce kilkaset artykułów. Podobnie i w prasie jugosłowiańskiej. Wszystkie te głosy są dla Polski bardzo przychylnie i przebijają z nich chęć, aby Polska stała się ośrodkiem organizacji polityki słowiańskiej.

Ta chęć znalazła wyraz na zjazdach i konferencjach słowiańskich, które w tym roku miały miejsce w Polsce. A było tych zjazdów wiele. Zjazd wszechsłowiański organizacji śpiewaczy, zlot wszechsłowiański Szkół, konferencje dziennikarzy polskich z dziennikarzami czeskimi i jugosłowiańskimi, wycieczki ekonomiczne Słowian i t. d. Do tego już doszło, iż przedstawiciele narodów słowiańskich na zjazdach międzynarodowych uznali język polski za język urzędowy Słowian. To się stało na Międzynarodowej Konferencji Studentów i na kongresie międzynarodowym chirurgów, który obradował w Warszawie.

Przez to narody słowiańskie uznały nasz język za reprezentacyjny język słowiański na terenie międzynarodowych organizacji społecznych i kulturalnych. Przez to samo uznały one Polskę za przodowniczkę Słowiańszczyzny.

Niemniej charakterystyczne jest stanowisko reprezentantów Słowian w sprawach gospodarczych. Przy zwiedzaniu Gdyni w dniu 30. 9 b. r. przez przedstawicieli czeskosłowackich izb handlowo-przemysłowych, poseł do Sejmu praskiego Samek oświadczył, iż Gdynia musi się stać ośrodkiem ogólnosłowiańskim. Omawiano przy tem możliwość wybudowania przez państwo czeskie basenu w Gdyni kosztem 10 milionów złotych.

Z powyższego widzimy więc, iż obudziło się wśród narodów słowiańskich poczucie łączności kulturalnej i gospodarczej. Łączność ta ma także podstawy polityczne. Traktaty pokojowe stanowią te podstawy polityczne. Wszystkie narody słowiańskie są zainteresowane w obronie tych traktatów. Wszystkie narody słowiańskie mają przytem jednego wspólnego wroga, którym są Niemcy.

Polska staje się powoli centrum narodów słowiańskich i ich przewodnikiem. A narody słowiańskie mają przed sobą wielką przyszłość, są bo-

wiem młode i prężne. Nie wypowiedziały one swojego ostatniego słowa, co powiedział Czech — Kollar, a które to zdanie przypomniał niedawno prezydent Ratajski. Zbliża się czas, w którym Słowiańszczyzna to ostatnie słowo wypowie głośno i wyraźnie.

W Będzinie lepiej, niż w Poznaniu

B. B. o „pierwszych lepszych szewcach, stolarzach czy rzeźnikach”

Wczoraj odbyło się na sali p. Jarockiego zebranie wyborcze „sanacyjnego” Zjednoczenia Pracy Wsi i Miast dla urzędników.

Posel dr Surzyński podkreślił w swem przemówieniu, że jeżeli Poznań się tak wspaniale rozwinął, to zawdzięcza to poparciu — rządu, więc trzeba być za „budowniczym Polski” i głosować na listę nr. 11.

Dr Machowski, który do nas przybył z Kalisza, przedstawił Poznań odwrotnie, w najgorszym świetle. W Będzinie czy Sosnowcu jest lepiej, niż w Poznaniu.

Inż. Żółtowski apelował do urzędników, a p. B. Bederski wywodzi, że urzędnik jest w radzie miejskiej potrzebniejszy od „pierwszego lepszego szewca, stolarza czy rzeźnika”.

P. Łukaszewicz z „Gońca Wielkopolskiego” atakował magistrat. pp. Ratajskiego, Kiedacza, Mareńca i innych.

Zebrani w liczbie około stu urzędników zachowywali się biernie.

Kard. Vanutelli o międzynarod. działalności Stolicy Apost.

(KAP) Kardynał Vanutelli, dziekan św. Kolegium, w artykule londyńskiego czasopisma „Graphic” odpowiada na pytanie, czy wskutek pokoju laterańskiego międzynarodowa działalność Papieża dozna rozszerzenia. Kardynał stwierdza, że Papieństwo zawsze starało się współdziałać w ochronie sprawiedliwości i moralności w sprawach międzynarodowych. Papieństwo wyszukiwało również każdą sposobność, by wcielić w czyn swą troskę o pokój, sprawiedliwość i przyjaźń między narodami. Dlatego nie ma potrzeby, by Stolica św. poddawała rewizji zasady swej działalności międzynarodowej.

Na pytanie, czy Città del Vaticano chce wstąpić do Ligi Narodów, kardynał odpowiedział, że Kościół nie ma zamiaru ubiegać się o możliwość wywierania jakiegokolwiek wpływu świeckiego na politykę. Obecnie, po zawarciu pokoju laterańskiego, narody w razie sporów międzypaństwowych będą chętniej zwracały się do Papieża, ponieważ uznanie jego niezawisłości i suwerenności usunęło na zawsze obawę, jaką żywili katolicy całego świata w związku z jego sytuacją dobrowolnego więźnia Watykanu.

EAU DE COLOGNE „L'ÉLEPHANT”
orzędzająca 80% woda kolonjska, niezbędna na balu, w podróży i na zawodach sportowych.
J. Szach. Warszawa. Tw 888

Pocztowa Kasa Oszczędności w Warszawie

1 jej Oddziały w Krakowie, Poznaniu i Katowicach
przyjmują

do inkasa weksle oraz inne dokumenty wierzytelnościowe.

Inkaso na wszystkie miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej
uskutecznia się na najdogodniejszych warunkach.

P. W. K. i Gdynia wielkie dzieła Polski odrodzonej

Oświadczenie francuskiego min. Bonnefous na konferencji prasowej w Warszawie

Warszawa 19. 9. (Tel. wł.) Wczoraj odbyła się w apartamentach bawiącego w Warszawie francuskiego ministra przemysłu i handlu p. Bonnefous konferencja prasowa, podczas której gość francuski — po wyrażeniu swej wdzięczności za serdeczne przyjęcie, jakiego doznał w Polsce, oraz podkreśleniu serdecznej przyjaźni, łączącej oba kraje — tak wypowiedział się o poznańskiej Wystawie i o porcie gdyńskim.

„Rząd mój wydelegował mnie na wystawę poznańską dla zmanifestowania i podkreślenia łączności pomiędzy rządem polskim i francuskim podczas tej pierwszej polskiej wystawy narodowej. Rządowi polskiemu zależało na tym dowodzie przyjaźni i na tem, by rząd francuski przyłączył się do tej wielkiej manifestacji ekonomicznej, społecznej i intelektualnej. Wystawa poznańska przeszła moje oczekiwania. Rzecz, która mnie najbardziej uderzyła podczas zwiedzania wystawy, poza jej wielkim obszarem 67 ha, jest to porządek, czystość i metoda, które tam panują. Nie przypuszczałem, iż wystawa jest tak doskonale i z tak wspaniałą planowością zorganizowana. Wystawa poznańska jest dowodem siły i żywotności narodu polskiego, który zaledwie w 10 lat po odzyskaniu niepodległości jest już zdolny do podobnego wysiłku, stwierdzającego, iż naród polski istnieje dzięki własnej żywotności i sile, czego dowody w jeszcze wyższym stopniu widziałem gdzieś indziej.

„Gdynia nie znajdowała się w programie mojej misji. Mógłbym ograniczyć się do krótkiej podróży 48-godzinnej, ale żywe zainteresowanie i sympatia, które odczuwam w stosunku do

wszystkich przejawów waszego życia narodowego, zdecydowały, iż udałem się do Gdyni. Pomimo, iż dokładnie byłem obeznany i wiele czytałem o rozwoju tego portu, widok, który ujrzalem, przeszedł moje oczekiwania. Dzieło dokonane w Gdyni może być jedynie porównane do wysiłku Ameryk w ciągu wieku 19-go, kiedy w tym kraju w okresie wzmoczonej emigracji wzrastały wszędzie miasta, albo do budowy portu Casablanca, którą miałem możność oglądać podczas mojej wizyty u marszałka Lyauteya w Marokko. Wysiłek ten był dowodem siły i ekspansji kolonialnej Francji. Wysiłek dokonany w Gdyni zasługuje tembardziej na nasz zachwyt, iż został dokonany w warunkach wyjątkowych w chwili, gdy Polska we wszystkich dziedzinach musiała odbudowywać swoje gospodarstwo narodowe. Wbrew trudnościom polskie sfery rządzące postanowiły dać i zapewnić Polsce te pluca, jakimi jest dla waszego kraju Gdynia. Wysiłek ten został uwieńczony najzupełniejszym powodzeniem. Najlepszym dowodem tego jest raport doradcy finansowego przy rządzie polskim, z którym miałem sposobność się zapoznać. W raporcie tym z prawdziwie amerykańskim realizmem są stwierdzone cudowne rezultaty, osiągnięte w Gdyni.

„Reasumując, powtarzam me podziękowania dla rządu polskiego i dla wszystkich Polaków oraz mój zachwyt wobec dzieła dokonanego w Poznaniu i dzieła, które kończy się w Gdyni, wobec tego wielkiego dzieła Polski odrodzonej, dowodu siły, jedności i energii, z których Polska może być dumna, z zaufaniem patrząc w przyszłość.“

Minister Bonnefous u Prezydenta Rzpltej

Warszawa 19. 9. (Tel. wł.) Francuski minister przemysłu i handlu Bonnefous po wczorajszej konferencji prasowej w jego apartamentach w hotelu Europejskim udał się na zwiedzenie miasta. a o godz. 12.30 przyjęty był na audjencji na Zamku przez Prezydenta Rzeczypospolitej. O godz. 13 Prezydent Rzeczypospolitej i pani Mościcka podejmowali ministra Bonnefous i jego małżonkę śniadaniem, w którym uczestni-

czyli również przedstawiciele rządu oraz ambasady francuskiej.

Po śniadaniu minister Bonnefous złożył o godz. 16 wizytę w izbie handlowej polsko - francuskiej, a o godz. 17 obecny był na herbatce w ambasadzie francuskiej z udziałem kolonji francuskiej. Po obiedzie w ścisłym gronie w hotelu Europejskim minister Bonnefous opuścił Warszawę, udając się pociągiem o godz. 22.55 do Katowic.

Minister Bonnefous na Śląsku

Katowice, 19. 9. (PAT.). Dziś o godz. 8 rano pociągiem pospiesznym z Warszawy przybył do Katowic francuski min. przemysłu i handlu Bonnefous z małżonką. Po powitaniu udał się p. minister do mieszkania wojewody Grażyńskiego, gdzie spożył śniadanie w ścisłym gronie osób. Na-

stępnie minister francuski zwiedził nowowubudowany gmach śląskiego urzędu wojewódzkiego, poczem około godziny 9.30 odjechał samochodem wraz z towarzyszącymi mu osobami do Chorzowa, gdzie zapoznał się z urządzeniami państwowej fabryki związków azotowych.

Sensacyjna afera przemysłowa w Rosji

z udziałem członków poselstwa lotewskiego

Moskwa 19. 9. (PAT) Agencja Tass donosi: Trybunał skazał na śmierć spekulantów moskiewskich Samuela Taitza i Abrahama Kleinera oraz na 6 lat więzienia urzędniczkę poselstwa lotewskiego Bertę Aschmann. Wszyscy oni byli członkami utworzonej przy poselstwie tajnej organizacji, która od szeregu lat wykupywała i wysyłała drogą kontrabandy zagranicę diamenty i rozmaite walory, 20 innych oskarżonych, po większej części klientów organizacji, zostało

skazanych na rozmaite kary więzienia, robót przymusowych i pieniężne. Trzech podsądnych uniewinniono. Śledztwo ustaliło, iż łączność między spekulantami moskiewskimi a tajną organizacją utrzymywaną była przez funkcjonariuszy poselstwa lotewskiego, mianowicie b. attaché handlowego Blumenthala, attaché Kanepa i sekretarza poselstwa Michelsona, którzy zbiegli już zagranicę. Kontrabanda przesyłana była za pośrednictwem lotewskiej poczty dyplomatycznej.

Dwa pożary w Zakopanem

Istnieje podejrzenie zbrodnicego podpalenia

Zakopane 19. 9. (AW) W nocy o godz. 24 wybuchły prawie jednocześnie dwa pożary: jeden na Żywieńskiej ogarnął ogromną stodołę ze słomą i sianem należącą do Józefa Cukra i poważnie zagrażał stojącym obok domom gospodarczym. W chwili gdy na miejsce pożaru przybyła straż ogólna, ogień strawił już połowę budynku. Akcja skierowana była przede wszystkim na zlokalizowanie ognia, co się też powiodło.

W tym samym czasie wybuchł pożar w wielkim pensjonacie przy ul. Kaspruskiej „Podolanka”, własność p. Rybaka, mieszczący około 30 pokoi. Ogień objął rychło całe dwa piętra budynku drewnianego i tynkowanego o dwóch skrzydłach, tak, że straż pożarna która powróciła z pożaru na

Żywieńskiej, starała się ocalić przynajmniej jedno skrzydło gmachu, co jednak nie udało się, gdyż już o godzinie 4-ej nad ranem gmach zgorzał prawie doszczętnie. Część mebli z parteru i I piętra uratowano, II piętro spłonęło doszczętnie. Ponieważ w bardzo bliskim sąsiedztwie znajduje się szkoła przemysłu drzewnego cała z drzewa i domy mieszkalne, ludność miejscowa energicznie zajęła się ratowaniem tych budynków przez polewanie dachów wodą. Zaznaczyć należy, że do akcji ratunkowej przyłączył się samorządnie personel wojskowego sanatorium, dawn. sanatorium Dłuskich. Przybyli oni na miejsce pożaru pod dowództwem oficerów z sikawką. Szkoda wyrządzona wynosi około 100 tysięcy zł i była w części ubezpieczona.

Ponieważ w obu wypadkach zachodzi podejrzenie zbrodnicego podpalenia, na co wskazuje równoczesny prawie wybuch pożarów w dwóch punktach, policja wszczęła energiczne dochodzenia w tym kierunku.

Baron Togo u Prezydenta Rzpltej

Warszawa, 19. 9. (PAT). Prezydent Rzeczypospolitej przyjął w dniu dzisiejszym o godzinie 11-ej na audjencji senatora barona Togo — prezesa Towarzystwa polsko - japońskiego w Tokio. Jednocześnie baronowa Toga złożyła wizytę pani Mościckiej.

Szef lotnictwa francuskiego w Warszawie

Warszawa, 19. 9. (AW) Wczoraj przybył do Warszawy generalny inspektor sił lotniczych Francji gen. Barres. Na dworcu powitali gen. Barresa oficerowie departamentu aeronautyki z pulk. Rayskim na czele, delegacja oficerów 1 pulk. lotniczego z dow. pulk. Sendorkiem. Imieniem p. ministra spraw wojsk. gością powitał pierwszy oficer sztabu głównego mjr. Próchnicki, oraz komendant garnizonu m. stoł. Warszawy, pulk. Wieniawa-Długoszewski. Na dworcu był obecny szef francuskiej misji wojskowej w Polsce gen. Denain.

O następcę p. Młynarskiego

Warszawa, 19. 9. (Tel. wł.) Stanowisko wiceprezesa Banku Polskiego w miejsce p. Młynarskiego, który poświęca się pracy naukowej, nie zostało jeszcze obsadzone. Nie wiadomo, kto je po p. Młynarskim obejmie. Największe szanse posiada p. Barański, dyrektor departamentu obrotu kredytowego ministerstwa skarbu, ale ministerstwo skarbu nie chce się pozbyć fachowca. (w)

Komisarz kasy chorych w Olkuszu

Olkusz, 19. 9. (AW.). Na mocy rozporządzenia zostały rozwiązane wszystkie autonomiczne władze w powiatowej kasie chorych w Olkuszu, t. j. rada, zarząd, komisja rewizyjna i komisja rozjemcza. Komisarzem kasy chorych mianowany został p. Zygmunt Milbrandt.

Udział Harrimana w przedsiębiorstwie zeppelinowym

Berlin, 19. 9. (Tel. wł.) Hambursko - amerykańska linja żegluga oznajmia, że w rokowaniach o sfinansowanie i uruchomienie komunikacji zeppelinowej uczestniczy koncern Harrimana. Centralnem portem dla tej komunikacji ma być Staaken pod Berlinem.

„Przyjaźń“ niemiecko-sowiecka

Berlin, 19. 9. (PAT). Hugenbergowska „Nachtausgabe“, reprodukując karykaturę jednego z dzienników sowieckich, przedstawiającą sterowiec niemiecki „Graf Zeppelin“ z głową świni, atakuje w ostrych słowach rząd sowiecki, zarzucając mu tolerowanie „bezczelnych napaści“ na dra Eckenera. Dziennik przypomina, że kierownik sterowca niemieckiego okazał w czasie przelotu nad Rosją dalekoidącą lojalność w stosunku do rządu sowieckiego. W razie przyszłych uroczystości z okazji lądowania lotników sowieckich w Berlinie — grozi „Nachtausgabe“ — Niemcy będą musieli pamiętać „o tem rosyjskiem świństwie“.

Sprawa teatru we Lwowie

Lwów, 19. 9. (AW.). Komisarz rządu m. Lwowa wezwał dzierżawców teatralnych, aby wnieśli rezygnacje z dzierżawy. Ci zakomunikowali, że z dzierżawy zrezygnują, jeżeli miasto weźmie na siebie dług, a dalej zażądali zwolnienia sądu polubowego. Komisarz odpowiedział, że w sprawie spłacenia długów, w myśl kontraktu, miasto nie jest do tego obowiązane, natomiast zgodził się na zwolnienie sądu polubowego. Gmina miasta Lwowa w myśl kontraktu dzierżawnego zarządziła wypłacenie gaż do wysokości kaucji a zatem 50 000 zł. Z sumy tej wypłacone będą zaległe place za sierpień, jakoteż zaliczki na wrzesień.

Wybuch wulkanu

Paryż, 19. 9. (PAT). Z Fort de France na Martynice donoszą, że po wybuchu wulkanu Mont Pele zaczął opadać popiół. Ludność ewakuje się w dalszym ciągu z zagrożonych okolic.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 1/4 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,88 zł, gotówką — 211,45 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,46 zł, gotówką — 172,12 zł.

Poznańska Giełda Pieniężna

Poznań, 19 września 1929. Dzisiejsza giełda nie różniła się wiele od dnia wczorajszego i miała tentencję utrzymana.

Z pap. procent. wzgl lokacyjnych chętnie nabywano 5 proc. po konwers. po kursie 48 proc. oraz premj. dolarowe po 59,— zaś oddawano po 59,— i robiono transakcje 8 proc. listami dolarowymi ziemskimi po 95 proc. (przy dew. 890) Poza tem nabywano 4 proc. listy zast. konwert. po 41 proc. przy szczupłym materiale. Dopytywano się również o 6 proc. listy żytnie po 23,— jednakże nie było odawców

Akcje bankowe bez notowania. Z akcji przemysłowych robiono transakcje Cegielskim po 41,— płacono za Goplanę 9,50, zaś R. Maya oddawano po 97,—

Cedula urzędowa z dnia 19 września 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 48% P.
8% dol. listy Pozn. Ziem. Kred. 95% +
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 41% P.
(Kurs w złotych)
5% Pożyczka premjowa serja II 59,— P.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 119,— O.
Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Cegielski H. I em. zł. 4,— +
Goplana I—II em. zł. 9,50 P.
Dr. Roman May I em. zł. 97,— O.
Tendencja: Utrzymana.

Giełda warszawska

dnia 19 września 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol Stan Zjedn. tr. 8,88 kup. 8,90 kup. 8,86

Dewizy:

Belgia	tr. 0,10	sp. 0,00	kup. 0,00
London	043,22	043,33	043,12
New York	008,90	008,92	008,88
Paryz	084,90	084,99	084,1
Szwajcaria	171,87	172,30	171,44
Wiedeń	125,48	125,74	125,17

Papiery państwowe i obligacje:

4% poź. inwest.	000,00	118,75	119,00
5% poź. premj. dol.	060,25	061,0	060,75
5% poź. konw.	000,00	000,00	049,25
10% poź. kol.	000,00	000,00	102,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	167,00—167,50
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—075,50
Cegielski	000,00—041,95
Modrzewów	000,00—022,00
Norbli	000,0—103,0
Ostrowieckie zakłady	00,00—084,50
Starachowice	000,00—025,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg

reszta za 100 kg

Berlin, dnia 19 września 1929

Pszenvica march od st. zał.	22,20—26,00
Tendencja słabsza.	
Zyto march od st. zał.	180,00—183,00
Tendencja słabsza.	
Owies march od st. zał.	168,00—176,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień trowarny	205,00—223,00
Tendencja słaba.	
Jęczmień past. i przemysł.	170,00—186,00
Tendencja słaba.	
Kukurudza loco Berlin	210,00—211,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenna	27,75—34,00
Tendencja osłabiona.	
Maka żytnia	24,25—27,50
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	11,60—12,25
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	10,80—11,25
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	38,00—46,00
Groch dr. jad.	28,00—33,00
Groch past.	21,00—23,00
Makuchy rzepakowe	18,50—19,00
Makuchy tiane	24,30—24,60
Witki suche	12,80—12,80
Srut Soja	20,40—20,90
Platki ziemniaczane	18,00—18,40
Ziemniaki jadalne białe	1,90—2,20
Ziemniaki jadalne czerwone	2,30—2,70
Ziemniaki jadalne nerkowe	3,40—3,70
Ziemniaki iad. inne żółte	2,50—2,70
Ziemniaki fabryczne w fg.	0,10—0,11

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 19 września 1929.

Wypłaty na Warszawę 47,00—47,20

Noty wielkie 46,925 47,325

Polecam ZIARNIK i USPULUN do zaprawy zboża

oraz wszelkie inne artykuły dla Rolnictwa.
CENTRALNA DROGERJA
J. CZEPCZYNSKI
Poznań, Stary Rynek 8.

Dokoła wyborów do rad miejskich

Zebranie przedwyborcze koła wildeckiego Str. Nar.

We wtorek wieczorem odbyło się w lokalu p. Zawadowskiej zebranie koła wildeckiego Stronnictwa Narodowego przy licznych udziałach członków i sympatyków, poświęcone sprawie wyborów do rady miejskiej. Po zagajeniu obrad przez prezesa koła p. Rutkowskiego nastąpiły referaty p. Dr. Marji Grosmanówny o pracy rady miejskiej z szczególnym uwzględnieniem stanowiska koła obywatelskiego oraz p. redaktora Wolskiego o obecnej sytuacji przedwyborczej. Nad referatami wywiązała się obszerna i ożywiona dyskusja, poczem dokonano podziału pracy przygotowawczej do wyborów. Przebieg zebrania świadczył o żywym zainteresowaniu się sprawą wyborów oraz o należytnym zrozumieniu ich wielkiej doniosłości, to też spodziewać się należy, że żywioty narodowe dzielnicy wildeckiej godnie staną obok innych dzielnic, by zapewnić zwycięstwo liście nr 10 Narodowego Obozu Gospodarczego.

Sytuacja wyborcza w Gnieźnie

Wybory do rady miejskiej w Gnieźnie, które odbędą się dnia 6 października br., zapowiadają się ciekawie.

Uprawnionych do głosowania jest 15546 osób, podczas gdy w roku 1925 uprawnionych było 13228 osób z czego głosowało 8937. Gniezno wybiera 36 radnych. Dotychczasowy skład był następujący: Komitet Obywatelski (Stron. Narodowe) 13 mandatów. Ch. Dem. 1 mandat, byli wojskowi 1 mandat, kolejarze 2, Obóz Pracy („sanacja”) 5, N. P. R. prawica 4, i P. P. S. 10. W roku 1925 złożono 7 list; taką samą ilość list złożono do obecnych wyborów.

Lista nr. 1, t. zw. Obywatelska, składa się z właścicieli nieruchomości z czołowym kandydatem lekarzem dr. Urbańskim. Dziwić się należy, że część właścicieli nieruchomości odłączyła się od listy narodowej, pod której hasłami, mimo wszystko skupia się poważny procent zdrowo myślących właścicieli nieruchomości. Przyszłe wybory wykażą niewątpliwie, czy kierunek, obrany w szczególności przez dotychczasowego prezesa Stow. Właścicieli Nieruch., był celowy i właściwy.

Lista nr. 2, P. P. S. ma jako czołowego kandydata Stefana Grotowskiego. P. P. S., jak już wspomniałem, w dotychczasowym składzie do rady miejskiej posiada 10 radnych. Społeczeństwo grodu Lecha, w szczególności warstwy robotnicze, poznały się na wartości hasła socjalistycznych. Wymownym świadectwem nikłej liczby socjalistów było tegoroczne „święto” 1 maja. Na zwołany przez nich wiec na Targowisku przybyła mała garstka, przyczem górę wzięła skrajna lewica tak, że nawet nie dokończono wiecu, ani nie odważono się urządzić tradycyjnego pochodu przez miasto.

Lista nr 3 Ch. Demokracji posiada jako czołowego kandydata Ignaca Fudzińskiego. Ch. Demokracja na gruncie gnieźnieńskim nie ma żadnych szans.

Zdrowo myślące społeczeństwo skupiło się około listy nr 5 Narodowego Bloku Gospodarczego z czołowym kandydatem ks. kanonikiem Styczyńskim. Na liście tej dobrano ludzi fachowych o stalych a nie chwytliwych charakterach. Reprezentowane są na niej wszystkie stany, to też sukces jest niewątpliwy.

Lista nr. 6 Demokratycznego Bloku Pracy Gospodarczej jest zakapturzona listą „sanacyjną” z czołowym kandydatem dr. Musiałem. Nawet w kołach „sanacyjnych” obecność niektórych kandydatów na tej liście wywołuje niesmak.

Dalsze listy jak lista nr 7 Związku Inwalidów Wojennych oraz lista Narodowej Partii Robotniczej wielkiego wpływu na wynik wyborów nie będą miały. (b)

W Rogoźnie

Rogoźno, we wrześniu.

Do wyborów do rady miejskiej, które się odbędą w niedzielę, dnia 6 października br., zgłoszono pięć list kandydatów. Są to:

Lista nr 1. Obywatelska — kandydat czołowy dr. Wysocki; lista nr 2 (N. P. R.) — kand. czołowy Walenty Krzyżaniak, lista nr. 3 („rolnicza”) — czołowy kandydat Władysław Świątlik, lista nr 4 (niemiecka) — kand. czołowy Maks Wambeck, lista nr 5 (Polski Blok Demokratyczny — „sanacja” wraz z cizakowcami) — kand. czołowy adwokat Sławek

Przed złożeniem list kandydatów odbyło się kilka wieców, obecnie mijają czas bez żywszej agitacji. Niewątpliwie cały, patriotyczny ogół odda swe głosy na listę nr. 1. (mk)

Zblokowanie list w Lesznie

Leszno, we wrześniu.

Donosiliśmy już że w Lesznie zgłoszono 9 list kandydackich. Sytuację ratuje jedynie fakt, że listy nr 1 (Ch. D.), 3 (Narodowy Obóz Gospodarczy), 4 („Rzemiosło i Kupiectwo”), 5 (inwalidów wojennych) i 7 (N. P. R.) zablokowały się. (s)

Ku uwadze zwolenników Narodowego Obozu Gospod.

Organ Chrześcijańskiej Demokracji p. Teski „Dziennik Bydgoski”, powtarza artykuł „Prawdy” (N. P. R.), skierowany w sprawie wyborów przeciwko naszemu obozowi. Jest to nowy przyczynek do roboty podjazdowej Narodowego Chrześcijańskiego Zjednoczenia Pracy (lista nr 7) przeciwko Narodowemu Obozowi Gospodarczemu którego zwolennicy a szczególnie mężowie zaufania zapamiętają to sobie.

Kazanie ks. rektora Rolewskiego w Genewie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Genewa, 17 września.

Z okazji X. Zgromadzenia Ligi Narodów i międzynarodowego tygodnia katolickiego w Genewie odbyło się w kościele Notre-Dame w Genewie uroczyste nabożeństwo. Mszę pontyfikalną celebrował w asyście licznych duchowieństwa ks. biskup Besson, biskup Lozanny, Genewy i Fryburga. W pierwszych szeregach ławek zajęli miejsca delegaci państw katolickich na Zgromadzenie między innymi p. min. Zaleski z otoczeniem, delegat Węgier Apponyi Szwajcarii — Motta, Belgji — Janson, Kanady — Dandurand itd. Na nabożeństwie był też obecny sekretarz generalny Ligi sir Eryk Drummond, który, jak wiadomo jest katolikiem.

Kazanie w języku polskim wygłosił ks. rektor Rolewski z Poznania. W podniosłych słowach, poparty dużą erudycją wskazał polski kaznodzieja na stałe teoretyczne i praktyczne dążenia Kościoła Katolickiego do zapewnienia ludzkości pokoju. Mówił o Lidze Narodów ks. rektor Rolewski doszedł do następującej konkluzji.

„Wszelkie wysiłki i zamierzenia Ligi Narodów zdążają przeciw do tego, aby wytworzyć ową skuteczną moralną siłę prawa, o której wspomina Benedykt XV i która ma zająć miejsce siły fizycznego oręża. Owa zaś skuteczna moralna siła prawa w stosunkach międzynarodowych nie da się pomyśleć bez moralnego ustosunkowania narodów do tej najwyższej idei, która jedynie zdolna jest zapewnić tryumf pokojowi powszechnemu nad egoizmem poszczególnych narodów. Idea ta, to najwyższe i odwieczne prawo Boże, przed którym ukorzyć się muszą narody i ich przywódcy. Słowem, świat do powszechnej pacyfikacji zbliżać się będzie o tyle, o ile stanie się prawdziwie chrześcijańskim i uzna się nie za źródło wszelkiego prawa, ale jedynie za stróża i wykonawcę naturalnego prawa Bożego; o ile dalej przywódcy narodów przejęci będą poczuciem odpowiedzialności już nie tylko przed własnym narodem lub przed ludzkością całą i historią ale przed Sędzią Najwyższym, który prawo swoje obwarowuje sankcją wiekiustą. I właśnie na założeniach tego odwiecznego prawa Bożego Kościół katolicki buduje swoją ideę i swoją pracę pacyfistyczną.

„Et nunc, reges, intellegite; erudimini,

qui iudicatis terram. Apprehendite disciplinam eius... beati omnes, qui confidunt in eo. — A więc chcecie zrozumieć, rządzący narodów! Dajcie sobie powiedzieć, którzy sądzicie na ziemi. Chwycicie się prawa Bożego... Błogosławieni wszyscy, którzy ufają w Bogu”, tak mówi Psalmista Pański (II 10—13).

„Pamiętajmy, że całe budowanie pokoju upowszechnego, na które patrzymy jest owym budowaniem domu o którym mówi Psalmista (CXXXVI 1): „Jeżeli Pan nie zbuduje domu, napróżno pracowali ci, którzy go budują.”

Kazanie ks. Rolewskiego przetłumażył miejscowy wikariusz generalny na język francuski.

Na zakończenie nabożeństwa chór odśpiewał szwajcarski hymn narodowy z okazji t. zw. „postu federacyjnego”, czyli dnia modłów za Szwajcarię obchodzonego uroczystie przez Szwajcarów wszystkich wyznań. Poczem ks. biskup Besson udzielił zebrany błogosławieństwa. Ks. rektor Rolewski otrzymał ze wszystkich stron liczne gratulacje.

R. P.

S. p. Jan Harusewicz

Po długotrwałej chorobie zmarł w Warszawie dr. Jan Harusewicz jeden z czołowych przedstawicieli kierunku demokratyczno-narodowego. Należał do pokolenia, które tworzyło ten kierunek zdobywając dla niego uznanie społeczeństwa i przez ciężką walkę doprowadzając do zwycięstwa.

Śp. Harusewicz należał do tych, którzy osiadali po miastach prowincjonalnych i w nich tworzyli kuznie pracy społecznej i narodowej, promieniujące naokół i budzące nowe siły w narodzie. Działalność Harusewicza w Łomżyńskim — to dzieje ruchu narodowego w tym środowisku, jak zaś było ono silne jak szerokie zatoczyło kręgi wystarczy zaznaczyć, iż „Polak” na Kurpiach posiadał zawsze licznych odbiorców i zapalonych zwolenników. Tamteży też śp. dr. Harusewicz pokryliemu przedostawał się przez granice, te strony dla obozu narodowego stanowiły od lat niewzruszona podstawa.

Od powstania Dumy przez wszystkie jej kadencje śp. dr. Harusewicz piastował ciężki obowiązek poselski później zaś zaufanie obywateli powołało śp. Harusewicza na posła Sejmu Rzplitej. W czasie wojny odgrywał w Kole Polskiem rolę kierowniczą i konsekwentnie i z całą energią walczył o zwycięstwo programu zjednoczenia i niepodległości, wychodząc zawsze z założenia że bez zjednoczenia bez zaboru pruskiego, bez morza Polska niepodległa nie będzie.

To też dzielnica nasza ma szczególny powód po temu, by przed trumną wielkiego obywatela i światłego męża politycznego pochylić czoła. Cześć Jego chlubnej pamięci!

Napady bojówek ukraińskich na Polaków

Z Tarnopola donoszą:

Ukraińska organizacja wojskowa „Luh” złożona z szowinistycznych elementów wznowiła swą antypolską działalność, którą dotkliwie odczuwają miejscowi Polacy.

W Borkach Wielkich członkowie „Luhu” napadli na chłopca Michała Studenego za to, że śpiewał polską piosenkę i bili go toporkami po plecach i głowie. Szczęściem w tym momencie przechodziło dwu uczniów 8-jej klasy gimn., którzy wyrwali z rąk napastników ofiarę. Z zemsty za to następnego dnia ci sami napadli jednego ze studentów. Dajnę Jeden z bandytów pchnął Dajnę nożem w bok a drugi Michał Baryłowski bił go żelazną łaską po głowie. Nieszczęśliwy chłopak padł zalany krwią na ziemię i stracił przytomność.

W Romanówce zaszedł analogiczny wypadek. W czasie ćwiczeń „Luhu” na placu gminnym nadszedł Piotr Balik jeden z najczynnějších pracowników polskich w tej wsi. Członkowie „Luhu” obrzucili go stekiem wyzwisk na temat

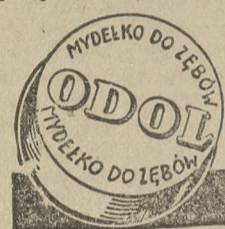
jego polskiej narodowości, a gdy Balik słownie zareagował, ugodzony został kamieniem w głowę od jednego z ćwiczących „Luhowców”. Widząc na co się zanosi, Balik począł uciekać, a wtedy komendant „Luhu” dał komendę: „Hura na Lachiw” i wszyscy rzucili się w pościgi za uciekającym. Balik skrył się w czytelnicy T. S. L. Wtedy Łuhowcy wylamali drzwi, dostali się do czytelnicy i w bestjański sposób pobili Balika.

Dzierżawcy folwarku Zazdrość struli w ostatnim tygodniu hajdmacy 12 najlepszych krów za to, że był założycielem spółki mleczarskiej.

Polacy kresowi są temi napadami ogromnie wzburzeni, tem bardziej że zaznacza się brak należytej opieki ze strony władz — i przygotowują samorzutnie samoobronę.

Możecie

mieć zawsze śnieżno-białe zęby czyszcząc je codziennie mydełkiem do zębów **Odol**. Mydełko **Odol** czyści i przywraca im naturalną barwę.

Mydełko do zębów **Odol** posiada przyjemny smak i jest bardzo oszczędne w użyciu.

Tw 315

Aparat dożywiania nieboszczyków

London, 18 9. (AW). Prasa angielska podaje z Sidneyu niewiarygodnie brzmiącą wiadomość o wynalazku lekarza australijskiego, specjalisty chorób sercowych. Lekarz ten po dwuletnich pracach skonstruował aparat, który ma rzekomo ożywiać nieboszczyków. Główną częścią aparatu jest igła elektryczna, którą wprowadza się do serca trupa.

Uczony australijski zastrzeżenie się zresztą, że aparat jego może oddać nieocenione usługi jedynie w tych wypadkach gdy operacje dokonuje się w 10 najdalej 12 minut od śmierci. Zaznacza on również że wynalazek jego ma ogromne znaczenie w wypadkach śmierci nagłej i w Sidney stosowany jest z powodzeniem na noworodkach, które przyszyły na świat nieżywe, oraz na topielcach.

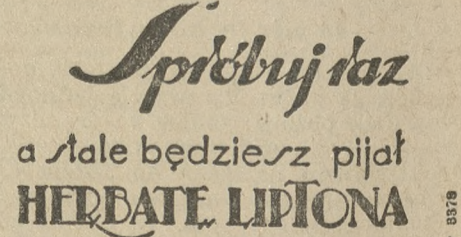
Skutki powodzi

Lisbona, 19 9. (PAT). W okolicach Ioriga szalała gwałtowna burza, skutkiem której nastąpiła powódź. Szkody wynoszą 3 miliony ecudos. Sześć fabryk musiało zawiesić pracę, wobec czego liczba bezrobotnych zwiększyła się o 500 osób.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

W 1929

Pw 10 887-62.481

Drugi „Tydzień Dziecka”

Jednym z ważniejszych zagadnień opieki społecznej jest ochrona macierzyństwa. Jest ona ściśle związana z opieką nad dzieckiem, zwłaszcza w okresie jego niemowlęstwa, gdyż zdrowie dziecka tkwi przede wszystkim w zdrowiu matki.

Musimy ustalić zasady, czy Polsce zależy na przyroście naturalnym ludności, czy może się ona zgodzić na ograniczenie przyrostu naturalnego. Czy opieka społeczna ma być wyrazem uczuć i odruchów zgoda nieopanowanych, czy ma się stać częścią przemyślanego planu pomnażania bogactw państwa, do których to bogactw zaliczyć należy niewątpliwie liczną, zdrową i silną ludność. Nie może być dwóch zdań, że Polska, pozbawiona naturalnych obronnych granic, mająca obok siebie silnych i zachłannych sąsiadów, posiadająca w kraju macierzystym tylko 20 milionów ludności polskiej, wobec stukilkudziesięciu milionów sąsiadów prawie jednolitych pod względem etnicznym, musi dążyć do osiągnięcia maksymalnego pod względem ilościowym i jakościowym przyrostu naturalnego ludności, z tem zaś nierozdzielnie wiąże się sprawa opieki nad macierzyństwem i ściśle z nią połączoną opieką nad niemowlętami.

Badając materiały statystyczne z dziedziny naszej polityki ludnościowej od roku 1830, podane przez Stanisława Serkowskiego w jego pracy „Przyrost naturalny ludności, jako zagadnienie higieny socjalnej”, stwierdzamy stały spadek urodzin w Polsce. Spadek ten uzależniony jest nie tylko od warunków bytowania ludności, lecz również od braku zorganizowanej opieki państwowej i społecznej nad macierzyństwem. Tylko dzięki temu, że liczba zgonów zmniejsza się w szybszym tempie, przyrost naturalny ludności utrzymuje się w okresie 1911 roku na poziomie 15,6 proc. Ze stosunki pod tym względem nie poprawiają się a raczej pogarszają — dają nam odpowiedź następujące dane, zebrane przed trzema laty z terenu Wielkopolski.

Urząd Stanu Cywilnego	Ilość urodzeń		
	r. 1922	r. 1923	r. 1924
Września	426	426	372
Środa	380	349	349
Szamotuły	449	392	379
Krotoszyn	393	372	360
Jarocin	624	545	532

Powyższe liczby, obejmujące urodzenia żywe i martwe, wykazują nam dobitnie, że ilość urodzin spada stonkowo w szybkim tempie i niech to będzie groźnym ostrzeżeniem dla naszego społeczeństwa.

Wzorem roku zeszłego Wielkopolskie Zrzeszenie instytucji i towarzystw opieki nad matką i dzieckiem organizuje w b. miesiącu „Tydzień Dziecka”. Organizacja ta absolutnie nie ma nic wspólnego z warszawskim bezwykonanym komitetem opieki nad matką i dzieckiem. Do organizacji „Tygodnia Dziecka” J. E. ks. kard. Hlond odniósł się przychylnie.

We wtorek odbyła się w kuratorjum okręgu szkolnego poznańskiego konferencja prasowa, której przewodniczył ks. dyr. Janiak. Z uwagi na to, że celem akcji „Tygodnia Dziecka” jest obudzenie w społeczeństwie głębszego zrozumienia dla spraw dotyczących wychowania i wykonania racjonalnej opieki nad dzieckiem i młodzieżą, oraz zebranie odpowiednich funduszy na stworzenie nowych zakładów opiekuńczych i wspomaganie materialne zakładów już istniejących, przeto program prac a akcja Tygodnia Dziecka dzieli się zasadniczo na dwie równoznaczne akcje a mianowicie: 1) akcja propagandowa i akcja finansowa. Naczelniemi hasłami „Tygodnia” są: 1) Dziecko winno być posuszone w służbie idei miłości Boga i ojczyzny, 2) Dziecko głodne — winno być nakarmione, 3) Dziecko chore — pielęgnowane, 4) Dziecko wykołajone — zwrócone na właściwą drogę, 5) Dziecko niedorozwinięte — odpowiednio kształcone, 6) Dziecko i sierota opuszczone — wzięte w opiekę i wspomaganie. We wszystkich miastach i miasteczkach w woj. poznańskim utworzyły się już specjalne komitety „Tydzień Dziecka” trwać będzie od 21 do 27 bm. (tr.)

Uroczyste otwarcie nowo- wybranej Izby Rzemieśniczej w Poznaniu

Uroczyste otwarcie nowoobranej pozn. Izby Rzemieśniczej, nastąpi — jak to już w swoim czasie donosiliśmy — w poniedziałek 23 września.

Na intencję zwolnienia nowej Izby, odbędzie się rano o godz. 9,15 — w Złotej Kaplicy pozn. Katedry uroczysta msza św.

Następnie zbiórą się członkowie Izby na posiedzenie, które odbędzie się o godz. 10 z następującym porządkiem obrad:

1. Otwarcie Izby przez delegata władzy przemysłowej wojew. zgodnie z art. 177 ust. 2 ustawy przemysłowej. (Delegat oddaje przewodnictwo najstarszemu wiekiem członkowi Izby).

2. Wybór protokółanta (§ 21 dział I Statutu Izby).

3. Wybór prezidenta Izby zgodnie z art. 177 ust. 2 ustawy.

4. Wybór wiceprezidenta Izby (art. 173 ust. 1 ustawy przem. oraz § 13 ust. 1 dział I Statutu Izby).

5. Wybór 3 członków zarządu Izby (art. 178 ust. 1 ustawy i § 13 ust. 1 dział I Statutu Izby).

Po załatwieniu tych punktów nastąpi przerwa, po której potoczą się obrady dalsze i to:

6. Wyznaczenie terminu następnego zebrania Izby w celu:

a) przejęcia agendy od tymczasowego zarządu Izby. Po powzięciu uchwały przez Izbę, prezyd. nowoobraną Izby przejmując od dotychczasowego zarządu protokółem zdawczo-odbiorczym na podstawie protokołu likwidacyjnego agendy dotychczasowego zarządu.

b) Uchwalenie budżetu Izby (§ 11 ust. 4 p. 2 dział I Statutu).

c) Uchwalenie regulaminu zebrania Izby, zarządu i komisji (§ 11 ust. 4 p. 14 dział I Statutu).

d) Uchwalenie regulaminu służbowego dla personelu biurowego Izby (§ 11 ust. 4 p. 10 dział I Statutu).

e) Uchwalenie regulaminu biurowego Izby (§ 11 ust. 4 p. 15 dział I Statutu Izby).

f) Mianowanie sekretarza Izby (§ 11 ust. 4 p. 8 dział I Statutu Izby).

Porządek posiedzenia likwidacyjnego

1. Podanie do wiadomości tymczasowego zarządu Izby faktu ukonstytu-

tuowania nowowybranej Izby Rzem. oraz wyboru zarządu, teje Izby wraz z uzasadnieniem zwolnienia likwidacyjnego zebrania dotychczasowego zarządu i z oznajmieniem o wygaśnięciu mandatów członków tegoż zarządu w myśl art. 194 ust. 1 ustawy przem.

2. Wybór protokółanta.

3. Sporządzenie protokołu likwidacyjnych czynności dotychczasowego zarządu, który winien zawierać: a) Spis inwentarza majątku ruchomego i nieruchomego Izby, b) Wykaz aktywów i pasywów wraz ze specyfikacją wszelkich złączonych z tem ksiąg, rachunków, dokumentów, pism, dowodów i papierów wartościowych.

Nowej Izbie wyrażamy z tego miejsca nasze staropolskie „Szczęść Boże”, aby prace toczyły się w harmonii i zgodzie ku dobru i rozwojowi polskiego i chrześcijańskiego rzemiosła.

Izba poznańska ma już swoją tradycję, sięgającą hen w czasy smutnej niewoli, gdzie mimo wielkich trudności, przedstawiciele Polacy nie dali się niczem ugnać, a wszystkie swe siły poświęcali ogólnemu dobru. Tego samego należy się spodziewać i dzisiaj; tem więcej, że na poznańską izbę zwrócone są oczy innych miast w Polsce. Raz więc jeszcze: „Szczęść Boże”!

Wszechny zjazd mistrzów stolarskich i pokrewnych zawodów

odbędzie się w Poznaniu w dniach 22 i 23 września r. b. na wielkiej sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Fr. Ratajczaka.

Program zjazdu jest następujący:
I. dzień obrad w niedzielę 22 września:

1. O godzinie 9,15 zbiórka uczestników zjazdu przy kościele Podominikańskim (narożnik ul. Szewskiej i Dominikańskiej) dojazd tramwajem numerami 1, 2, 5, 6, 9.

2. O godzinie 9,30 nabożeństwo w kościele Podominikańskim na intencję zjazdu.

3. O godzinie 10,45 po nabożeństwie pochod ze sztandarami i orkiestrą z kościoła do sali obrad w Domu Rzemieślniczym przy ul. Franciszka Ratajczaka.

4. O godzinie 11,30 powitanie gości

i otwarcie zjazdu przez prezesa Związku Cechów Stolarskich i pokrewnych zawodów p. Stanisława Libę.

5. Wybór prezydium zjazdu.

6. Przemówienia przedstawicieli władz i gości.

7. Referaty: a) p. Żnińskiego, dyrektora Szkoły Zdobniczej w Warszawie na temat: Stolarstwo jako wyraz cywilizacji i kultury narodu; b) ks. proboszcza Mroczkowskiego w Swarzędzu na temat: Jak może się Stolarstwo własnymi siłami przyczynić do rozwoju swego zawodu.

9. Wspólny obiad.

10. Zwiedzenie Powszechnej Wystawy Krajowej.

II. dzień obrad:

1. O godzinie 9 rano referat p. dyr. i architekta Węclawskiego w Poznaniu na temat: Obecne położenie Stolarstwa w Polsce.

2. Dyskusja nad wszystkimi referatami.

3. Uchwalenie rezolucji.

4. Zamknięcie zjazdu.

Komitet honorowy:

Chojnacki architekt Warszawa, Hechliński właściciel fabryki Bydgoszcz, Hubert właściciel fabryki Kościan, Jaszczołt mistrz stolarski Warszawa, Maciejewski starszy Cechu Stolarskiego Warszawa, Nowakowski Bronisław właściciel fabryki Poznań, Nowakowski Stanisław właściciel fabryki Poznań, Stobierski starszy Cechu Stolarskiego Kraków, Wernicki Dyrektor Szkoły Zdobniczej Poznań, Witajewski właściciel fabryki Poznań, Wolny architekt i mistrz stolarski Kraków, Zakrzewski Józef starszy Cechu i wiceprezes Izby Rzemieślniczej Gniezno, Zakrzewski Władysław starszy Cechu Poznań, Żniński dyrektor szkoły Zdobniczej Warszawa.

Komitet wykonawczy:

Libera, Wolsztyniak, Wujec, Januskiewicz, Pawłowski, Wegner z Poznania, Janiszczak i Jarczyński z Swarzędza, Józef Zakrzewski z Gniezna, Janiewicz z Środy, Finke z Ostrowa, Kaliszewski z Wrześni.

Ze zjazdu Zw. Straży Poż. w Grodzisku

W Grodzisku odbył się okręgowy zjazd Związku Straży Pożarnej połączony z ćwiczeniami konkursowymi. W zjeździe wzięło udział około 200 umundurowanych strażaków z powiatów grodzkiego, nomotomyskiego i wolsztyńskiego.

Obrady zjazdu poprzedziło nabożeństwo w kościele parafjalnym. Po uroczystościach kościelnych strażacy udali się na rynek, gdzie zasłużonych w strażnictwie weteranów udekorowano medalami brązowymi. Dekoracji dokonał inspektor pożarnictwa p. Busza, który do jubilatów, pracujących od 25 lat w mozołym tym zawodzie, wygłosił piękne przemówienie. Dekorowani zostali pp.: W. Stahr, Fr. Cygański, J. Piotrowski, H. Walk i J. Pusch. Listy pochwalne za gorliwą pracę otrzymali pp.: M. Tomasz, F. Jagdziak i S. Rajewicz.

Po dekoracji odbyła się wobec władz i jubilatów defilada, poczem udano się na obrady okręgowe, którym przewodniczył delegat Krajow. Ubezpieczalni Ogn. p. Paniński. Po obradach odbyły się na placu ćwiczenia w których brały udział grupa druga — strażę miejskie z Grodziska, Opalenicy, Rakoniewic i Wolsztyna oraz

Przez szybkę

O strasznym smoku

Każda, proszę państwa, bajka zawiera w sobie część prawdy. Tak samo przedstawia się sprawa ze starą bajką o siedmiogłowym smoku.

Kiedy wysłuchiwałem jej za lat młodzieńczych, nie chciałem wierzyć w smoka, któremu po odcięciu odrastała na nowo przeraźliwa głowa. Przez długi czas nie wierzyłem. Poznałem, że istnieją, gdy się zetknął z urzędami podatkowymi.

Dla przykładu opowiem jedną taką historyjkę.

Jedna ze znajomych mojego przyjaciela, młoda panienska, biuralistka, otrzymuje pewnego razu list od nieznanego pana — komornika. Treść tego dokumentu głosi, że jeśli p. Jadwiga Warkowska do dnia takiego i takiego nie ureguluje tytułem podatku majątkowo-dochodowo - luksusowo - obrotowego sumy tylu i tylu set złotych, to niżej podpisany zniszczy ją i zrówna z ziemią, oraz zajmie i zlicytuje wszystkie ruchomości i nieruchomości.

Panienska wpada w rozpacz, mdleje, tłucze o ścianę główką a la garçonne. Cały jej majątek składa się z kilku kawałków *crêpe de chine* i *marocain* (to

grupa czwarta — strażę wiejskie z Miałek Wielkich i Piasków. Sąd konkursowy tworzyli budown. Paniński, insp. Busza, referent Lorenz i naczelnik okręgu ławickiego Stachowiak. Pierwsze miejsce w zawodach zajęła grupa druga. Pierwszą nagrodę w postaci 300 zł. zabrał Grodzisk, drugą 200 zł. — Wolsztyn, trzecią 100 zł. — Opalenica i czwartą 75 zł. — Rakoniewice. Z grupy czwartej pierwszą nagrodę uzyskały Miałki Wielkie, drugą — Piaski. Nagrody fundowali Kraj. Ub. Ogn., Wydział Pow. Wolsztyn i Magistrat w Grodzisku. Po zawodach odbyła się zabawa, która przeciągnęła się w miłym nastroju do późnej nocy. (z)

Adresy gości P. W. K.

- Król. Huta:**
Szeliga Stan., „Polonia”.
Szwec Maks., „Polonia”.
- Krynica:**
Jaworski Artur., „Polonia”.
- Kutno:**
Cwalina Antoni., „Polonia”.
- Leszno:**
Iwaskiewicz., „Monopol”.
- Lipsk:**
Teuchner Heinrich., „Monopol”.
- Londyn:**
Duhly., „Britania”.
- Lwów:**
Böhm Edward., „Polonia”.
Dr Jankowski Antoni., „Continental”.
Komorowski M., „Polonia”.
Leniecki Paweł., „Polonia”.
Opolski Edmund., „Polonia”.
Sierosławski Miecz., „Polonia”.
Stankiewicz., „Polonia”.
Tabeau., „Francuski”.
Verszeiser Jankiel., „Polonia”.
Wolkowicki z żoną., „Britania”.
Zakrzewska Jadw., „Polonia”.
- Laworów:**
Hr. Dębicki Leon., „Polonia”.
- Łotwa:**
Sonders., „Polonia”.
- Łódź:**
Hempel., „Britania”.
Prywin Stanisław., „Monopol”.
- Międzybuz:**
Modlich., „Francuski”.
- Monachjum:**
Gregor Friedrich., „Britania”.
- Nakło:**
Kowalski Konstanty., „Royal”.
- Nowe Miasto:**
Ks. Poszyński., „Royal”.
- Osiek:**
Rudziński Marjan., „Polonia”.
- Paryż:**
Maregi Józef., „Polonia”.
- Piaski:**
Jaczyński Władysław., „Bazar”.
- Piotrkowice:**
Poniński Edward., „Bazar”.
- Piotrków Trybunalski:**
Kopydłowski P., „Monopol”.
Stachowski Aleks., „Polonia”.
- Pińsk:**
Umawera Edward., „Polonia”.
- Poniec:**
Grabsch Otto., „Monopol”.
- Praga:**
Base Józef., „Polonia”.
Eliasek Jan., „Polonia”.
Juhn., „Francuski”.
Ledwinka Fr., „Polonia”.
Marek Józef., „Polonia”.
Dr. Palensky., „Francuski”.
Schliesztowa Olga., „Continental”.
Sykora Władysław., „Bazar”.
Szuldowsky Fr., „Polonia”.
- Radom:**
Leslau z żoną., „Francuski”.

niby suknie), dwóch Wallace'ów i trzech łyżeczek platerowanych, a podatek, który, obracając tym ruchomym i nieruchomym majątkiem na siebie ściągana, przekracza kilkakrotnie miesięczną pensję.

Mój przyjaciel zajął się gorliwie sprawą. Chodził, składał podania, deklaracje i wyjaśnienia. Okazało się, że podatek nałożony na p. Jadwigę Warkowską, właścicielkę kamienicy itd. Podobieństwo nazwisk wyjaśniono, sprawę umorzono — smok utracił głowę!

Ba! Coby to był za smok, żeby tak łatwo dał się ubić. Po roku sprawa zaczęła się na nowo. List od komornika, rozpacz, bicie główką a la bébé w tapetę, wyjaśnienia, sprawę się klaruje, umarza, smok traci głowę. Za rok historia powtarza się da capo! Suma rośnie, choć majątek się nie zwiększa. Głowa smoka odrasta coraz groźniej.

Mój przyjaciel wpadł na genialny pomysł.

— Chodzi o podobieństwo nazwisk. Głupstwo! Niech pani zmieni nazwisko, wyjdzie z zamą i...

Nie dokończył. Padła mu w ramiona. Za tydzień ślub.

„Rycerz, który zabije smoka, dostanie królewne za żonę i pół królestwa (czytaj: dwa Wallace'y, trzy łyżeczki itd.) w posagu.”
X. Awery.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Koniec wakacyj szkolnych

Niemal cała młodzież powróciła do pracy po tegorocznych wywczasach

Przedłużone w Poznaniu ze względu na P. W. K. wakacje szkolne z małymi wyjątkami już się skończyły, a od 1 października nauka w wszystkich szkołach pójdzie normalnym trybem.

W gimnazjach rozpoczęły się zajęcia od 17 b. m., jednak nie wszystkie jeszcze gmachy oddano do użytku szkolnego, bowiem w kilku dotąd mieszczą się jeszcze kwatery masowe dla wycieczek na P. W. K. Mimo wszystko władze szkolne poradziły sobie w ten sposób, że z jednego bundynku korzystają dwie szkoły. Uczniowie z gimn. im. K. Marcinkowskiego uczęszczają narazie do gimnazjum Marii Magdaleny. Jedni pobierają naukę przed południem, drudzy — popołudniu. Do gimn. Bergera przeniosło się również narazie gimn. J. Kantego, żeńskie gimn. im. gen. Zamojskiej — do uczelni im. Dąbrowskiej przy ulicy Młyńskiej.

Szkoły handlowe i wogóle zawodowe uruchomiono już 3 b. m. Tak samo od 3 b. m. funkcjonują już szkoły powszechne podmiejskie na Winarach, w Głównej, Starolece, Ratajach i Dębca.

Nie rozpoczęły jeszcze nauki dzieci ze szkół powszechnych w mieście, ale od 1 października i dla nich skończą się tegoroczne długie wywczasy. Wpisy szkół podmiejskich odbyły się w normalnym terminie, t. j. w ostatnich dniach sierpnia.

W związku z początkiem roku księgarze mieli ostatnio sporo pracy, bowiem wszędzie panował duży ruch. Rodzice i młodzież zaopatrywali się w podręczniki oraz przybory do nauki. Gwar ten w księgarniach ponowi się przed październikiem, kiedy powędrują do szkoły dzieci z Poznania. Wpisy w śródmieściu odbywają się od dziś do 21 b. m.

Normalne zajęcia rozpoczną się w całej pełni dopiero w październiku, kiedy po zamknięciu P. W. K. młodzież będzie mogła powrócić do swych właściwych gmachów szkolnych, odpowiednio odświeżonych po czteromiesięcznej służbie innemu, niemniej szlachetnemu celowi: goszczeniu niezliczonych tysięcy, które zjeżdżały, by podziwiać cuda naszej „Wuńci”. (z)

Numer 51-szy „Wielkopolskiej „Ilustracji“ przynosi z rekordową szybkością zdjęcia z

zwycięstwa Petkiewicza w Paryżu

który w 5000-metrowym biegu zwyciężył najlepszych sportowców zagranicznych. Bardzo ciekawe są zdjęcia z nowych inwestycji w Gdyni, jak dok pływający itp., dalej z pobytu Zbyszka Sawana i Marii Malickiej w Poznaniu, z nowych zdarzeń sportowych itd. Ciekawa jest obszerna korespondencja

z pobytu naszych harcerzy w Anglii

i ich podróży przez Francję, Hiszpanję i Włochy. Zwykle działy stałe, nowela, odcinek powieściowy, rozrywki umysłowe itd. uzupełniają ten wyjątkowo bogaty w treść i ilustracje numer.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 150 zł., kwartalny 4.— zł. Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań — św. Marcin 70).

Fala pożarów

Spaliły się znaczne ilości tegorocznych zbiorów

W nocy na 18. bm. spaliły się dwa stogi pszenicy i młocarnia własność Heleny Kaczmarskiej w Brzozówce w powiecie kościańskim. Straty, ocenia się na około 6 tys. zł. Istnieje podejrzenie, iż pożar powstał wskutek podłożenia ognia.

W dn. 17. bm. spaliła się w Książu w powiecie śremskim stodoła własność rolnika Antoniego Bulińskiego. Straty wynoszą około 5 tys. zł., w dochodzeniach wykazało się, iż pożar spowodowały małe dzieci.

W Gołańczy w pow. wągrowieckim poszły z dymem dwa stogi żyta i stóg słomy własność p. Władysława Buksakowskiej z Gołańczy. Również spaliła się młocarnia czynna przy młóceniu zboża, własność Bogumila Heima z Norakowa, ubezpieczona na 16 tys. zł. Ogień powstał od iskieł lokomobili. Straty p. Buksakowskiej ocenia się na 6 tys. zł.

W Piątkowie w pow. poznańskim wybuchł pożar spowodowany przez małe dzieci bawiące się zapalnikami; poszedł z dymem stóg słomy własność Michaliny Majrzakowej z Piątkowa.

W Borku w powiecie kościańskim spaliła się stodoła własność Bronisławy Suske, wartości około 14 tys. zł. Stodołę dzierżawił Ignacy Baraniak z Borku, który miał w niej tegoroczny zbiór zboża wartości około 20 tys. zł. Zachodzi podejrzenie, że ogień został podłożony.

W Swarzędzu spalił się stóg żyta własność handlarza Kazimierza Bege- ra, wartości około tys. zł. W dochodzeniach ustalono, iż pożar wzniesił nieznaną włóczęga porzucając niedopałką papierosa w pobliżu sto- gu. (k)

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTĘGĘ RZECZY-
POSPOLITEJ POLSKIEJ.

KALENDARZYK

Czwartek, 19 września 1929.

Słońce: wschód 5,33 — zachód 18,00 —
długość dnia 12 godzin 27 min.

Księżyc: wschód 18,29 — zachód 5,41 —
po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:
Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 8 st. Cels. Pogodnie. Wiatr południowo-wschodni Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. —
W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 20 st. Cels., najniższa plus 7 st. Cels.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodn. dziś — 0,20 m.
Kal. rz.-kat.: January M. — jutro Eustachy.

Kal. słow.: Krzepimir — jutro Myśliślaw.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27 Grudnia 18. — Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75. — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.

Lazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego nr. 26. — Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha 72.

Wilda: Apteka „Fortuna“, ulica Górna Wilda 96.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

OSOBISTE

— P. Marjan Welde, starszy referent Wlkp. Izby Skarbowej, ukończywszy 40 lat służby urzędniczej w resorcie skarbowym, przechodzi z dniem 30 bm. na emeryturę.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Zebranie Tow. Kupców Branży Kolonjalnej odbędzie się 19 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym przy ul. Fr. Ratajczaka.

— Zebranie organizacyjne młodzieży, pragnącej wstąpić do oddziałów przysposobienia wojskowego, odbędzie się w niedzielę 22 bm. o godz. 12 w świetlicy 58 pułku piechoty Wlkp., ul. Bukowska.

— Drużyna Błękitna. Nadzwyczajne zebranie odbędzie się dnia 22 bm. o godzinie 9 rano w sali amarantowej Pozn. Kolei Elektr. przy ul. Słowackiego nr. 19. Na porządku obrad: uregulowanie ewidencji ćwiczących w nowym roku szkolnym, następna wycieczka pozamiejskowa oraz spłacenie zaległych składek. Nowi członkowie wraz z rodzinami mile widziani. Zgłoszenia przyjmuje komendant drużyny w kancelarii przy ulicy Słowackiego 2, 1 ptr.

— Zebranie Stow. absolwentek Wyższej Szkoły Pielęgniarskiej odbędzie się w czwartek 19 bm. o godz. 20 w Klinice Chorób Dziecięcych.

— Walne zgromadzenie Stow. Kupców handl. żel. i drzew. na Wojewódz. Poznańskie i Pomorskie odbędzie się w dniu 21 bm. o godz. 10,30 w lokalu „Boulevard“, Poznań, pl. Nowomiejski 5.

— Ze Związku Inwalidów Cywilnych. Czwarty roczny zjazd delegatów Związku odbędzie się 29 bm. w Poznaniu w sali p. Kasperka przy ul. Kraszewskiego 16. Wszystkich inwalidów i sympatyków z tych miejscowości, gdzie Związek jeszcze nie istnieje, zaprasza się. In formacje u kol. B. Zawartowskiego, Kościan - Kielcewo nr. 12, u kol. Stanisława Frała, Krotoszyn, Słodowa 6, lub też u kol. Jana Jędrzejaka, Ostrów (Wlkp.) ul. Kaliska 8.

WYCHOWANIA, KURSY

— Kursy praktyczne języka francuskiego w Poznaniu są jedynymi kursami zorganizowanymi przez rząd francuski. — Rok szkolny 1929-1930 rozpoczyna się w piątek, dnia 4 października. Kursy przyciągają się do dokładnego poznania języka francuskiego i są przeznaczane dla wszystkich. Zawierają następujące oddzielne sekcje dla pań i dla panów: sekcję przygotowawczą, sekcję elementarną i sekcję średnią, dalej sekcję korespondencji handlowej i kursy o cywilizacji francuskiej. — Wpisowe wynosi 12 zł na kwartał. Kursy dla początkujących są bezpłatne. W celu ułatwienia formalności wpisowych, upraszamy słuchaczy o jak najwcześniejsze zgłaszanie się w sekretariacie kursów, ulica Sew. Mielżyńskiego 26-27 (w lokalu Stow. Polsko-Francuskiego) od 25 bm. codziennie od godz. 5-7 po południu.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Lekcje muzyki dla Sokołów. Zarząd Okręgu Poznańskiego Związku Sokolstwa komunikuje, iż urządza dla wszystkich druhen i drułów Okręgu Poznańskiego bezpłatne lekcje prawidłowej gry na mandolinach, gitarach i instrumentach dętych. Lekcje pod kierownictwem p. kapelmistrza Czarneckiego odbywają się na salce boiska Sokola przy Drodze Dębińskiej od godziny 7-9 i to w poniedziałki i czwartki dla orkiestry dętej, a w środy i soboty dla orkiestry mandolinowej. Zgłoszenia do orkiestry przyjmuje Sekretariat Okręgu Poznańskiego, Boisko Sokola, tel. 58-68. Zwraca się uwagę, iż szkołę orkiestry dętej przeprowadzonej w Sokole uważać należy jako przedszkole, uprawniające wstępujących w szeregi wojskowe do przynależenia do orkiestry wojskowej.

— Koło Śpiewackie Polskie. Wszystkich członków chóru naszego, którzy wrócili z wakacji, oraz opieszalszych, którzy nieregularnie na lekcje śpiewu uczęszczają, nawołujemy do regularnego uczęszczania, ponieważ przygotowujemy wielkie oratorium „Znalezienie Św. Krzyża“ Feliksa Nowowiejskiego. Dzieło to zamierzamy wykonać w przyszłym miesiącu, więc lekcji nie powinien opuszczać żaden członek i być regularnie na każdej. Jak dotąd, tak nadal odbywają się lekcje we wtorki i piątki od godz. 20-22-giej w sali Stronnicstwa Narodowego przy ul. Św. Marcina. Zarząd.

— Komitet Towarzystw Dzielnicy Wildeckiej wraz z organizacjami bierze udział w uroczystości Tow. Kształcącej się Młodzieży pod wezw. św. Antoniego, która odbędzie się dnia 22 bm. Zbiórka towarzystw ze sztandarami o godz. 7,30 rano przy kościele Zmartwychwstańców. Zebranie zarządu odbędzie się dnia 26 bm. o godz. 19; plenarne posiedzenie komitetu zaś dnia 30 bm. o godz. 19 w lokalu „Szwajcarska Dolina“ przy ulicy Górna Wilda 41.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Jednodniówka P. W. K. W dniach najbliższych ukaże się w Poznaniu oryginalna jednorazowa publikacja z okazji zamknięcia P. W. K. Treść będzie pełna humoru, swojskiego dowcipu i aktualności. Znajdą tu poważne firmy wyjątkową okazję do oryginalnego zareklamowania się a zarazem przyczynienia się do złagodzenia doli wdów i sierot po dziennikarzach. Czysty bowiem dochód z tej „Jednodniówki“ poświęcony zostanie tak na ten cel, jak i na budowę Domu Oświatowego T. C. L. w Poznaniu. Nakład wydawnictwa, przystępnego każdemu, o rzadkiej wartości pamiątkowej, wyniesie kilkadziesiąt tysięcy egzemplarzy.

— Konfiskata dziennika. Na głównym dworcu w Poznaniu skonfiskowała policja dzisiaj nadesłaną z Katowic przesyłkę „Polonji“ nr. 1780 z dnia 19 bm. z powodu artykułu „Rząd a Sejm“. Jest to 82 konfiskata „Polonji“ w rb.

— 1300 klm w 11 dniach zamierzają przebyć na rowerach pp. Jerzy Krawczyk i Tadeusz Żurek z Tow. Sport. „Dąbrowa“ w Dąbrowie Górniczej. Wy-

Przy przeculeniu, bólach głowy, bezsenności, ospalości, przygnębieniu, uczuciu strachu, posiadamy w naturalnej wodzie gorzkiej Franciszka Józefa niezawodny środek domowy do usunięcia wszelkich zaburzeń przewodu pokarmowego w każdym jego odcinku. Powagi lekarskie przyznają, iż nawet u ludzi w starszym wieku woda Franciszka Józefa działa niezawodnie. Ządać w aptekach i drogerjach. nw 3957

brali się z miejsca zamieszkania w dn. 15 bm. rano, a minawszy Czestochowę, Wieluń, Sieradz i Kalisz, przybyli dnia 17 bm. wieczorem do Poznania. Tutaj zatrzymują się dzielnicy sportowcy do soboty włącznie, by zwiedzić zabytki miasta i P. W. K. W niedzielę rano ruszają w dalszą drogę przez Koło i Łódź do Warszawy. Po zwiedzeniu stolicy udadzą się przez Radom, Ostrowiec, Stopnicę do Krakowa, a stąd w drogę powrotną do domu.

KRONIKA WYPADKÓW

— Pożar. Wczoraj przywołano straż ogniową na ulicę Szamarzewskiego nr. 23. Zapaliła się belka pod podłogą z niewiadzonej przyczyny. (k)

— Tragedja konia. Przy ul. Zielonej upadł na jezdni koń budowniczego Sowińskiego tak nieszczęśliwie, że musiano go dobić. Do pomocy przywołano straż ogniową. (k)

— Przez samochód najechany został na Górnej Wildzie narożnik ul. Pamiętkowej chłopiec Wincenty Głapisz z Górnej Wildy i odniósł poranienia na głowie. Samochodem (P Z 12130) kierował szofer Franciszek Woźniak z Poznania. (k)

— Zmarł w lecznicy miejskiej od pokaleceń doznanych na dworcu w Złotnikach w pow. poznańskim, Jan Górny z Lagiewnik w pow. poznańskim. Jak donosiliśmy już, śp. Górnego przy wyładowywaniu z wagonu przytłoczyła maszyna, łamiąc mu obojczyk i kilka żeber. (k)

— Wypadki samochodowe. Przy ul. Dąbrowskiego w wylociu ul. Mickiewicza zderzył się samochód P Z 41255 z tramwajem linii 2, wskutek czego tak samochód jak i tramwaj zostały uszkodzone. — Kierowca samochodu P Z 43568, jadąc z ulicy Dąbrowskiego w ulicę Prusa, najechał na dorozkę konną właśc. Tyszlera Antoniego, zamieszkał. przy ul. Jeżyckiej nr. 37. — Dnia 19 bm. nad ranem około godz. 3 zderzyły się dwa samochody, P Z 41998 i P Z 44370, przy koszarach ulanów przy ul. Grunwaldzkiej. Samochód P Z 41988 został tak silnie uszkodzony, że nie mógł jechać dalej. Wezwana straż pożarna usunęła go z szyn tramwajowych. Drugi samochód, mniej uszkodzony, odjechał. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— Ujęcie awanturnika. Dn. 18 bm. około godz. 16 w nieruchomości Chwałszewo 18 powstała bójka pomiędzy robotnikami Czesławem Grześkowiakiem (Zagórze 1) i Franciszkiem Jankowskim (Cybińska 12). Jankowski odniósł lżejsze okaleczenia. Gdy interwenjujący w tej sprawie poster. Mikołajczak zamierzał Grześkowiaka doprowadzić do Komisariatu, tenże rzucił się na niego i stawil czynny opór. Grześkowiaka odstawiono do aresztu policyjnego. (z)

— Kradzieże i włamania. Przez otwarte okno weszli złodzieje do mieszkania p. Kaczmarska Antoniego przy Dolnej Wildzie 62 i skradli różną bieliznę i garderobę. — Przez szybę w oknie, którą rozbili, weszli złodzieje do warsztatu stolarskiego firmy Wesolowski i Ska przy ul. Wenecjańskiej 6, lecz zostali spłoszeni i zbiegli. — Szoferem z Pragi czeskiej Suldowskiemu Antoniemu i Ledwinkowi Franciszkowi, zamieszkałym w Poznaniu, pl. Wolności 11, skradziono z samochodu Cz. 5 nr. 779 przed hotelem „Polonia“ 2 walizki z zawartością bielizny oraz międzynarodowe świadectwo do jazdy z fotografią Ledwinka Franciszka do samochodu Praga Grand Nr. XIII. 110. — P. Kazimierzowi Bilińskiemu z Ostrowa skradziono portfel zawierający 220 zł i wykaz osobisty. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— Koń z wozem znikł w nurtach jeziora koło Pobiedzisk. Gospodarz Józwiak z Polskiejwsi, właściciel całego zaprzęgu, ponosi stratę około 500 zł.

— Aresztowano Władysława Jajora z Pleszewa, który sprzeniewierzył swojemu chlebodawcy 500 zł, w chwili kiedy z narzeczoną zjadał smaczną kolację. Oszust powędrował do więzienia. (jk)

— Katastrofa samochodowa na szosie obornickiej za Winiarami wydarzyła

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Na zachód od Zanziboru“.
Aurora: „Pat i Patachon jako podpalacze“.
Bajka: „Tempo — tempo“.
Casino: „Szofer jaśnie pani“.
Colosseum: „Sitting Bull, wódz czerwono-skórny“.
Edison: „Kandydatki do rozwodu“.
Kapitol: „Carewicz“.
Metropolis: „Dama w szkarłacie“.
Odeon: „Rasputin i kobiety“.
Renaissance: „Jack pogromcą Indjan“.
Słońce: „Nadkobieta“.
Stylowe: „Erotikon“.
Wilsona: „Księża student“.

się dziś rano. Z powodu ciężkich pokaleceń przewidziano do lecznicy miejskiej mieszkającą m. Poznania Feliksa Kicińskiego (Wierzbicice 58) i Rudzkiego z Katowic. (k)

Najechana została w Ostrowie na ul. Koszarowej przez wóz ciężarowy na jadący zwiernem 3-letnia Bronisława Młeczka, córka kolejarza. Poranienie było tak ciężkie, że dziecko zmarło wkrótce po wypadku. Wóz ciężarowy był własnością rolnika Władysława Wawrzyńska, zamieszkałego w Kępnie przy ul. Starowiejskiej 11. Koźmi powoził syn Wawrzyńska Antoni. (k)

Pożar wybuchł w domu p. Jasńskiego przy ul. Krakowskiej. W skrytce, mieszczącej się w mieszkaniu p. Chrzanowskiego, zapaliły się szmaty wskutek nieostrożnego obchodzenia się z lampą naftową. Ogień zagrażał całemu domostwu. Straż pożarna zdołała go jednak stłumić. (jk)

Rowerzysta pod samochodem. Na szosie Zabno — Tuchola na Pomorzu najechał samochód organistę p. Skierawskiego z Lichnowa pow. chojnickiego, jadącego rowerem. Cyklista padł bez przytomności na szosie, odnosząc głęboką ranę na głowie i okaleczenia rąk i nóg. Okrutny szofer zostawił poturbowanego na szosie i umknął. Zaopiekował się Skierawskim pewien gospodarz, który zabrał go na wóz i odwiózł do zakładu SS. Elżbietanek. (tt)

Nabój wybuchł w mieszkaniu p. Bartlewskiego w Tucholi. 18-letni Bartlewski manipulował nieostrożnie przy jakimś nabójku. W pewnej chwili na stąpił wybuch tak silny, że nieszczęśliwy młodzieniec doznał pokaleceń ręki. Przyczem stracił jeden palec. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności siła wybuchu skierowała się w pewnym kierunku i w pokoju nie było więcej osób. (tt)

JARMARKI

Krotoszyn. Jarmark na bydło odbędzie się dnia 24 bm.

Śmigiel. Dnia 25 bm. odbędzie się jarmark na konie, bydło, kozy i drób oraz towary kramie.

Miłosław. Dnia 2 października rb. odbędzie się jarmark ogólny za wyjątkiem świń.

Z WIELKOPOLSKI

Gniezno. (Sprawozdanie kasowe L. O. P. P.) Za rok szkolny 1928-1929 wpłaty poniżej wymienione szkoły jako składki członkowskie następują kwoty: 1) Kolo przy Państw. Gimn. Męsk 662,95 zł; 2) Kolo przy Miejsk. Gimn. Żeńsk. 173,90 zł; 3) Kolo Szkoły Wydziałowej 82,60 zł; 4) Kolo Szkoły Handl.-Przemysł. 147,00 zł; 5) Kolo Szkoły Powsz. św. Michała 138,65 zł; 6) Kolo Szkoły Powsz. św. Jana 203,10 zł; 7) Kolo Szkoły Franciszkańskiej 214,55 zł; 8) Kolo Szkół Rej. Konfer. I. Kobylnica 49,20 zł; 9) Kolo Szkół Rejon. Konfer. II. Piekary 208,10 zł; 10) Kolo Szkół Rejon. Konfer. III. Klecko 42,50 zł; 11) Kolo Szkół Rejon. Konfer. IV. Kiszewo 167,90 zł; 12) Kolo Szkoły Powszech. w Witkowie 110,30 zł; 13) Kolo Szkoły Powsz. w Żydowie 22,85 zł. — Ogólna suma zebranych w kolach szkolnych składek wynosi 2300,50 zł.

(Ze Zw. Tow. Czeladzi Rzemieślniczej.) Związek urzęda kursy uzupełniające rysunkowe i praktyczne dla czeladzi stolarskiej, ślusarskiej i fryzjerskiej. Oprócz tego Związek zamierza urządzić również kursy dla czeladzi innych zawodów, jak murarzy, cieśli, malarzy, szewców i krawców, jeżeli zgłosi się ich dostateczna ilość. Zgłoszenia na kursy przyjmuje się codziennie do środy włącznie od godz. 7,30 do 8,30 wiecz. (br)

Szamotuły. (Z rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej zjawili się członkowie magistratu, jak i rady miejskiej nieomal w komplecie. Po powzięciu do wiadomości protokołu z rewizji kas miejskich za sierpień rb., wybrano do nowej komisji szacunkowej podatku dochodowego na okres 1930-1932 pp. Franciszka Czerwińskiego, Franciszka Wachowiaka i Bolesława Zawadzkiego, a jako ich zastępców pp. Jana Baka, Antoniego Graszewicza i Edwarda Litwińskiego. Jako delegata na Zjazd Związku Miast Polskich wybrano p. burmistrza Scholla. Następnie uchwalono wybudować jeden barak dla 10 rodzin przy ulicy Gąsawskiej, na gruncie miejskim obok posiadłości gospodarza Serwy Ponieważ czynsz dzierżawny za nowo wybudowane domy miejskie przy ul. Li-powej, Nowej, Obornickiej, Nowowiejskiej i t. d. nie wystarczy na pokrycie odsetek od zaciągniętych pożyczek na wybudowanie owych domów, uchwalila rada miejska podwyższyć czynsz dzierżawny z dniem 1 października rb. za mieszkanie 1-pokojowe o 5 proc., za 2-pokojowe o 10 proc. i za 3-pokojowe o 15 proc. Odnowienie sali posiedzeń rady miejskiej powierzono malarzowi artyście p. prof. Mastowskiemu. W końcu omawiano jeszcze szereg spraw bieżących.

(Zmiana właścicieli nieruchomości.) Kupiec p. Franciszek Grzybowski z Poznania sprzedał swoją nieruchomość w Szamotulach przy ul. Wroneckiej wyższemu urzędnikowi magistrackiemu p. Franciszkowi Baranowskiemu z Poznania za 55 000 zł a spadkobiercy po śp. Władysławie Szydłowskiej sprzedała swoją nieruchomość przy ul. Kapłańskiej za 20 000 zł kupcowi Melchiorowi Mańczakowi z Szamotuł. (o)

Krotoszyn. (Pensjonat dla pań.) W mieście naszym ma powstać pensjonat dla pań starszych, inteligentnych. Zanim projektowane przez panią Prazmowską (w „Kurjerze Poznańskim”) Ogniska dla Kobiet wejdą w życie, inicjatywa prywatna powinna pracę tę zapoczątkować. Trudności mieszkaniowe i drożyzna skłonić powinny tych, którzy rozporządzają odpowiednimi środkami, do otwierania domów wypoczynkowych, w którychby panie starsze, pozbawione ciepła rodzinnego, zespolić można, otaczając je serdeczną opieką i wygodami wiekowi starszemu należnymi. Z inicjatywą taką występuje właśnie kierowniczka szkoły gospodarczej w Krotoszynie, pani Leszczyńska, która pragnie przy swej szkole założyć dom wypoczynkowy, już w bież. jesieni. Połączenie szkoły gospodarczej z pensjonatem uważa się za bardzo wskazane i celowe. Osoby bliżej tą sprawą zainteresowane zechcą się zwrócić o bliższe wyjaśnienia do Zarządu Szkoły Gospodarczej, Krotoszyn, ul. Staszica 1.

Obrzycko. (Piełgrzymka do Biedrowa.) Z inicjatywy ks. prob. Dziubińskiego wyruszyła dnia 15 bm. pielgrzymka na odpust Podwyższenia Krzyża Św. do Biedrowa. Późnym wieczorem wrócili pątnicy znużeni z długiej podróży. Przed figurą Najśw. Marij Panny pod Zielonągórzą oczekiwał ks. proboszcz i wierni parafianie miasta Obrzycka powracających pątników. Tu po krótkiej modlitwie z pieśnią „Kto się w opiekę ruszyli w stronę miasta Na rynku przed figurą Najśw. Serca Jezusowego w świetle reflektorów i jarzących się świec — oddali pielgrzymi cześć Najśw. Sercu Jezusowemu — poczem z pieśnią „Do Ciebie Panie” udano się do kościoła, gdzie ich powitał ks. proboszcz, wygłaszając przepiękne kazanie. a w końcu udzielił błogosławieństwa i zaintonował pieśń „Wszystkie nasze dzienne sprawy”, poczem pątnicy udali się do swych domów.

(Z kroniki szkolnej.) Inspektorat Szkolny w Szamotulach powołał do pełnienia obowiązków nauczycielskich p. Eleonorę Schellównę z dniem 16 bm.

(Na naprawę dachu kościoła.) W Obrzycku złożono na ręce miejscowego proboszcza ks. Dziubińskiego zebrane w gminie Zielonejgórce około 114,00 zł a w obszarze dworskim Obrowo ponad 40 zł. Szlachetny ten czyn godny uznania zasługuje na poparcie i należy przypuszczać, że pozostałe miejscowości, należące do parafii Obrzyckiej, pójda w ślad za powyższymi gminami. (os)

Wronek. (Inwestycje.) Przy klasztorze OO. Franciszkanów przeprowadza się obecnie kanalizację ulic Obrzyckiej i Szkolnej. Poza tem kładzie się nowy bruk i chodnik. Za zaborców nie robiąno nic około upiększenia miasta, to też obecnie przeprowadza się w miarę możliwości poważne inwestycje.

(Odpust w Biedrowie.) Z okazji święta Podwyższenia Krzyża Św. odbył się w ub. niedzielę odpust w Biedrowie, na który przybyły tysiączne rzesze wiernych i liczne pielgrzymki, nawet z dalszych stron. Piękne kazanie podczas sumy wygłosił gwardjan OO. Franciszkanów z Wronek. (wr)

Rawicz. (Z Straży pożarnej.) Onegdaj poświęcono nową sikawkę motorową miejscowej Straży Pożarnej. Odbyło się przy tej sposobności nabożeństwo na intencję Straży, poczem w obecności licznej przybyłych strażaków i miejscowej ludności oraz gości został dokonany akt poświęcenia. Uroczystość zagal przemówieniem burmistrz Sławiński, następnie przemawiali ks. prob. Gumprecht i ks. dziekan Reichelt z parafii na pograniczu niemieckim. W uroczystości brało udział także około 100 strażaków z pogranicza niemieckiego (z Stramburka). Następnie podinspektor Zaw. Straży Poż. p. Bednarek odznaczył brązowym medalem zast. naczelnika powiat. p. Janiaka. W końcu urządzono pokaz akcji ratunkowej zapomocą nowej sikawki. Uroczystość zakończyła się koncertem. (z)

Strzelno. (Z kroniki żałobnej.) Dn. 12 bm. zmarł radca ubogich śp. Albert Morawietz, kupiec ze Strzelna, w wieku lat 69. Zmarły był członkiem rady miejskiej od 1904 roku i członkiem magistratu. Pogrzeb odbył się 15 bm. Kondukt żałobny prowadził ks. radca Czechowski w asyście ks. Wasiełł. W pochodzie postępowali członkowie straży ogniowej, Bractwa Kurkowego, rady miejskiej i magistratu z burmistrzem Radomskim oraz rzesze społeczeństwa miejscowego i pozamiejscowego. (mc)

Chodzież. (Podpalenie stogów.) W Dębiniu spłonęły dwa stogi należące do p. Józefa Rzeźnika, wartości około 8 700 zł. W dochodzeniach ustalono, że ogień został podłożony przez nieznanego sprawcę. (k)

Czarnków. (Wyjaśnienie.) W związku z notatką w nr. 396 naszego pisma p. t. „Aresztowanie w Chodzieży za kradzież” dowiadujemy się, że zajście pomiędzy Władysławem Kitą a mistrzem malarskim Niezielińskim miało charakter sporu cywilnego o wynagrodzenie terminatora. Ojciec terminatora, domagając się zapłaty, polecił synowi zabranie roweru. Nie było więc w danym wypadku kradzieży i uczeń Władysław Kita nie był aresztowany. (cn)

Uroczystość parafjalna w Ostrowie Wielkp.

W niedzielę odbyła się podczas sumy uroczysta introdukcja nowego proboszcza parafii ostrowskiej, ks. Tadeusza Zamysłowskiego. Nowy proboszcz objął urząd parafii po ks. dr. Rolewskim, pracuje w niej już od grudnia r. ub. i wykazał w tym czasie duży zmysł organizacyjny i wielką przedsiębiorczość, czego dowodem rozpoczęcie malowania kościoła, elektryfikacja i nowe pokrycie dachu na kościele, piszczałki w organach i inne przedsięwzięcia.

Na uroczystość introdukcji przybyło liczne duchowieństwo, m. i. ks. infułat Klos z Poznania; z świeckich patron kościoła p. Michał Radziwiłł w stroju rycerza maltańskiego, dozor kościelny, władze, przedstawiciele urzędów i inni. W uroczystym pochodzie wprowadzono nowego ks. proboszcza procesjonalnie z probostwa do kościoła. U wrót świątyni po krótkiej modlitwie wręczył ks. dziekan Małecki nowemu proboszczowi klucze od kościoła i od tej chwili ks. prob. Zamysłowski objął prawnie w swe ręce rząd parafii. Od ołtarza przemówił jeszcze ks. Dziekan, polecając nowemu proboszczowi pieczę pasterską. Odpowiedział ks. Proboszcz, ślubując spełnić obowiązki swe jaknajlepiej. Następnie celebrował ks. Proboszcz uroczystą sumę. Kazanie wygłosił ks. proboszcz Piszczycyłow z Odolanowa. Śpiew wykonał Chór kościelny.

Po mszy odprowadzono ks. Proboszcza na plebanję, gdzie parafianie i dzieci pięknymi wierszami składali mu swoje życzenia. Następnie na probostwie odbył się obiad przy udziale około 50 zaproszonych gości. Szereg toastów zapoczątkował książę Michał Radziwiłł, przemawiał potem imieniem obywatelstwa p. prezes sądu Lehmann, imieniem Dozoru kościelnego p. mec. Waclaw Jankowski, ks. prałat Czapski z Poznania, p. pułk. Hyc, ks. infułat Klos i inni. Odpowiedział głęboko wzruszony na te nieoczekiwane dowody przywiązania ks. Proboszcz. (n)

SPORT

Boks

„Lipsk” — „Poznań” spotkanie między-miastowe odbędzie się 5 lub 6 października w Poznaniu. Dokładny termin ustali się po zakontraktowaniu sali.

Lekka atletyka

Tródmecz międzokolegowy Pomorz-ślask-Poznań zapowiedziany na 29 bm. nie odbędzie się z powodu braku funduszy w Pozn. O. Z. L. A. i niemożności uzyskania na imprezę tę Stadionu miejskiego. Szkoda jednak, że Pozn. O. Z. L. A. zrezygnował też z urzędzenia meczu międzykolegowego Poznań — Pomorze, który specjalnych funduszy nie wymaga, a przez wzgląd na zeszlorną porożkę w Bydgoszczy dały Poznańowi możliwość rehabilitacji.

Mistrzostwa klasy B odbędą się w niedzielę 22. bm. o godz. 9.30 na „Sadonie DOK. VII”. Warta, Sokół, SMP, Dyskobolja zgłosiły do tych zawodów ponad 100 zawodników, to też zapowiadają się one ciekawie, a z powodu niemożności startowania naszych osób, którzy zazwyczaj już zgóry predystynują się na zwycięstwo, walki zapowiadają się ciekawie.

Piłka nożna

„Polonia” (Bydgoszcz) — „Lejnia” (Poznań), spotkanie o wejście do Ligi odbędzie się w niedzielę o godz. 11.15 na boisku „HCP” a nie jak poprzednio nam doniesiono na boisku Warty.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny. Zebranie odbędzie się dnia 21 bm. o godz. 20 u p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8.

Tow. Przemysł „Jedność” urzęda wieczorek familijny, połączony z tańcami dnia 21 bm. o godz. 21 w lokalu p. Ograbowicza przy ul. Ślusarskiej 6. Dla członków wstęp wolny. O liczny udział prosi Zarząd.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Czesław Komornicki, porucznik, 29 l. Kajetan Szczeński 1 r. 10 m. 18 d. Mieczysław Bartecki 1 m. 27 d. Marjan Piard 1 m. 2 d. Stanisław Flieger, werk. mistrz, 56 l. Henryk Hanisch, rolnik 43 l. Henryk Szweder, właściciel willi. 71 l. Marja Jachimska z d. Węgrzynowska, wdowa, 83 l. Czesław Pelankiewicz 2 m. 3 d. Aleksander Owsiński 3 d. 8½ godz. Marjan Grzesiak 2 godz. Magdalena Schroeter z d. Olejnikówna. 87 l. Marja Kaczmarska wdowa 9 l. Karol Foerster, właśc. dobra rycerskiego, 53 l. Pełagja Burlaga 4 l. 5 m. Józefa Strojna

z d. Zalachowska, wdowa, 62 l. Agnieszka Banasiak z d. Skowrońska, 27 l. Helena Sokolowska, uczennica gimnazjalna, 19 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: M. J. Z prośbą o opiekę i błogosławieństwo dla całego domu 10 zł; — N. N. 10 zł; — Aleksandra Susicka na szczęśliwe przeprowadzenie procesu 10 zł; — G. B. Szamotyły 1 zł; — Feliksa Sokolowska 10 zł; — Józefowski 5 zł; — zebrane na uczenie weselnej u pp. Wandłów 23 zł; — N. N. 10 zł; — Antoni Napierała 20 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 2 004,10 zł.

Na chleb św. Antoniego: M. J. z podziękowaniem za otrzymaną łaskę 5 zł; razem z poprzednio pokwitow. 151 zł.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego. Dziś, w czwartek, „Hrabina”. W piątek 20 b m. „Madame Pompadour” w doborowej obsadzie pp.: Fontanówny, Grabowskiej (tytułowa), Bratkiewicza, Sendeckiego i Wiśniewskiego, kapelmistrz p. Latoszewski. W sobotę 21 bm. po raz ostatni opera Wallek - Walewskiego p. t. „Pomsta Jontkowa” z pp.: Kisiełską, Marynowicz, dr. Roesslerówną, Drabikiem, Karpackim i Romanowiczem, kapelmistrz p. dyr. Wojciechowski. W niedzielę 22 bm. stale wyprzedzany balet Różyckiego „Pan Twardowski” w wspaniałych dekoracjach art. mal. p. St. Jarockiego.

Z Teatru Polskiego. Na afiszu codziennie rekordowa krótkowila Grzymala - Siedleckiego „Maman do wzięcia”, która ciągle zapelnia widowńnię Teatru Polskiego do ostatniego miejsca. W sobotę odbędzie się uroczyste setne przedstawienie tej świetnej krótkowili. Magistrat w uznaniu zasług artystów cały dochód z tego przedstawienia przeznaczył dla nich.

Z Teatru Nowego. Dziś ostatnie przedstawienie „Panienci z dancingu” z gościnnym występem ulubieńca naszego Fertnera, którego publiczność rozbawiła do łez wita burąganem oklasków. — Zgrany doskonale zespół z Cieszkowską na czele przyczynia się do powodzenia tej wybornej komedii. — W piątek premiera doskonałej farsy francuskiej „Pan naczelnik to ja...” z Fertnerem, w której świetny ten artysta bawił publiczność warszawską, grając „Naczelnika” przeszło 150 razy. Rola ta należy do najświetniejszych kreacji Fertnera, to też wiadomość o wystawieniu tej kapitalnej farsy przyjęła publiczność teatralna z szczerem zadowoleniem.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19 min. 15, wielka rawj: p. t. „Kulig”, o godz. 22 min 15 pełna humoru „Jazda i Wystawa”. 120 osób na scenie — 800 kurtuzów. Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p. Zygarińskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27 Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dw 1586

Koncert ADY SARI, najświetniejszej śpiewaczki koloraturowej, odbędzie się w niedzielę, 22 b. m., w Auli Uniwersytetu. Niema dziś śpiewaczki na świecie, którąby, jak Ada Sari, zaczęła nieporównaną słodycz głosu i przedziwny kunszt śpiewaczy. Ktokolwiek słyszał Adę Sari — ten nie zapomni nigdy słodkiego czaru, jaki wywołuje aksamitny, upojny głos artystki, zdolny do wywoływania najpodnioslejszych wrażeń. **Ada Sari śpiewa jak słowik.** Program dotychczas w naszym mieście nie wykonany. Sprzedaż biletów postępuje w tak szybkim tempie, że niektóre kategorie biletów są już wyczerpane. Kto więc jeszcze nie zaopatrył się w bilety niech spieszy czempredzej. Bilety po cenach przystępnych są do nabycia w składzie cygar Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20. Telefon 56-38. zw 18 998

Teatr Wielki

DZIŚ — „Hrabina”, opera Moniuszki. Piątek, 20. 9. „Madame Pompadour”, operetka Falla. Sobota, 21. 9. „Pomsta Jontkowa”, opera Wallek - Walewskiego.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”. Piątek, 20. 9. „Maman do wzięcia”. Sobota, 21. 9. „Maman do wzięcia” (po raz 100-ny).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Panienska z dancingu” gościnnie, występ Antoniego Fertnera. Piątek, 20. 9. „Pan naczelnik to ja...” — Premiera. Występ gość A. Fertnera. Sobota, 21. 9. „Pan naczelnik to ja...” — Występ gość A. Fertnera.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig”. — O godz. 22 arcywesola rewja „Jazda na wystawę”. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarińskiego narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K. Dwór Huggera, Centr. Rest. P. W. K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z DAWNEJ CHWAŁY NASZYCH MIAST

Obecna wystawa zabytków historycznych rzemiosła wielkopolskiego, urządzona w salach nowego gmachu Izby Rzemieślniczej przy ulicy Franciszka Ratajczaka, oto poważny krok naprzód ku uzdrowieniu naszego muzealnictwa. Wystawa ta powstała, że tak powiem dzięki ambicji miasta Poznania, które się też gorliwie zajęło jej organizacją, wychodząc z tego założenia, że cenne i rzadkie te zabytki cechów wielkopolskich, wydobyte niejako z ukrycia, stanowić mogą załączki nowo powstającego muzeum miejskiego.

Muzeum Wielkopolskie, które przestało być muzeum „provincialnym”, zmieniło swoje oblicze i wskutek tego niema teraz w naszym mieście żadnej placówki odgrywającej rolę zbiornika zabytków kulturalno-historycznych, jakim było dawniej poznańskie „Provinzialmuseum”, lub muzeum im. Mielżyńskich, t. j. zbiory Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Obydwie instytucje zbierały w ciągu lat liczne pamiątki cechowe, posiadające raczej wartość archiwalną i historyczną niż artystyczną; z powodów technicznych nie wystawia się ich wogóle, lub tylko najlepsze okazy. Mnóstwo rzeczy ciekawych, świadczących wymownie o wysokim stanie rzemiosła naszego i pozwalających nawiązywać do wielkiej tradycji kultury mieszczańskiej, zmagazynowano. Dużo tego rodzaju materiału drogoceńnego poniewiera się aż do chwili obecnej bez fachowej rejestracji w licznych muzeach powiatowych lub zbiorach miejskich. Przystąpiono nareszcie do zebrania zabytków, aby je uchronić przed zniszczeniem lub zaginięciem.

Należy się spodziewać, że projekt założenia nowego muzeum w Poznaniu, muzeum poświęconego historii Poznania i miast wielkopolskich, ich cechom i bractwom, przyczyni się waleń do rozwiązania problemu muzealnictwa w Poznaniu, który z roku na rok staje się więcej palącym. Przedzaj czy później będziemy musieli przystąpić do reorganizacji naszych poznańskich muzeów, wartoby było wobec tego już dzisiaj kwestję tę z spokojem rozważyć i cel i program czynności poszczególnych muzeów określić.

Powyższa wystawa zabytków rzemiosła stanowić będzie dział przyszłego muzeum miejskiego, a to „Dział cechów wielkopolskich”. Dzieje rzemiosła jak wiadomo, są ściśle związane z dziejami miast. Całe życie kulturalne i artystyczne dawnych wieków znalazło swoje oparcie w organizacjach cechowych, które stały się potężnym czynnikiem w rozwoju naszych miast, w ich życiu wewnętrznym i zewnętrznym. To, co wystawiono, jest tylko małą częścią przyszłego działu, który należy, jak sądzę, najbardziej starannie opracować i pod kątem widzenia muzeologii wystawić, ażeby eksponaty dały nawet w szczuplejszym wyborze, prawdziwy obraz świetnego poziomu kultury mieszczańskiej wieków minionych.

Uzupełnienie tego działu nie polega jedynie na gromadzeniu dalszego materiału, lecz przede wszystkim na fachowym opracowaniu dzieł naszych cechów. (Warto przy tej sposobności zwrócić uwagę czytelników na przedostatni numer Wielkopolskiej Ilustracji, który przyniósł bardzo zajmujący artykuł o poznańskim cechu garncarzy). Historyk sztuki winien w tem opracować rękę w rękę z archiwariuszem. Dokumenty na pergaminie, przywileje królów polskich i władz miejskich, listy polecające i świadectwa, spisy mistrzów i czeladników, przepisy i protokoły posiedzeń, wszystko to przechowywały skrzynie cechowe, czyli „lady” — na obecnej wystawie widzimy bardzo ładne ich okazy z rzeźbioną dekoracją figuralną, z intarsją lub pięknym żelaznym okuciem — do dnia dzisiejszego.

Widzimy tu liczne puhanary cechów t. zw. „wilkowy”, używane przy wielkich uroczystościach cechowych. Przy tej sposobności należy wyrazić żal, że nie posiadamy dotąd jeszcze żadnej pracy o wyrobach wielkopolskich konwiarzy — jak również o złotnictwie poznańskim. Muzeum Wielkopolskie posiada wspaniałą kolekcję takich puhanarów cechowych z Wielkopolski. Puhanary obecnie wystawione nie mogą dać wyobrażenia o poczuciu artystycz-

nem wykonawców, ani o dobrobycie cechów. Na większą uwagę zasługują puhanary szklane, pokryte malaturami jak np. puhanar cechu krawieckiego w Gnieźnie z r. 1596, na którym przedstawiono ofiarowanie Izaaka, lub puhanar cechu krawieckiego w Gnieźnie z r. 1584, zdobiony trzema herbami i literami „G. T. C. S.”, wreszcie szklana z trawionym rysunkiem i napisem: „Vivat Brastwo gartzarskie 1723” która jest własnością poznańskiego cechu garncarskiego. Najcenniejszym z tego rodzaju puhanarów jest szklana w Muzeum Wielkopolskim z r. 1651, mająca oprócz figuralnych scen (warsztat szewski) następujący napis: „Rad, kto z tej szklanczy pić bendzie. Do sta lat dai Boże, zebi buti robił”. (Okaz ten pochodzi prawdopodobnie ze Śląska).

Znalazł się też na wystawie liczny zbiór godeł cechowych t. zw. znaków kurendowych, wykonanych z drzewa, cyny, mosiądzu lub ołowiu i ozdobionych emblematami poszczególnych zawodów n. p. wiatrakiem — cech młynarzy, nożycami — cech krawiecki, garnkiem — cech garncarzy. Te same symbole znajdujemy na pieczęciach cechowych, z pośród których do najstarszych należą pieczęcie cechu rzeźnickiego w Poniecu z r. 1587, cechu stolarskiego w Gnieźnie z r. 1588 oraz cechu kuśnierskiego w Kościanie z r. 1595. Rzadko kiedy spotyka się wśród pieczęci późniejszych tak artystycznie ujęte okazy jak pieczęć cechu krawieckiego w Rawiczu z r. 1642 lub cechu młynarzy w Poniecu („der

Windtmillerinsigel in Punitz 1642”), lecz najciekawsza ze wszystkich, to pieczęć garncarzy poznańskich, której bliżej się przyjrzyć wypada.

Jak wiadomo, uważają garncarze swoje rzemiosło za najstarsze i powołując się na to, że Pan Bóg, lepiąc Adama z gliny, był najstarszym ich mistrzem, wybrali scenę „Stworzenia Adama” za symbol swego rzemiosła. tak, jak złotnicy św. Eligjusza, a malarze św. Łukasza. Również na pieczęci poznańskich garncarzy jest scena stworzenia Adama, wokoło zaś biegnie napis: Sigilus Frt. (fraternitatis) figulorum Posn. Pieczęć ta niema żadnej daty, lecz napewno sięga ona czasów gotyckich. (XV w.) W wiekach średniowiecznych wykonywali artyści złotnicy i późniejsi t. zw. „klejnmajstrovie” owe pieczęcie, któremi pieczętowano na wosku lub loju. Jak wynika z rachunków miejskich XVI wieku, zamówił magistrat poznański pieczęć u złotnika Kaspra i zapłacił mu dnia 5 lutego r. 1548 — 3 guldeny za grwirunek. Kilka lat później, w r. 1579, wypłacono najsynniejszemu z poznańskich złotników, Erazmowi Kamynowi 12 guldenów za wykonanie nowej pieczęci magistratu poznańskiego.

Chorągwie cechowe, skarbonki, klucze i zbiór zamków o ciekawej i misternej konstrukcji uzupełniają wielką tę kolekcję zbiorową, wystawioną na widok publiczny do końca tego miesiąca.

Poznań.

Dr. Alfred Brosig.

WŚRÓD KSIĄŻEK

RENEANS ZMICHOWSKIEJ

Wdzięcznego zadania podjęła się firma wydawnicza Dom Książki Polskiej w Warszawie: wydobyć z zapomnienia utalentowanej pisarki i poetki, Narcyzy Zmichowskiej (Gabryelli). Wyszły w nowym wydaniu już dwie powieści tej autorki, obie poprzedzone świetnymi przedmowami Boya-Zeleńskiego.

W przedmowie do książki „Czy to powieść?” podaje Boy ciekawe szczegóły biograficzne o Zmichowskiej, przytaczając jednocześnie wyjątki z nieznanych a niezwykle charakterystycznych listów Gabryelli do Wandy Grabowskiej (matki Boya). Odżywa przed nami obraz kobiety o niepospolitym umyśle, rzadkiej śmiałości poglądów, o „dojrzałym, drapieżnym talencie” obok głębokiej czysto kobiecej uczuciowości. Zmichowska bierze gorący udział w życiu narodowym. Wraz z krajem przeżywa klęski nieudanych powstań 1843—1846—1863 r. Po „szaleńczym” romantyzmie tego okresu przychodzi gorzkie refleksje, następuje gwałtowna reakcja przeciwko wszelkim porywom. Oto jak Boy charakteryzuje ówczesny stan poetki:

„Nastroj to, któryby można nazwać pozytywizmem avant la lettre. Patrząc na życie w kraju, widząc jego niedole, straszliwe braki, najpilniejsze potrzeby, patrząc na otchłanie ciemnoty, obojętności, nieufności wzajemnej, widząc jak na tem tle tragiczne wydają skutki napszlachetniejsze nawet wybuchy zapaleńców, nabiera (Zmichowska) niechęci do wszelkiej fałszywej idealizacji, do czczego marzenia. Entuzjazm rzeczywistości, twarde trzymanie się rzeczywistości, nauka, praca, wykonywanie własnymi rękami lepszego jutra, to staje się jej wiarą...”

„Czy to powieść?” jest fragmentem zakrojonego na szerszą skalę dzieła, niestety niedokończonego. W formie wspomnień autobiograficznych bohaterki powieści — Napoleony Hołosko, maluje Zmichowska epokę Królestwa Kongresowego. Ojciec bohaterki, major Wojsk Polskich odbiera sobie życie po ostrej uwadze, którą usłyszał przed frontem na rewji od Wielkiego Księcia Konstantego. Zrozpaczona wdowa wyjeżdża z dziećmi do swej matki, średniozamożnej właścicielki ziemskiej. Tutaj Zmichowska odtwiercza ówczesne życie dworów szlacheckich z ich tradycjami, stroną obyczajową, stosunkiem do chłopstwa i t. d. Wszelchność obserwacji, wybitna zdolność w kreśleniu sylwetek właszcza kobiecych pozwalają czytelnikowi wyczuć w ówczesną atmosferę.

Drugą powieść Zmichowskiej p. t. „Biała Róża” możnaby nazwać portretem psychologicznym kobiety z drugiej połowy XIX w. Jest to okres żywego udziału kobiet w życiu publicznym i narodowym. Jednocześnie budzą się zainteresowania naukowe, które jednak nieujęte w określony system nauczania dają niekiedy wyniki zgola dziwaczne. Takim produktem prądów panujących w ówczesnym wychowaniu domowym, stawiającym na pierwszym planie konwenans ze szkołą uczucia i wyobraźni jest panna Augusta — Biała Róża. Mimo wrodzonych zalet serca i umysłu niezdolna ani do głębszych uczuć ani zainteresowań. Należy podziwiać subtelność i trafność analizy psychologicznej, z jaką autorka charakteryzuje swoją bohaterkę.

Książki Zmichowskiej niewątpliwie znajdują licznych czytelników. Tylko o ile „Czy to powieść” można polecić również młodzieży, „Biała Róża” zainteresuje czytelników o wytrawniejszym guście, nie szukających w książce sensacji ani ciekawej fabuły.

Poznań.

J. E. Skiński.

ŻYCIE KULTURALNE

KATASTROFA, KTÓRA ROŚNIE

Ze Lwowa piszą nam:

Zdawało się, że skandal z nieszczęsną dzierżawą teatrów miejskich osiągnął swój punkt kulminacyjny w chwili, gdy dzierżawcy rzekli się dalszego prowadzenia scen, zrobiwszy milionowy deficyt mimo grubo nadpłaconej subwencji i zawiniwszy strajk niewypłacanej orkiestry. Okazało się, że ta katastrofa może się jeszcze zwiększyć. W sobotę zapowiedzieli artyści scen miejskich, że odmawiają udziału w przedstawieniach, gdyż mimo wielokrotnych przyrzeczeń dzierżawcy znów im gaż nie wypłacają. W istocie, przedstawienia niedzielne już się nie odbyły, zaś lwowskie gniazdo Związku Artystów Scen Polskich rozelało do pism komunikat, wyjaśniający powody tego rozpaczliwego kroku.

Oto w sobotę zaprosili niewypłacalni artyści dzierżawców na konferencję na której okazało się: 1), że dzierżawcy nie mogą dać żadnej gwarancji za dalsze płacenie gaż, 2), że nie mają żadnych widoków, aby dalej teatr prowadzić, oraz 3), że mimo zrzeczenia się dzierżawy, nie oddadzą gminie budynków teatralnych, bo rzekomo mają do niej jakieś pretensje finansowe!

O ile dwa pierwsze punkty nie były żadną niespodzianką, o tyle ostatni dopełnia miary dobrego interesu, jaki miasto Lwów zrobiło na wypuszczeniu z rąk teatrów miejskich. Nie dość, że dzierżawcom nadpłaciło umówioną subwencję krociami tysięcy, ale nie chcą oni wynieść się z budynków, będących własnością miasta! Dodając na dobitkę niebyswały w dziejach teatru polskiego skandal z pokrzywdzeniem artystów, zdezorganizowaniem obu scen i postawieniem teatrów w położenie bez wyjścia — ma się obraz kompletny...

Co dalej? Czy i ile będzie jeszcze musiało miasto zapłacić dzierżawcom za... ustąpienie z gmachów? Kto i jak poprowadzi obecny sezon? Na te pytania nie ma odpowiedzi.

T. L.

NAUKA

Nowy Regulamin Polskiej Akademii Umiejętności. Ostatnie walne zebranie członków czynnych uchwalilo nowy regulamin naszej Akademii. Nie różni się on zbyt od dawnego tak w sprawie wydziału jak i zarządu, natomiast Biblioteka Polska w Paryżu i Rzymska Stacja Naukowa uległy koniecznej reorganizacji. Troksliwszą opieką otoczono zbiory krakowskie. Na podstawie upoważnienia reprezentuje Akademia polską naukę w międzynarodowych związkach naukowych, jak Union Académique i Conseil de Recherches. Zarząd majątkami należy do sekretarza generalnego. (T. Gr.)

MUZYKA

Aida jako Amneris. Piszą nam z Warszawy: Pierwsze przedstawienia sezonu przyniosły „Aidę” z p. Czapską w roli tytułowej, oraz z p. Jarosówną, jako Amneris. P. Jarosówna jest sopranistką i właściwie mogłaby śpiewać Aidę, gdyby miała więcej głosu, zaś oddanie jej Amneris było tem spowodowane, że opera nasza, nie doszedłszy do porozumienia z p. Leską, nie posiada właściwie odpowiedzialnej mezzo-sopranistki. Rezultat był taki, iż frazy Amneris brzmiały cieniem i jaśniej niż odezwanie się Aidy, albowiem głos p. Czapskiej wielce się teraz zaciemnił, jak na złość. Amonatra śpiewał zwykle p. Mossakowski, ale ze zerwał kontrakt i wyjechał zagranicę, przeto musiano uciec się do świeżo dymisjonowanego p. Palewicza, który pokazał, że mimo dymisji wcale cienko nie śpiewa i grzmiał na cały teatr. Radamesa wyczulował wspaniale p. Gruszczyński, dyrygował p. Bojanowski.

Zakupno skrzypiec Barcewicza. Piszą nam z Warszawy: Zmarły przed kilku dniami Barcewicz grywał na kilku instrumentach, między tem na bardzo cennych skrzypcach staro-włoskich. Umierając, nie zostawił poza niemi żadnego majątku, tak że wdowa po znakomitym artyście została się w ciężkich warunkach. Rząd postanowił zakupić te skrzypce za cenę 5000 dolarów, aby służyły najwybitniejszemu skrzypkom polskim przy koncertach, w kraju urządzanych. Za granicę nie będzie wolno ich wywozić. (mw)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawy w Zachecie. Z Warszawy piszą nam: W Zachęcie otwarte wystawy: pośmiertna — Józefa Ryszkiewicza, wystawa zbiorowa Bolesława Nawrockiego i Adama Bunscha, wystawa ogólna z kolekcją prac ś. p. A. Mauna i W. Gentil-Tipenhauera i wystawa ex-librisów artystów bułgarskich, czechosłowackich, jugosłowiańskich, polskich i rosyjskich. (pw)

O estetyce stolicy. Z Warszawy piszą nam: Rada artystyczna przy wydziale technicznym magistratu przyjęła projekt kiosku dla sprzedaży wyrobów tytoniowych. Dyrekcja tramwajów miejskich chciała postawić w pobliżu dworca Wschodniego budkę tramwajową dotychczasowego typu, lecz Rada uznała, że model ten jest nieestetyczny i że dyrekcja winna opracować inny projekt. (pw)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Międzynarodowi Kongresisci w Łowiczu. Z Warszawy piszą nam: Uczestnicy międzynarodowego Kongresu Urzędów Turystycznych, który rozpoczął się w Warszawie, a zakończył w Poznaniu, zwiedzieli Łowicz. Bajecznie kolorowe stroje łowickie bardz osię międzynarodowym gościom podobały. Po obiedzie w ratuszu, goście udali się do gmachu szkoły rolniczej, gdzie na ich cześć odegrano sztukę p. t. „Wesele łowickie”. Aktorami byli mieszkańcy jednej z wsi okolicznych, występujący w oryginalnych swych strojach. Przedstawienie urozmaicały tańce i pieśni ludowe. Pó przedstawieniu goście udali się do Nieborowa, majątku pał. Janusza Radziwiłła, gdzie zwiedzili park i park, należące do jednej z najpiękniejszych rezydencji magnackich w Polsce. (tl)

PISMA NADESLANE

„Wychowawca” Nr. 2 (4). Kwartalnik Związku Zawodowego Wychowawców. Treść: W. Łopiński: „Dom, czy zakład wychowawczy”. — Z. J. Raczyńska — Skalska: „Linja i barwa w życiu dziecka”. — Henryk Ładosz: „Pierwiastki teatralne jako czynnik wychowawczy w zakładach”. — M. Suffczyńska: „Ciężkość opieki nad sierotami w zakładach i ogniska dla dziewcząt pracujących”. — Bronisław Krakowski: „Wiedza dla życia”. — J. Cz. B.: „Plan pracy wychowawczej na grudzień”. — A. Kamiński: „Wycieczki”. — E. Czapska: „Wrażenia z Czechosłowacji”. — Biblioteka dla dzieci i młodzieży. — Z dziedziny ustawodawczej. — Nadesłane czasopiśma. — „Głosy z Bonn”. — Komunikaty Zarządu Gównego. — Od redakcji.

DZIAŁ GOSPODARCZY

2 chwili

Brak umiejętności sprzedawania

Belgijski minister przemysłu i pracy, pan Cracy Heyman w czasie pobytu w Poznaniu wypowiedział na śniadaniu, wydanym przez izbę przemysłowo-handlową, uwagę: „Macie ludność roboczą, macie surowce, brak wam kapitałów i umiejętności sprzedawania!”

Jakże trafnie spostrzegł belgijski mąż stanu nasz brak umiejętności zorganizowania ekspansji gospodarczej, wyjścia na rynki światowe, sprzedawania obcym naszym wytworów! Być może uwaga ministra Heymana, wtrącona do toastu, odbiega od zwykłych form kurtuazji dyplomatycznej — ale była szczerą, bezpośrednią, życzliwą — a wskutek tego najzupełniej była na miejscu.

Niejako liczbowa ilustracja słuszności powyższego twierdzenia jest porównanie kierunków wywozu polskiego z kierunkami eksportu niemieckiego w pracy pana W. Jastrzębowski (porównaj „Przemysł i Handel” nr. 34/29).

Cytujemy za wymienionym autorem takie, dla przykładu, fakty: do jakiego stopnia wywóz z Polski zaciętny jest do najbliższych rynków sąsiednich, o tem świadczy fakt, że wywóz nasz do państw ościennych obejmuje 50,7 procent ogólnego eksportu, podczas gdy Niemcy swym sąsiadom, liczniejszym i bogatszym, a więc więcej importującym dostarczają zaledwie 38,7 procent swego wywozu ogólnego.

Niezawodnie znakomicie zorganizowany, bogaty w tradycje i posiadający wyjątkowe zupełnie podłoże w strukturze produkcji krajowej — eksport niemiecki nie może być uważany za właściwy do porównywan z eksportem polskim. Niemniej jednak stanowi on tło nader jaszkrawo uwiadamiające wielką nierównomierność naszej aktywności eksportowej, której wskaźnik obliczony dla 25-ciu państw w eksporcie przodujących, waha się u nas od 11 do 0,6, podczas gdy wahania tego wskaźnika w Niemczech mieszczą się w granicach 3,7 — 0,5, a więc są 3½ raza mniejsze.

Małe zróżniczkowanie handlu zagranicznego pod względem jego znaczenia uzależnia zbyt silnie rozwój wywozu od koniunktury, panujących na rynkach sąsiednich. A ponieważ wiadomo, że koniunktura państw środkowo-europejskich kształtuje się w sposób podobny, grozi nam, że w momencie depresji, czyniący intensywny wywóz koniecznym, 50 proc. naszego eksportu spotka się na swych rynkach zbytu z analogiczną depresją, oznaczającą najgorsze warunki dla importu.

Płynię stąd konieczność różniczkowania rynków zbytu dla eksportu polskiego, coraz to dalszego wychodzenia na rynki światowe. O sposobach rozszerzenia naszej ekspansji eksportowej pomówimy jeszcze.

Krótkie informacje gospodarcze

— W lipcu r. b. zmniejszył się w porównaniu z czerwcem eksport czeskosłowackiego cukru o 4 milj. koron czeskich do 90 milj. koron. W maju r. b. eksportowała Czechosłowacja cukru za 97 milj. koron, podczas gdy w lipcu r. ub. eksport ten wynosił 137 milj. koron.

— Wartość importu angielskiego w sierpniu r. b. wyniosła 101 milj. £., natomiast wywóz sięgał wartości 63 milj. £. W ciągu pierwszych 8 miesięcy r. b. import do Anglii wzrósł o 427,000 £., eksport zaś o 10 milj. £.

— W ciągu pierwszych siedmiu miesięcy r. b. eksportowały Stany Zjedn. Ameryki wytworów swego przemysłu maszynowego za 362,8 milj. dol. Stanowi to w stosunku do takiego samego czasu roku ubiegłego przyrost o 26 proc.

— W końcu bieżącego tygodnia odbyły się w Katowicach bezpośrednie układy między przedstawicielami przemysłu węglowego i związków zawodowych w sprawie zawarcia umowy zarobkowej w górnictwie.

— W Sztokholmie rozpoczęły się nowo pertraktacje w celu zawarcia traktatu handlowego szwedzko-niemieckiego. Potrwa one prawdopodobnie parę tygodni. Minister belgijski komunikacji Lippens przybył tu w celu zapoznania się z komunikacją telefoniczną i kolejową.

— Tow. Akc. „Va. um Oil Company” w Pradze ustala swój dochód netto 5.829,000 k. c.

W służbie idei samowystarczalności gospodarczej

W środę wieczorem odbyło się na salce „Koła Towarzystwa” w Bazarze doroczne walne zebranie Związku obrony przemysłu polskiego. Obrady zajął krótkim przemówieniem prezes Związku p. Samulski. Z kolei sekretarz p. Czesław Szafrank odczytał protokół z ostatniego walnego zebrania, poczem już przystąpiono do właściwych obrad. Obszerne sprawozdania z calorocznej działalności Związku złożyli sekretarz i skarbnik p. Chojnacki. Specjalne zainteresowanie wzbudziło sprawozdanie p. Szafranka, które podamy w streszczeniu w najbliższym numerze. Ze sprawozdania skarbnika wynikało, że dochód w ciągu roku sprawozdawczego wyniósł 12 112 zł i 85 gr; rozchód — 6 539 zł i 88 gr. W uzupełnieniu sprawozdań sekretarza i skarbnika zabrał głos prezes p. Samulski.

„Na każdym walnym zebraniu — mówił prezes — warto chociaż pokrótce wspomnieć o celach i zadaniach Związku obrony przemysłu polskiego. Związek nasz przechodził różne ciężkie sytuacje. Zwracaliśmy się kilkakrotnie do rządu o pomoc finansową, sam konferowałem z dr. Bartlem, który ofiarował na rzecz Związku z funduszu dyspozycyjnego min. handlu i przemysłu 5 tys. zł. Poza tem oświadczone mi w Warszawie, że Związek obrony przemysłu polskiego spotkałby się z częstym poparciem finansowym ze strony rządu, o ileby w Warszawie została założona centrala. Jak wiadomo, w Warszawie istnieje t. zw. Liga samowystarczalności, od której dostaliśmy propozycję scentralizowania Związku. Oczywiście projekt sam przyjęliśmy z zadowoleniem, bo łatwiej przeciw dyrygować i wpływać na identyczne organizacje z centrum państwa, niż z innego miasta. Niestety, pertraktacje w kierunku scentralizowania Związku speliły na niczem. Liga Samowystarczalności założyła w Poznaniu filję, która po krótkim żywocie została zlikwidowana.

Wypływa z tego wszystkiego nauka, że niepotrzebnie tracimy czas, li-

cząc na pomoc z innej strony. Możemy tylko liczyć na społeczeństwo, z którym trzeba wejść w ściśłą współpracę, wpoił w nie zrozumienie konieczności istnienia Związku, a dopiero wówczas praca nasza stanie się łatwiejszą i produktywniejszą.

Chwila obecna jest bardzo ciężka. — Wszyscy odczuwamy brak kapitału, który przez zły system podatkowy ucieka zagranicę. Wszakże poważniejsze przedsiębiorstwa, obawiając się wglądu do swoich interesów, poważniejsze kapitały lokują w bankach zagranicznych. W takich to warunkach zagranica przychodzi do nas z różnymi pożyczkami.

Pierwszym warunkiem zatrzymania choć w części kapitału jest unikanie kupna towarów zagranicznych. Niestety, pod tym względem sytuacja wcale się nie polepsza, raczej pogarsza. Muszę tu wspomnieć o wypadku zamówienia przez rząd w stoczni gdańskiej towarów na 90 milionów zł na przeciąg 10 lat. Tymczasem mogę śmiało powiedzieć, że zamówione towary w Gdańsku można dostać u nas w kraju. Na terenach Parku Wilsona postanowiono rozbudować palmiarnię. Rozpisano konkurs, lecz żadna polska firma się nie zgłosiła ze względu na krótki termin otwarcia wystawy, na który to czas palmiarnia miała być gotowa. Podjęła się budowy firma niemiecka. W rezultacie palmiarnia na czas nie stanęła, bo było to wprost niemożliwe. Cały szereg możnaby tu przytoczyć wypadków, które w sposób jaskrawy dowodzą niezrozumienia przyczyn obecnego ciężkiego kryzysu”.

Nad referatem wywiązała się bardzo poważna dyskusja. Przemawiali m. in. p. Laskowski ze Zw. Fabrykantów w Toruniu; p. Kuczik ze Zw. Banków. Komisja rewizyjna w osobach pp.: Szewczyńskiego i Gładysza jednoznacznie udzieliła pokwitowania zarządowi. Przed końcem obrad przyjęto jeszcze budżet, zamykający się w cyfrze 15 322 zł i 97 gr. Obrady zamknięto krótko przed 21. (tr.)

Wprowadzenie cel ochron. na produkty rolnicze

W środę w godzinach popołudniowych odbyło się posiedzenie Komitetu Ekonomicznego ministrów pod przewodnictwem p. prezesa Rady ministrów dr. Świątalskiego. Przedmiotem obrad były zagadnienia zbożowe. Uchwalono wprowadzić cła przywozowe: na jęczmień 11 zł od 100 kg., na owies 11 zł od 100 kg., kukurydzę 6 zł od 100 kg., groch, fasolę i grykę 6 zł od 100 kg.

Jednocześnie powtórzono uwagę, umieszczoną w rozporządzeniu o cłach przywozowych na żyto i pszenicę, upoważniającą ministra skarbu do zezwalania w razie konieczności na przywóz bezcłowy pewnych ilości wyżej wymienionych płodów rolnych.

Poza tem uchwalono wprowadzić cło przywozowe w wysokości 3 zł od 100 kg. na proso, 16 zł 50 gr od 100 kg. na mąki, nie wymienione osobno w taryfie celnej, 14 zł od 100 kg. na kaszę jęczmienną, 11 zł od 100 kgg. na kaszę gryczaną i jaglaną i 18 zł od 100 kg. na kaszę pszenną oraz wszelkie kasze, niewymienione osobno w taryfie celnej.

Wreszcie uchwalono, że otręby żytnie i pszenne w czasie od 1 grudnia do 1 czerwca będą opłacały cło wywozowe w wysokości 5 zł od 100 kg. W okresie od 1 czerwca do 1 grudnia otręby żytnie i pszenne nie będą opłacały cła wywozowego. Wszelkie inne otręby w ciągu całego roku nie będą podlegały opłacie cła wywozowego. Makuchy lniane i rzepakowe w czasie od 1 grudnia do 1 czerwca będą podlegały opłacie cła wywozowego w wysokości 10 zł od 100 kg. W okresie od 1 czerwca do 1 grudnia makuchy lniane i rzepakowe będą wolne od cła wywozowego. Makuchy lniane i rzepakowe odolejone (o wartości tłuszczu 2% i mniej) oraz wszelkie inne makuchy, poza lnianymi i rzepakowymi, w ciągu całego roku nie będą podlegały cłu wywozowemu.

Plaće za akordowe wybieranie ziemniaków

Członkom podajemy do wiadomości, że pertraktacje z związkami robotniczymi nad ustaleniem wysokości wynagrodzenia za tegoroczne akordowe wybieranie ziemniaków nie doprowadziły do rezultatu.

Wobec tego zalecamy w razie koniecznej potrzeby wypłacać chwilowo następujące normy.

a) za jeden szefel — 110 fut. brutto — od wykopanych ziemniaków przy spręćcie ponad 60 ctr. z morgi, uwzględniając cały szlak — 15 gr,

b) przy spręćcie od 50 — 60 ctr. z morgi, uwzględniając cały szlak — 17 gr,

c) przy spręćcie poniżej 50 ctr. z morgi, uwzględniając cały szlak — 20 gr, przyczem deputatu się nie potrąca.

Uwaga I. Przypominamy, że w myśl art. 8. kontraktu taryfowego zbieranie za kartoflarkę opłaca się 50% niżej ręcznego kopania ziemniaków.

Uwaga II. Dla ludzi obcych, żadnym kontraktem niezwiązanych przysługuje ta sama plaća i 3 funty ziemniaków od wybranych 110 funtów brutto.

Komisja Pracy
(—) N. Schroeder, prezes.

Stosunki handlowe z zagranicą

Poważna firma grecka pragnie importować z Polski fryzy parkietowe.

Firma z Grecji pragnie importować z Polski dykty.

Firma z Beyroutu pragnie importować z Polski tekstylja, wyroby dziane oraz keldry.

Firma z Beyrouthu pragnie nawiązać stosunki handlowe z fabrykami polskimi, wyrabiającymi następujące artykuły: wyroby tekstylne wszelkiego rodzaju, lekkie tkaniny na lato, materje na suknie damskie oraz ubiory męskie, najnowsze tkaniny bawełniane drukowane, bawełnę i jedwab sztuczny drukowany, satynę bawełnianą, podszewki bawełniane, płótno na pościel, meble gięte, krzesła, okucia budowlane, łożka żelazne, wyroby z fajansu, porcelany i szkła, kapy i koce bawełniane i półwełniane, naczynia emaljowane, pa-

pier do pisania, pakowania etc., celulozę, obuwie gumowe i płócienne, skóry na obuwie.

Firma z Egiptu pragnie importować z Polski dykty świerkowe.

Firma turecka ze Smyrny przyjmie przedstawicielstwa firm polskich na różne artykuły.

Wszelkich bliższych informacji udziela Miejski Urząd Targu Poznańskiego, Poznań, ul. Marsz. Focha 18.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Pierwszy ogólnokrajowy zjazd komunalnych kas oszczędności.** Pod protektorem ministrów: skarbu i spraw wewnętrznych odbędzie się 22. b. m. o godz. 10 rano w auli U. P. pierwszy ogólnopolski zjazd komunalnych kas oszczędności. Po zagajeniu i wyborach prezydium zjazdu, zapowiedziane są ciekawe referaty pp. M. S. Uhmy o nowelizacji ustawodawstwa, dotyczącego kas oraz dr. K. Windakiewicza o organizacji żyrowej kas. Wieczorem odbędzie się eraut dla uczestników zjazdu, zaś następnego dnia nastąpi wspólne zwiedzanie pawilonu samorządowego na P. W. K.

(k) **Polsko szwedzka Izba handlowa.** Od dnia 1 czerwca r. b. rozpoczęła urzędowanie w Sztokholmie polsko-szwedzka Izba handlowa, mieszcząca się przy ul. Nybrogatan 9, dokąd interesenci polscy mogą zwracać się w języku francuskim lub niemieckim w sprawie informacji, dotyczących stosunków handlowych polsko-szwedzkich.

(k) **Wzrost eksportu masła.** Eksport masła polskiego w pierwszym półroczu r. b. wzniósł się silnie. Wywieziono w tonnach (w nawiasie cyfry za ten sam okres r. ub.) w styczniu 876 (681), w lutym 740 (644), w marcu 753 (698), w kwietniu 751 (682), w maju 845 (735) i w czerwcu 1570 (1309). Wywieziono więc w pierwszym półroczu r. b. ogółem 5537 tonn wobec 4748 tonn w tym samym okresie roku poprzedniego. Głównym odbiorcą masła polskiego były także i w tym roku Niemcy.

(k) **Rozbudowa sieci gazowej w Polsce.** Rządowi polskiemu została złożona propozycja francusko-belgijskiej grupy kapitalistów, dotycząca rozbudowy sieci gazowej Kosztorys, wynoszący 30 milj. dolarów przewiduje okres 5 lat na dokonanie potrzebnych inwestycji. Gaz byłby dostarczany przez polskie koksownie i gazownie, zbudowane w Częstochowie, Włocławku, Białymstoku i Kielcach. Stworzenie tak wielkiego przedsiębiorstwa gazowego uwolni rynek polski od importu asfaltu, zwłaszcza z Niemiec.

Z ZAGRANICZY

(z) **Zjednoczenie fabryk wagonów w Niemczech.** Trzy największe w Niemczech fabryki wagonów „Gebr. Schoendorff A. G.”, „Vereinigte Westdeutsche Waggonfabriken A. G.” i „Linke-Hoffman-Busch-Werke A. G.” powzięły plan zjednoczenia. Pertraktacje w tej sprawie dobiegają końca. W ten sposób stworzona zostanie podstawa dla współpracy dwóch banków zainteresowanych w przemyśle wagonowym: „Danatu” (Darmstaedter und Nationalbank) i „Deutsche Bank”.

(z) **Stan handlu zagranicznego Stanów Zjedn.** Dzienniki donoszą z Waszyngtonu, że zastępca sekretarza stanu dr. Klein oświadczył dziennikarzom, że amerykański handel zagraniczny mimo ostrej konkurencji ze strony Niemiec i Anglii, przybrał w tym roku rozmiary, nieznane w historii Stanów Zjedn. Eksport i import osiągnął prawdopodobnie razem sumę 10 miliardów dolarów, z czego 5 i pół miljarda przypada na wywóz.

Z Wydawnictw

(w) **Browar książęcy Tychy.** W tych dniach święcił właściciel browaru w Tychach, książę Pszczyzny, 300-lecie istnienia browaru. Na całym Śląsku głośno było huczne przyjęcie piwne, zgotowane okolicznej ludności, na którym wypito pono 40 tysięcy litrów piwa, warzonego w Tychach. Na festyn ten ściągnęły tłumy z bliska i daleka. Z okazji 3-wiekowego jubileuszu browaru wydano nakładem księstwa Pszczyzny książkę pamiątkową, coś w rodzaju monografji, zawierającej dzieje rozwoju książęcego przedsiębiorstwa. Jest to 43 stronna książka dużego formatu, zawiera ponadto drugie tyle pięknych planów z widokami z księstwa pszczyńskiego, zakładów przemysłowych, browaru, grafiki, przedstawiające rozwój i wytwórczość browaru i t. d. Niezwykle pięcioletnie wydanie graficzne dzieła stworzyło zeń piękne arcydzieło sztuki drukarskiej. Ponadto wprowadza pospolitego pochłaniacza kufli piwa do wnętrza tajników browaru i zaznajamia z powstawaniem tego napoju, z narzędziami pracy najnowocześniejszego pochodzenia i t. d.

(w) **Wiadomości Statystyczne.** Ukazał się zeszyt siedemnasty dwutygodnika „Wiadomości Statystyczne”. Bogata, jak zwykle treść zeszytu zawiera tablice ilustrujące gospodarczy i kulturalny stan Polski.

**DEFICYT HANDLOWY
MOŻE KAŻDY Z NAS ZWALCZAĆ
KUPUJĄC TOWARY KRAJOWE**

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

W palacu sztuki

Pruszkowski i „św. Łukasz“

Szereg płócien Tadeusza Pruszkowskiego wisi w salonach „Rytmu“, lecz z prawowiernymi zasadami „Rytmu“ ma Pruszkowski bardzo niewiele wspólnego. „Rytm“ jest w zasadzie klasycyzujący, Pruszkowski zaś jest malarski. „Rytm“ grawituje ku abstrakcji, korzystając obficie ze zdobyczy formalnych kubizmu, Pruszkowski natomiast daleki jest od abstrakcji, kubizmu, formizmu czy innego współczesnego „izmu“. Jedyne „izm“, jakiemu hołduje, jest zaprzeczeniem wszelkich właściwych „izmów“ — a na imię mu: tradycjonalizm. Pruszkowski zwrócony jest ku przeszłości.

Pasją jego są mistrze holenderskiego baroku jak Jan Vermeer van Delft, Rembrandt, a przede wszystkim Frans Hals. Z nimi dzieli radość nad ciemnymi soczystymi kolorami. Lubuje się szczególnie w tonacjach szarych i czarnych. W ostatnich latach nie brak jednakowoż także barw jaśniejszych w jego paletce. Świadczy o tem choćby autoportret, świetnie ujęty w masce kłowna (nr. 644). Pruszkowski korzysta tu z całą maestrią z umiejętności brawurowych pociągnięć pędzlem, jakich był się nauczył od bezpośredniego swego mistrza Konrada Krzyżanowskiego.

Jak Holendrzy i Krzyżanowski, jest Pruszkowski nastawiony z gruntu realistycznie. Nie naśladowe oczywiście biernie rzeczywistości. Transponuje ją samowładnie na własny swój świat kształtów i barw, lecz baczny, by przy tej transpozycji nie zatracić materialnej jakości przedmiotów rzeczywistych. Dba więc o to, by pióra damskiego kapelusza miały lekkość i puzystość prawdziwych piór (nr. 642), by fałdy sukni układały się miękko i przytulnie (nr. 646 lub 650), by łuski, pletwy czy ogony ryb, leżących na talerzu (nr. 648) polyskiwały szklisto i wilgotnie. Słowem Pruszkowski kocha przedmiot i rozkoszuje się nim.

W realistycznych tych afektach idzie mu walnie na rękę mistrzostwo w posługiwaniu się farbą olejną, tem najidealniejszym tworzywem dla realizmu wszelakiego autoramentu. W tej sprawie odgrywa Pruszkowski podobną rolę w Warszawie, co Slendziński w Wilnie. Obaj zaprawili się sami w szlachetnej technice olejnej na starzych mistrzach i obaj musieli zaprawić w niej innych. Jest rzetelną przyjemnością studjować różnorodność i bogactwo faktury Pruszkowskiego. Z równym kunsztem stosuje on rozmaite sposoby prowadzenia pędzla i nakładania farb na płótno. Struktura barwnej warstwy, pokrywającej płótno, wykazuje przeto u niego całą skalę odmian od warstw najcińszych do najgrubszych. Raz wciiera cieniutką warstwę barwy olejnej w płótno tak, że tegoż tkanka pozostaje doskonale widoczna. To znów laseruje, czyli nakłada na barwnym gruncie drugą barwę przeświecającą. Wreszcie impastuje,

czyli nakłada grubo, ciastowato, jak już o tem mówi same włoskie słowo „pasta“, czyli ciasto. W „Malarce“ (nr. 647) n. p. obserwować można efektowne stosowanie wszystkich trzech tych sposobów. Takie wirtuozostwo techniczne umożliwia Pruszkowskiemu wykorzystanie wszelkich organicznych zalet barwy olejnej w celach kompozycyjnych. Jest to niewątpliwie również głównym czynnikiem wybitnego znaczenia, jakie zdobył sobie Pruszkowski między młodszą naszą generacją artystyczną.

Sprawność techniczną wysunął też Pruszkowski na naczelną rolę w swej szkole, dziś już wielce popularnej, pod nazwą „Bractwo św. Łukasza“. Uczyć się sumiennie rzemiosła malarskiego, jak uczono się go w dawniejszych organizacjach cechowo-rzemieślniczych — oto naczelną cel tego zrzeszenia.

Poza tem łączą jego członków jeszcze inne momenty, które stały się główną przyczyną niezwykle szybkiej i powiedzmy odrazu, dość mocno przesadzonej ich sławy. Otóż najpierw, jak sam mistrz Pruszkowski, stronią również jego uczniowie od wszelkich nowoczesnych „izmów“. Idą zdecydowanie po linii tradycji. Przyjawszy założenia realistyczne, uprawiają kult przedmiotu i radują się jego materialną jakością. Jan Gotard n. p. rozkoszuje się polyskiem szklanego cylindra i basenu lampy naftowej oraz złamanych metalowych nożyczek (nr. 1038). Z istic holenderską pasją realistyczną maluje soczystą barwność szklanki czy matowoci przydymanej fajki glinianej „Pijaka“ (nr. 1035). Antoni Michalak intensywnie wnika w wyszarzałość postrzępionego habitu „Św. Franciszka z Asyżu“ (nr. 1070), a Jan Zamoyski cieszy się niebieską emalją metalowego kubka (nr. 1109).

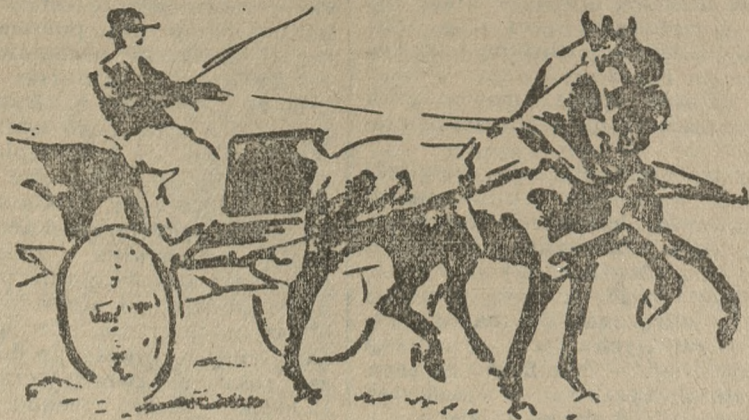
Oprócz materialnej jakości przedmiotu, interesuje ich dalej psychiczna jakość człowieka. Eljasz Kanarek n. p. kusi się w „Krucjacie dziecięcej“ (nr. 1059) o wstrząsający patos naiwnego tego przedsięwzięcia, zakończonego tak tragicznie. Michalak wzywa się w krwawe ekstazy św. Franciszka i w cierpienia wiecznych, biorących udział w „Zdjęciu z krzyża“ (nr. 1071). Już same takie tematy wiodą z natury rzeczy w dalszym ciągu do wieloosobowych kompozycji, leżących tak bardzo odłogiem od czasu impresjonizmu, zajętego głównie transpozycją brawną wykrawków przyrody na płótno. Obrazy zapełniają się znów osobami, połączonymi z sobą akcją mniej czy więcej dramatyczną. Jan Wydra n. p. maluje z rozmachem „Boże Na-

Zawody zaprzęgów

Wczoraj odbyły się na arenie P. W. K. konkursy zaprzęgów.

Sąd konkursowy pod przewodnictwem Karola hr. Bnińskiego przyznał

srebrny medal Starostwa Krajowego p. F. Czapskiemu z Obry, brązowe medale p. M. hr. Mycielskiemu z Gallowa oraz p. F. Czapskiemu z Obry.

Zaprząg p Czapskiego z Obry (hacknaye).

rodzenie“ (nr. 1100), a Jan Zamoyski komponuje wruszającą scenę z niedoli „Wygnańców“ (1107). Słowem, powrót do tradycji na całej linii.

A teraz czyż można się dziwić widzowi, że z radością wita stare bogi, że najchętniej przystaje przed obrazami, na których się nareszcie znów coś dzieje? Bynajmniej nie. Widz ma do tego słusne prawo, zupełnie takie samo, jakie ma artysta. Powrót do jakiejby postawy malarskiej przeszłości jest zupełnie legalny — o ile tylko stare zagadnienie znajdzie nowe rozwiązanie. Lecz tutaj zaczyna się coś psuć w państwie duńskim... Nowych rozwiązań w salach „Bractwa św. Łukasza“ trudno się dopatrzeć. Trudno wykryć owe nowe drogi, na które rzekomo miało wkroczyć malarstwo polskie za sprawą „Bractwa“. Dorobek jego jako całości przedstawia się wciąż jeszcze jako wysiłek, wielce szacowny oczywiście, by jaknajwięcej nauczyć się od rozmaitych mistrzów, szczególnie holenderskich.

Oczywiście mowa tu tylko o rezultatach osiągniętych narazie. Członkowie „Bractwa“ są jeszcze bardzo młodzi. Na zdolnościach częściowo bardzo wybitnych, im nie zbywa, więc przyszłość jest dla nich wciąż jeszcze otwarta narozcież. Szczególnie dobrze zapowiadają się Cybis, Gotard, Zamoyski, Michalak i Jędrzejewski. Bolesław Cybis i Gotard posiadają zdolności głównie rysunkowe, z silną tendencją do groteski, szczególnie u pierwszego. Precyzyjna ich linja, wielce subtelna, zwłaszcza u Cybisa jest zawsze pełna

ekspresji. Linearnym talentem jest również Zamoyski. Zasadnicza ta postawa nie przeszkadza jednakowoż trzem tym artystom osiągać w szczególności niejednokrotnie efekty wybitnie kolorystyczne. W kompozycjach wieloosobowych Michalaka widać zmaganie się artysty z trudnym zagadnieniem, jakie sobie postawił. Strona rysunkowa wypadła tutaj znacznie korzystniej. Dodatne wrażenie potęguje także ekspresja jego postaci. Zestawienia barwne natomiast budzą niepokój, i miast łączyć, dzielą poszczególne części kompozycji. Temperamentem wybitnie kolorystycznym natomiast odznacza się Aleksander Jędrzejewski. W przeciwieństwie do niezwyklej powściągliwości barwnej Cybisa, opiera się Jędrzejewski na rozległej skali barwnej. Lubuje się w motywach (n. p. nr. 1045 lub 1046), podniecających do hojnego rozmieszczania na płótnie przeróżnych barwnych plam, jasnych świeżych i powietrznych. Zacięgie malarskie posiadają także Kanarek i Janusz Podolski. Jednakowoż Podolski kroczy zbyt wiernie śladami Pruszkowskiego. Czesław Wdowiszewski wreszcie, terminuje niekiedy także u Matejki.

Dr. Michał Sobeski.

Na marginesie Targów Hodowlanych

Z kół rolniczych otrzymujemy poniższe uwagi:

Zorganizowane wysiłkiem dyrekcji działu rolniczego P. W. K. Targi Hodowlane, dają obraz nieoczekiwany nawet przez największych pesymistów.

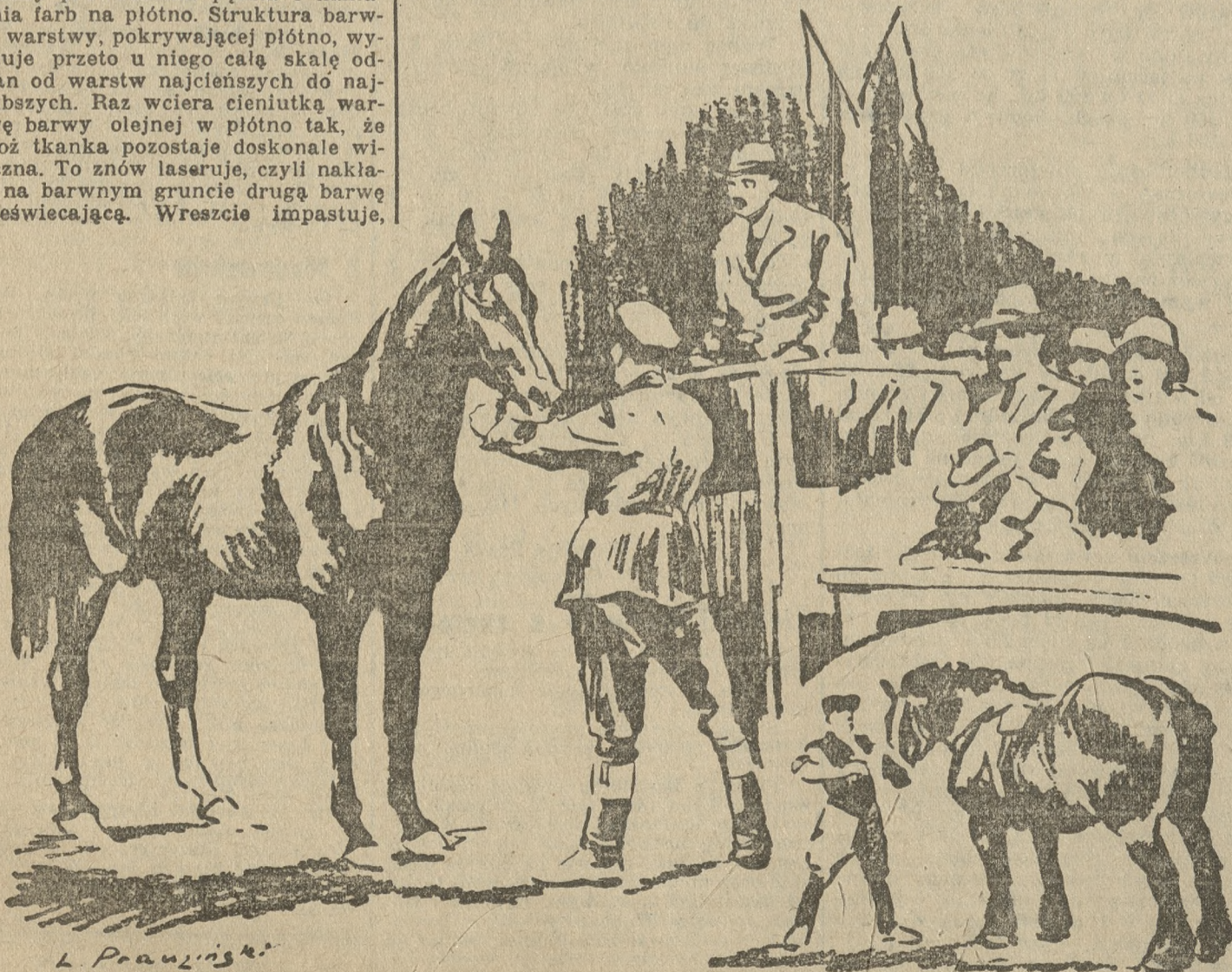
Są najlepszym dowodem katastrofalnego stanu, w jakim znajduje się w chwili obecnej nasze rolnictwo. Mimo woli ma się wrażenie, że słowa p. Prezydenta Szulczewskiego, wypowiedziane w mowie dnia 22 czerwca r. b. na otwarciu wystawy hodowlanej, nosily charakter proroczy. Powiedział, że stoimy w obliczu konieczności zrewidowania postępowych metod w gospodarstwie, że stoimy w obliczu fatalnego kryzysu w wszystkich dziedzinach życia rolniczego!

Istotnie, to, co widzimy, daje w zupełności przedsmak niemal katastrofy. Wierzyć się wprost nie chce, żeby na 100 z górą koni sprzedano zaledwie kilka, osiągając jako maksymalną cenę 2500 zł.

Przyczyna jest jasna — nikt niema pieniędzy. Jest to cios wyraźny dla hodowców i przewidzieć należy, że nie jeden majątek, prowadzący z wielkim nakładem hodowlę, nie oszczędzający na zakupie rasowych reproduktorów w kraju i zagranicą, zwinie, lub zmniejszy swój rozmach hodowlany, cofając się do poziomu, w którym nikomu już nie zaimponujemy.

Rolnicy od dłuższego czasu uszczęśliwiani dobrodziejstwami typu rezerw zbożowych i świńskiego instytutu eksportowego zaczęli wkrótce szukać istotnych winowajców, którym zawdzięczać muszą katastrofalne swe położenie.

Należy przewidywać, że niejednolity ich dotychczas stosunek do Ministerstwa Rolnictwa zmieni się całkowicie na niekorzyść wszystkich jego, bez wyjątku, poczynań, które dotychczas nie poza stratami rolnictwu nie przyniosły.

Rysownik nasz przedstawia powyżej sceny z przetargu koni, odbytego wczoraj na targach hodowlanych, urządzonych w dziale rolniczym P. W. K.

Puszcza Białowieska i jej skarby

W tych dniach toczyły się w Poznaniu obrady Międzynarodowego Towarzystwa Ochrony Żubra. Wygłoszono cały szereg niezmiernie ważnych referatów dot. hodowli i ochrony żubra. Bardzo ciekawy referat wygłosił między innymi dyr. Ogrodu Zoologicznego w Poznaniu p. Szczerkowski. Poniżej podajemy najważniejsze fragmenty z obszernego referatu omawiającego urok i znaczenie gospodarcze naszej Puszczy Białowieskiej.

Jest to największy kompleks leśny środkowej Europy, który do niedawna był jedyną ostoją i matecznikiem fauny oraz flory charakterystycznej nigdzie indziej nie spotykanej. Puszcza Białowieska poza wartościami idealnymi i naukowymi, posiada wielkie znaczenie gospodarcze i przedstawia ogromną wartość realną, gdyż posiada około 123 tys. ha drzewostanu wszystkich niemal gatunków drzew krajowych. Ogólna masa zapasu drzewnego obliczona w r. 1922 wynosi 20 milionów metrów sześciennych drewna, z czego rocznie wyznaczone jest do użytkowania 400 tys. metrów sześciennych.

Państwo Polskie objęło Puszcze Białowieską w stanie poważnego zniszczenia, spowodowanego okupacją oraz rewolucją rosyjską. Dość wspomnieć, że po okupacji zostało zupełnie wyrąbanych drzewostanów przeszło 6 000 ha, które trzeba było zalesić. Najbliższy rok gospodarczy 1929-30 rozpocznie się w Puszczy pod znakiem nowego systemu cięćprzerobowego i kotlinowego, jako jedynie racjonalnych i uzasadnionych pod każdym względem, a przedewszystkiem z punktu widzenia zachowania dotychczasowych typów drzewostanów, panujących w Puszczy, a więc ochrony jej przed zniszczeniem.

Z dotychczasowych 12-tu nadleśnictw, na jakie podzielona jest obecnie Puszcza, powstanie 6 nowych nadleśnictw, jak również i szereg nowych leśnictw. Puszcze przecinać będzie zwiększona sieć kolejek leśnych, których długość wynosi obecnie do 200 km. Dowóz drzewa koncentruje się w 3 węzłach: Białowież, Grudka i Hajnówka, gdzie znajdują się również tartaki państwowe, które przerabiają do 100 tysięcy metrów sześciennych surowca na różne sortymenty tarte. Pozostały zaś surowiec wywożony będzie na rynki krajowe, jak i zagraniczne. Spław drewna odbywa się rzekami Puszczańskimi — Lesną, Narewką i Hwoźną, z których dwie ostatnie tworzą drogę spławną do Wisły. Jako sortymenty wyrabiane w Puszczy należy wymienić: bloki sosnowe, kłocę fornirowe dębowe i olszowe, kłocę osikowe zapalczone, oraz kłocę tartaczne wszystkich gatunków. Pozatem w znacznej ilości wyrabiana jest papierówka świerkowa dla celów papierniczych, podkłady kolejowe, słupy telegraficzne, kopalniaki i t. p. oraz opał.

W roku 1927/1928 masa wyrobionego drewna użytkowego wynosiła 190 tysięcy metrów sześciennych i opału — 210 tysięcy mp. Opał liściasty przerabiany jest w ilości 80—100 tysięcy metrów przestrzennych rocznie w Fabryce Suchej Destylacji Drewna w Hajnówce. Z produktów tam otrzymanych należy wymienić: alkohol metylowy, aceton, octan wapnia, produkty smołowe i węgiel drzewny.

W Hajnówce i Białowieży terpeny niar nie produkują czystą terpentynę, niemożna nie ustępującą terpentynie francuskiej, przerabiając wraz z pomocznymi smolarniami (kopulakami), rozrzuconymi w kilku punktach Puszczy, około 15 tysięcy mp. karpiny sosnowej rocznie.

Dzisiaj więc Puszcza Białowieska nie stanowi już zniechęcających borów i kniei, wszędzie dotarł człowiek z racjonalną gospodarką leśną, która w miarę jej intensyfikacji pogłębiać i rozszerzać się będzie. W 1919 r. wydzielony został t. zw. „Rezerwat”, czyli przestrzeń Puszczy o powierzchni 4,650 ha, w której wykluczona jest jakakolwiek gospodarka leśna, mogąca w najmniejszej choćby mierze zmienić pierwotny charakter tej części Puszczy. Dzisiaj Rezerwat, stanowiący odrębną jednostkę administracyjną — Nadleśnictwo Rezerwat, przedstawia wspaniałe zakątek leśny, który, w miarę upływu lat, będzie naprawdę lasem dziewiczym przez człowieka nietkniętym. Położony w centrum Puszczy o naturalnych granicach, stanowi i stanowić będzie Narodowy Park Natury, przeznaczony dla celów naukowych, estetycznych, turystycznych itp. Na obszarze Rezerwatu występują wszystkie naturalne typy drzewostanów, jakie spotykamy w Puszczy z przewagą jednak liściastych. Dominuje tutaj drzewostan grabowy, t. zw. grąd z bogatym pokryciem runa leśnego i krzewów, dalej drzewostany mieszane. Środek Rezerwatu przecina rzeczka Orkówka, wpadająca do Narewki. Występują tu typowe drzewostany olszowe i olszowo-jesionowe. Wszędzie uderzają wspaniałe młodniki i bogata roślinność. Wszystko to sprzyja rozwojowi zwierostanu, który znajduje tu cichy zakątek, gdzie spokój i cisza panują w całym majestacie. Rezerwat jest ostoją jelenia, sarny, wilka, lisa, borsuków, dzików, zajęcy, kun itp. Pod względem łowieckim stanowi Rezerwat teren ochronny, na którym wykluczone są wszelkie polowania.

Łość zwierzyny na terenie całej Puszczy obecnie przedstawia się w następujących cyfrach: jeleni 210, danieli 15, sarn 2,690, dzików 250, wilków 60, rysy 20, lisów 200, kun 15, wydr 5, zajęcy 700, borsuków 30, gliszców 200. Liczba w porównaniu z przedwojenną skromna, wojna

jednak, a następnie okupacja i rewolucja były przyczyną doszczętnego prawie wyniszczenia zwierostanu Puszczy Białowieskiej, który dzisiaj z roku na rok powiększa się. Specjalny urząd łowiecki, mającego do pomocy strażników łowieckich, czuwa nad prawidłową hodowlą zwierzyny, która podczas zimowych zawiści jest podkarmiana, jak również stale chroniona od kłusowników i drapieżników.

Wobec tego wszystkiego, co uczyniło z Puszczy dzisiejszej warsztat gospodarki leśnej i raz na zawsze zatarto charakter dziewiczego lasu, rozmnożenie żubrów w stanie wolnym, jak to było przed wojną, w setkach sztuk na powierzchni całej Puszczy nie jest do pomyślenia, gdyż przed pochodem przemysłu i kultury muszą ustąpić okazy zwierza coraz rzadszego, jak ustąpiły w swoim czasie tury, a dziś łosie, bobry, żubry i niedźwiedzie. Pomimo to jednak, ze względu na warunki Puszczy i specjalnie dogodnie siedlisko, koniecznym jest utrzymanie właśnie na terenie Puszczy Białowieskiej, jako naturalnej ostoi, żubrów choć w rozmiarach tylko ogrodzonego Zwierzyca, gdzie będą si one w każdym razie lepiej rozwijały, jak w ciastnych miejskich ogrodach zoologicznych. Dla tego właśnie celu wybrana została powierzchnia około 200 ha (część powierzchni dawnego carskiego zwierzyca) przy szosie Białowieża—Hajnówka (8 km. od Białowieży), powierzchnia rodzajem swoich drzewostanów i siedliska odpowiadająca wszystkim spotykanym w Puszczy typom leśnym. Powierzchnia ta ogrodzona da teren, na który wpuszczone już tej jesieni żubry, znajdujące się obecnie w ogrodzie zoologicznym w Warszawie, znajdzie odpowiednie naturalne warunki egzystencji, a może i rozwoju. Tym sposobem choć w części zostanie przywrócona tradycja Puszczy Białowieskiej, jako ostoi i matecznika żubra. (Z)

Bezcenne skrzypce cygana

Dzienniki belgradzkie donoszą o zdarzeniu, które brzmi jak bajka czarodziejska.

W miasteczku jugosłowiańskim Czakovac, położonym nad granicą węgierską, w pewnej gospodzie był kelnerem niejaki Paweł Wamplin. Do gospody przychodził często cygan muzykant, jadł i pił na rachunek, a kelner, który czuł do niego zaufanie, kredytował mu ciągle. Wreszcie pewnego dnia, przejrząwszy swe rachunki, Paweł Wamplin przekonał się, że cygan winien mu już 6 tysięcy denarów. Żądał więc energicznie zapłaty sumy. Jednakże biedny muzykant nie miał nic, prócz skrzypiec. To był jego cały majątek, który oddał Wamplinowi, a Wamplin zgrzyliwie się nieraz wyrażał o tym marnym zastawie.

Później Paweł Wamplin został płatnikiem w pięknej kawiarni w Osjaku, jednym z większych miast jugosłowiańskich. Przypomniał sobie skrzypce i pewnego dnia zaniósł je do sklepu z muzykalniami, aby je sprzedać. Kupiec badał instrument długo, próbował grać na nim, aż wreszcie zapytał zdziwionego kelnera, skąd je ma. Wamplin opowiedział mu całą historję.

— No toś pan zrobił doskonały interes. — zauważył kupiec. — Bo skrzypki, jak się zdaje, mają wysoką wartość. Daj je par do zbadania rzeczoznawcom.

Wamplin więc pokazywał skrzypce nauczycielom i kapelmistrzom. Wszyscy uznali, że to coś wartościowego. Ostatecznie oddano je do zbadania akademii muzycznej w Zagrzebiu i w Belgradzie, a tam zgodzono się, że są to skrzypce Amatiegi.

Zbierracze i handlarze zweszyli wnet całą sprawę i przed kilku dniami przyjechał do Osjaku przedstawiciel pewnej firmy muzycznej w Berlinie, ażeby obejrzeć skrzypce. Chorwackie dzienniki, które podały tę historję, przemilczały nazwisko firmy, gdyż wogóle wszystko się trzyma w tajemnicy ze względu na konkurencję. Owóż ów przedstawiciel ofiarował płatniczemu na nasze pieniądze 30 tysięcy złotych polskich, co na pieniądze jugosłowiańskie czyni sumę 160 tysięcy dinarów, a więc bez mała 30 razy tyle, co wynosił dług cygana. Ale nagle Paweł Wamplin zmądrzał i nie chce się rozstać ze skrzypkami, wierząc, że ma prawdziwy skarb w nich i że uzyska za nie znacznie większą sumę.

A cygan-muzykant? Dawno przepadł bez śladu. Pewnie zginął gdzie z głodu, oddawszy za dług ostatnie swe narzędzie zarobku.

110-letnia Polka w Stanach Zjednoczonych

Rzadka uroczystość obchodziła kolonia polska w St. Charles, w stanie Illinois. Oto jedna z tamtejszych mieszkanki, p. Augusta Kusner, ukończyła sto lat życia i czuje się nadal w pełni sił. Sędziwa matrona przybyła do Stanów Zjednoczonych z Polski przed 25 laty i bardzo sobie chwali ćwierćwiekowy pobyt w ojczyźnie Yankesów.

Lindbergh odkrył zaginione miasto.

W czasie swoich lotów do środkowej Ameryki Lindbergh odkrył w dżunglach Jokataim szczyt jednego z najstarszych miast na kontynencie amerykańskim. W najbliższym czasie ma wyruszyć w te okolice wyprawa naukowa, mająca tam dokonać poszukiwań, które, jak szpiegują się fachowcy, dadzą wiele cennej materjału do historii tej części lądu amerykańskiego w zamierzchłej przeszłości.

Tropikalne upały na Krymie.

Tegoroczna upalna jesień daje się w szczególności we znaki mieszkańcom Krymu. Jak donoszą pisma rosyjskie na półwyspie krymskim panują już od początku bieżącego miesiąca tropikalne upały. Temperatura w cieniu dochodzi do 40 stopni Reamura. Nie bacząc na szalone upały, do uzdrowisk krymskich niemal cieżennie przybawają nowe zastępy kuracjuszy. Od miesiąca maja do początku września odwiedziło uzdrowiska krymskie 115.000 osób. Pensjonaty hotele są przepelnione.

Tajemnicze zniknięcie uczonego.

Znany ze swych doświadczeń „ożywiających”, prof. Michajłowski w Moskwie, zniknął w tych dniach w tajemniczy sposób z swego laboratorium. Nie jest wykluczone, że prof. Michajłowski padł ofiarą sekciarzy, którzy niechętnym okiem spoglądali na jego działalność naukową, niezawsze odpowiadającą głoszonemu przez nich teorjom. Dotychczasowe poszukiwania zaginionego uczonego nie dały żadnych wyników.

Fonowizja.

Po telewizji, czyli widzeniu na odległość — tonowizja, czyli widzenie dźwięków — a więc nowy cud techniki elektro-magnetycznych fal. Widoma transpozycja dźwięków jest na razie skala światłocieniowa, ponieważ jednak każdy odcinek tej skali odpowiada tej lub owej barwie, wzgl. temu lub owemu natężeniu lub odcieniowi danej barwy każda serja białoszaro-czarnych notowań może być — w zasadzie — przetłumaczona na szereg barwnych plam.

Na co może się przydać fonowizja, narazie przewidzieć nie można. Najprędzej przyczyni się ona do wykrycia nowych praw w dziedzinie fizjologii i psychologii piękna. Gdy się dowiemy, w jakich barwach rozwija się Nokturn Szopena bądź też symfonia Beethovena, gdy słuch nasz się zetknie z brzmieniem zorzy północnej lub też wchodu słońca — będziemy zapewne w stanie przeprowadzić ciekawe, wzrokowo-dźwiękowe paralele i rozjaśnić niejedno estetyczne pojęcie, począwszy od pojęcia estetycznych uczuć stanowiących bodaj jedyny, niezawodny klucz do zrozumienia piękna.

Tajemnica poczty angielskiej.

Udogodnienia, jakie poczta angielska obecnie stosuje, są tak liczne i zadziwiające, że zdumiałaby świat, gdyby były bardziej znane. Angielski urząd pocztowy, czy to ze zbytniej skromności, czy też z braku inicjatywy, otacza tajemnicą takie uławienia, któreby jego sławę roznieśli daleko i szeroko. Poczta angielską można przesyłać żywe zwierzęta w towarzystwie osobnego wysłańca poczty. Zgubiony w obcym mieście turysta może udać się do najbliższego urzędu pocztowego, a za skromną opłatą pocztowiec odstawi go pod każdy żądany adres. Nie ma miejscowości w Anglii, Szkocji i Irlandii, choćby nie wiem jak oddalonej od wszelkich dróg komunikacyjnych, do którejby nie dotarli na żądanie wysłańcy pocztowi. Wysyłając opłaconą odpowiedź na pocztę, każdy może otrzymać meteorologiczne zapowiedzi na najbliższe 24 godziny. Telefonicznie poczta udziela informacji meteorologicznych bezpłatnie. Poczta przyjmuje telegramy dla latarni morskich i okrętów w niebezpieczeństwie. Poczta przyjmuje telegramy, na których zamiast adresu znajduje się numer telefonu i podaje je telefonicznie abonentowi. Listy zwykle i ekspresy przyjmują pocztą telefonicznie za drobną opłatą, niższą znacznie od telegramu i przepłacony je podaje dalej.

Największy zegar na świecie.

Nowym Jorku znajduje się na gmachu firmy perfumeryjnej Colgate największy zegar na świecie. O jego imponujących rozmiarach świadczą następujące cyfry: średnica cyferblatu 16 metrów, długość wskazówki minutowej 6 1/2 metra, godzinowej 7 metrów, waga wskazówki minutowej 98 kilogramów, godzinowej 121 kilogramów, waga całego mechanizmu zgóra 500 kilogramów.

Ogień płonący od 258 lat.

Niezwykły rekord długowieczności osiągnął ogień płonący pod piecami fabryki ceramicznej Fuhlam w Londynie. Rozpalony on został w roku 1671, a więc przed 258 laty przez niejakiego Johna Dwighta, garnarza londyńskiego, którego wyroby do dziś są poszukiwane przez zbieraczy. Potomkowie Dwighta, jak i obecni właściciele fabryki podtrzymywali bez przerwy ogień pod piecami ceramicznymi.

Koń z wozem zwalonym przez burzę wiatrakom.

W tych dniach podczas burzy został przewrócony i doszczętnie połamany wiatrak Jana Łapińskiego we wsi Domanowo Stare, powiatu białskiego. Walący się kałuż wiatraka zabił konia i połamał wóz mieszkanka wsi Pietruszki, gminy Domanowo, Fabjana Zero, który szukał schronienia przed burzą pod wiatrakom. Właściciel wozu ocalał.

Zmiany w rozkładzie kolejowym

Dyrekcja Kolei Państwowych podaje do wiadomości, że spowodu słabego zaludnienia wstrzymuje się z dniem 1. paździer-

nika br. bieg następujących pociągów osobowych w tut. okręgu:

Na odcinku Poznań — Kostrzyn poc. nr. 1026/1027 (Poznań odj. 18.50, Kostrzyn przj. 19.42, odj. 20.12, Poznań przj. 21.08).

Na linii Kępno — Łęka poc. nr. 156/157 (Kępno odj. 16.07, Łęka przj. 16.33, Łęka odj. 14.50, Kępno przj. 15.15).

Na odcinku Inowrocław — Kruszwica poc. nr. 2431/2432 (Inowrocław odj. 9.35, Kruszwica przj. 10.07, odj. 10.30 Inowrocław przj. 11.02).

Na linii Ostrzeszów — Namysłaki poc. nr. 3853/3854 (Ostrzeszów odj. 17.15, Namysłaki przj. 8.47 odj. 9.03, Ostrzeszów przj. 9.58).

Na linii Kępno — Gęsia Górka poc. nr. 3923/3924 (Kępno odj. 20.25, Gęsia Górka przj. 20.54 odj. 21.15, Kępno przj. 21.47).

Na linii Gniezno — Nakle n. Notecią, poc. nr. 1631 między Gniezno a Janowcem (Gniezno odj. 3.53, Janowiec przj. 4.43), poc. nr. 1633 między Damasławkiem a Naklem n. Not. (Damasławek odj. 15.16, Nakle n. Not. przj. 16.27) i poc. nr. 1612 między Naklem n. Not. a Gniezno (Nakle n. Not. odj. 17.55, Gniezno przj. 18.18).

Poza tem znosi się z dniem 1 stycznia 1930 r. poc. nr. 2743/2756 na odcinku Gniezno — Klecko i poc. nr. 2954/2953 i poc. nr. 2954/2953 między Chodzieżą a Golańczą.

Również z dniem 1 października br. ulegną zmianie następujące pociągi osobowe:

Poc. nr. 230 między Inowrocławiem a Bydgoszczą (Inowrocław odj. według nowego rozkładu jazdy godz. 21.35 Bydgoszcz przj. 22.39).

Poc. nr. 526 między Ostrowem Wlkp. a Łodzią Kal. (Ostrów Wlkp. odj. 20.10, Łódź Kal. przj. 23.28).

Poc. posp. nr. 410/407 między Wielunem a Jarocinem, poc. posp. 1402/1405 między Wielunem a Ostrowem Wlkp., poc. posp. 408/409 między Jarocinem a Wielunem i poc. posp. nr. 1406/1401 między Ostrowem Wlkp. a Wielunem.

Wszystkie powyższe zmiany będą uwidocznione z dniem 1 października br. w ściennych i w urzędowym rozkładzie jazdy.

Z życia Towarzystw

Z Stow. Młodzieży Polskiej w Obrzycku.

W ubiegłym tygodniu w lokalu p. Króla odbyło się miesięczne zebranie, pod przewodnictwem patrona ks. prob. Dziubińskiego.

Na zebraniu tem uzupełniono zarząd, mianowicie prezesem Stow. wybrano dotychczasowego skarbnika dh. Matza sekretarzem dh. Adamskiego, zastępcą sekretarza a zarazem i bibliotekarzem dh. Szczęsnego, zaś skarbnikiem dh. Kijka. Przewodniczący ks. patron podał do wiadomości uchwałę Stowarzyszenia co do zwiedzenia P. W. K. Ponieważ przezwaga część młodzieży wiedziała już Wystawę wspólnie z miejscową Szkołą Wieczorną, uchwalono, by ci, którzy na Wystawie jeszcze nie byli, przyłączyli się do Towarzystwa Powstańców i Wojaków, które wyrusza na Wystawę w niedzielę, dnia 22 września br. W dalszym ciągu zebrania odczytał ks. patron komunikat J. Em. Ks. Prymasa dotyczący urządzenia tegorocznego Święta Młodzieży w dniu 18 listopada br.

Z Koła Związku Podoficerów Rezerwy Z. Z. w Gnieźnie.

W ubiegłą niedzielę Związek Podoficerów Rezerwy obchodził uroczystość 5-lecia swego istnienia. Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem w kościele farnym, skąd udano się do Strzelnicy na uroczyste zebranie. Zebranie zagał prezes honorowy p. Obst powitaniem gości. Przewodnictwo zebrania objął p. płk. Sikorski, który w swem przemówieniu wskazując na wielkie znaczenie odbywającego się w Poznaniu Zjazdu Katolickiego. Następnie prezes Towarzystwa p. Cieślewicz złożył wyczerpujące sprawozdanie z działalności 5-letniej Koła. Poczem nastąpiło dekorowanie członków zasłużonych około rozwoju Koła. Zasłużonym dekorował p. pułk. Sikorski. wręczając medale pamiątkowe. Zostali udekorowani pp. Cieślewicz, Roszkowiak Kłos, Sulkowski, Pejka, Józwiak, Gawełkiewicz, oraz Obst. Telegramy z życzeniami przysłali p. starosta Słaby, p. gen. Taczak, p. Sprenger z Działynia i wielu innych. Na zakończenie wygłosił p. pułk. Sikorski dłuższe przemówienie przedstawiając obraz pracy czekający podoficerów rezerwy. Po okrzyku na cześć Najjaśniejszej Rzplitej zakończono zebranie. (br)

Poświęcenie sztandaru Zw. Niższych Pracowników Poczty i Telegrafów w Gnieźnie.

Związek ten istnieje na gruncie gnieźnieńskim od lat trzech. W ubiegłą niedzielę nastąpiło poświęcenie jego sztandaru. Poświęcenia dokonał ks. dr. Błęce, wygłaszając piękne okolicznościowe przemówienie. Po nabożeństwie w sali Hotelu Europejskiego nastąpiło uroczyste posiedzenie. Przy stole przydyjalnym zasiadli rodzice chrześni, a mianowicie pp. dyr. Śmielecki, dyr. Scholc, inż. Matuszewski, radca Pawicki z Poznania przedst. Min. Poczty i Dyrekcji, nacelnik Urzędu Pocztoowego w Gnieźnie p. Hoffmann oraz pp. Groszkiewiczowa, Grabianowska, Holkowa, i Sowińska. Zebranie zagał p. prezes Związku Wachowiak, oddając przewodnictwo p. dyr. Śmieleckiemu. Po przemówieniach i życzeniach poszczególnych delegatów Towarzystw nastąpiło odczytanie licznie nadesłanych telegramów gratulacyjnych. Na zakończenie przemówił p. dyr. Śmielecki i odczytał akt erekcyjny poświęcenia sztandaru, podpisany przez rodziców chrześni. (br)

Ważny komunikat.

Nowy ROLLS - ROYCE 40/50 HP. „Phantom II“

Rolls Royce Ltd zawiadamia uprzejmie, że po długotrwałych próbach może obecnie zademonstrować nowe podwozie Rolls-Royce 40/50 HP., jak również przyjmuje zamówienia na takowe.

Pochodzenie tego typu stanowi słynny „Silver Ghost“ i w r. 1925 przedstawiony „Phantom“, nowe zaś podwozie będzie znane pod nazwą „Phantom II“.

Podobnie jak „Phantom“, podwozie to zaopairzone jest w silnik sześciocyndrowy, o wymiarach: średnica 4 1/2", skok 5 1/2", przy pojemności 7668 centymetrów kubicznych. Poniżej podajemy tablicę porównawczą podwozi „Phantom“ i „Phantom II“.

	Nowe podwozie 50/50 H. P. „Phantom II“	Podwozie 40/50 H. P. „Phantom“
Cena podwozia loco fabryka	Podwozie krótkie f. szt. 1850 Podwozie długie f. szt. 1900	Podwozie krótkie f. szt. 1850 Podwozie długie f. szt. 1900
Silnik i skrzynka biegów	Jednostkowo budowane	Oddzielnie
Resory	Tylne — pół-eliptyczne Przednie — pół-eliptyczne (oliwienie między piórami pod ciśnieniem)	Tylne — cantilever Przednie — pół-eliptyczne
Smarowanie podwozia	Centralne	Pistoletowe, do każdej części oddzielnie
Rozrusznik elektryczny	Bezpośredni	Za pomocą łańcucha przez skrzynkę biegów
Montowanie karoserji	Na specjalnej, oddzielnej ramie nakładanej na ramę podwozia, co wyklucza skrzywienie i dyslokacje karoserji	Bezpośrednio na ramie podwozia
Oś tylna	Specjalnej konstrukcji, pozwalającej na redukcję wysokości podwozia	Spiral-bevel
Zegar benzynowy	Na desce armaturowej	Na rezerwoarze
Podawanie benzyny	Exhaustor, z pompą próżniową, poruszana od silnika	Exhaustor
System indukcji	Ogrzewany wodą	Ogrzewany spalinami
Zapłon	Akumulator. Magneto ulepszonej konstrukcji z szerszą skalą synchronizacji	Akumulator i magneto Automatyczna i stała synchronizacja przyspieszenia i opóźnienia

Jako skutek zastosowania powyższych udoskonaleń, jesteśmy w możności dostarczać podwozia o zredukowanej wysokości i niższym punkcie ciężkości, efektywniejszym wyglądem, większym komforcie resorowania przy wszelkich szybkościach, z powiększoną łatwością w prowadzeniu, mniejszą wagą, powiększoną akceleracją i maksymalną szybkością, oszczędnością czasu i pracy przy smarowaniu, pozatem z powiększoną precyzyjnością w wykonaniu całego podwozia.

Nowe to podwozie utrzyma te wszystkie cechy charakterystyczne, które zdobyły dla samochodów Rolls-Royce, ogólnie uznany tytuł „Najlepszego Samochodu Świata“. „Phantom II“ nie jest przeznaczony do konkutowania z samochodami wyścigowymi lub ultra-sportowymi, tem niemniej jednak „Phantom II“ nietylko utrzyma, lecz i przewyższy tę opinię, jaką zdobył sobie pomiędzy posiadaczami „Phantom“, jako najszybszy z prawdziwie turystycznych wozów na świecie.

Obstalnki na podwozia „Phantom II“ będą wykonywane ściśle według kolejności zgłoszeń, o której decydować będzie data nadania telegramu, lub data otrzymania listu zamówieniowego.

ROLLS - ROYCE Ltd.

14-15 Conduit Street, London W. 1

Generalny Przedstawiciel na Polskę

HORATIO W. COOK

p. a. P. Bitschan, Warszawa, Kredytowa 18.

Tw 344

W sprawie dodatku mieszkaniowego dla pracowników państwowych

We wtorek 10 bm. odbyło się pierwsze powakacyjne zebranie plenarne Centralnej Komisji Porozumiewawczej Z. Z. P. P.

W dyskusji na pierwszy plan wysuwała się sprawa wypłacenia przez rząd zaległego wyrównawczego dodatku mieszkaniowego z r. 1928.

Jak wiadomo, p. premier Świtalski oświadczył delegacji C. K. P. w końcu czerwca r. b., że wypłacenie tego dodatku uznaje za zupełnie uzasadnione i że porozumie się w tej sprawie z p. ministrem Matuszewskim.

Plenarne zebranie C. K. P. postanowiło poprosić p. premiera o audjencję celem przedstawienia konieczności przyspieszenia realizacji tej sprawy, bardzo

ważnej dla pracowników. Zaległyodatek wynosi sumę, odpowiadającą mniej więcej 1-miesięcznej pensji pracowniczej.

Na porządku obrad była też sprawa braków w pomocy lekarskiej dla pracowników państwowych. Sprawę tę uznano za bardzo ważną i postanowiono po zgromadzeniu wyczerpującego materiału, zwrócić się do rządu o jak najszybsze jej uregulowanie.

RADJO

Programy radjofoniczne

Piątek, dnia 20 września 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 12.50 komunikaty P. W. K.; godz. 13.05 sygnał czasu; godzina 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien. zboż. towar. i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. 14.15 komunikaty gosp. roln., PAT, sprawozdanie o ru-

chu statków itd.; godz. 17.20 komunikat „O zadaniach i znaczeniu akcji II-go Tygodnia Dziecka“ (wygl. kpt. rez. Tad. Antoniewicz); godz. 17.30 kurs elem. języka ang. (wygl. dr. Arend, lektor U. P.); godz. 17.50 komunikaty P. W. K.; godz. 18.00 audycja wokalna w wykonaniu Aleksandra Klichowskiego, art. op. Przy fortepianie p. Jarosław Leszczyński, kapelm. opery; godz. 18.30 pieśni polskie w wykonaniu Ireny Felickiej (sopran), przy fortepianie p. Jarosław Leszczyński, kapelm. opery; godzina 18.55 nadprogram, godz. 19.15 wykład p. t. „Z terenów misyjnych“ „Agentia Fides“ (wygl. p. Kazimierz Kapitańczyk); godz. 19.40 audycja dla żołnierzy; godz. 20.05 „Lasy i znaczenie Kazimierza Pułaskiego“ (w związku z uroczystościami w Ameryce na cześć Pułaskiego) — wygl. p. Zofja Sliwińska; godz. 20.30 koncert symfoniczny w wyk. ork. pod dyr. Józefa Ozimińskiego Transmisja z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT; godzina 22.15 radiografja; godz. 22.45 muzyka tańcyczna

Warszawa (1395 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.05 komunikat me-

teorologiczny; godz. 15.20 „Przegląd wydawnicw periodycznych“; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.15 komunikat Głównego Związku Straży Pożarnych; godz. 16.30 koncert gramofonowy; godz. 17.15 feljeton uzdrowiskowy p. t. „Wśród jodeł i wód Żegiestowa“; godz. 17.25 odczyt „Współpraca wojskowa z producentami rolnymi“ — wygl. kpt. Imielski; godzina 18.00 koncert banjoistów pod dyr. Dymitra Jurkiewicza; godz. 19.25 komunikat rolniczy i meteorologiczny; godz. 20.05 „Nasza akcja przeciwgruźlicza“ — wygl. dr. Grodecki; godz. 20.30 koncert symfoniczny; Wykonawcy: Orkiestra powiększona P. P. pod dyr. Józefa Ozimińskiego i Zofja Rabcewiczowa (fort.) 1. Wł. Zeleniński; Uwertura symfoniczna „W Tatrach“, 2. Fr. Chopin; Koncert fortepianowy e-moll, 3. Beethoven; Symfonia A-dur (7-ma); godzina 22.00 komunikaty.

Katowice (416 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.25 transmisja z Warszawy; godz. 18.00 transmisja koncertu popularnego z Warszawy; godz. 19.20 odczyt p. t. „Bank Polski w okresie 1924 — 1928“ — wygl. dr. Władysław Chrzanowski; godz. 20.00 pieśni ciekawe odśpiewa p. Anda Kitschmann; godz. 20.30 transmisja koncertu symfonicznego z Warszawy; godz. 20.00 komunikaty; godz. 23.00 skrzynka pocztowa w języku francuskim.

Tabela wygranych Loterii Państwowej

(Nieurzędowa)

(Bez gwarancji.)

W dziesiątym dniu ciągnięcia 5-iej klasy 19-iej polskiej loterii państwowej, padły wygrane na następujące numery:

25 000 zł na nr. 129637.

Po 10 000 zł na n-ry: 55870 158485 177186 179501.

Po 5 000 zł na n-ry: 17497 35273 40927 76467 103022 104816 106553 144468 159578 174581.

Po 3 000 zł na n-ry: 48423 75031 164456.

Po 2 000 zł na n-ry: 6499 13134 19291 54612 72394 120023 128908 133416 158363 181491.

Po 1 000 zł na n-ry: 3321 4110 6902 1340 15102 26190 26761 33761 47323 47353 53560 66325 74792 75890 75989 78546 79775 85112 86480 86954 94565 100016 104326 105502 110374 113185 115893 116915 116946 131434 136766 149901 151540 157107 179883.

Po 600 zł na n-ry: 4086 5877 5959 11361 12942 20269 25298 30112 33101 33369 35801 40661 41000 45085 49980 51542 52644 61936 87275 87869 101690 102200 128223 140438 143617 149747 154865 158029 157899 158363 184532 184764.

Po 500 zł na n-ry: 3333 3427 7265 7721 9232 14043 15482 16177 492 650 616 841 17067 395 866 20428 25020 25332 26655 28671 887 32230 32431 437 37420 826 38578 40193 924 41734 42228 45474 46069 246 890 48670 770 49143 51315 57700 59095 438 60767 61621 62970 64455 937 65335 70866 926 72030 855 77031 78333 706 80084 83684 84790 85428 86063 89249 90225 638 902 94020 412 601 95385 837 99590 100079 735 101690 102437 103342 555 104985 106316 108870 111385 114443 117417 120474 124635 124758 130153 203 570 927 132311 439 779 133025 642 134029 135789 922 137014 188 710 138157 291 755 141184 141321 142038 236 143069 144143 532 677 145747 994 147704 148918 149925 153097 158447 159692 160800 161552 615 162108 322 528 163494 164586 165183 232 674 740 166853 167986 168659 169883 906 958 170035 614 173907 174911 176240 181013 182205 799.

Po 250 zł wygrały numery następujące:

9 55 161 163 180 190 533 591 633 687 714 877 904 936 999 1029 085 239 350 584 2101 173 212 441 425 537 553 564 641 731 760 762 974 3211 218 278 363 395 466 469 502 508 593 652 675 779 866 947 969 4010 050 080 398 408 532 536 537 585 663 669 695 758 931 5159 175 207 525 559 561 668 763 809 847 868 881 981 988 6055 226 257 266 342 478 548 553 582 637 786 7083 237 353 387 670 931 8042 79 100 133 195 337 365 421 435 524 682 9026 038 081 083 086 201 276 390 429 535 584 632 784 830 940 995 10113 157 605 725 11108 325 394 551 575 907 12009 185 246 309 337 405 574 698 716 13007 051 055 388 411 543 628 634 669 717 752 812 862 14098 205 218 382 515 538 553 588 671 689 715 865 930 949 15005 031 092 117 143 217 264 281 294 304 334 421 553 557 578 670 819 869 972 16053 957 092 110 193 209 251 266 585 661 697 710 749 766 17033 054 153 204 205 258 295 315 338 366 379 420 437 559 609 711 772 821 891 950 19039 175 249 251 344 366 530 545 568 706 713 746 760 771 813 900 990 19116 345 518 526 544 569 618 622 656 692 778 843 882 906 909 20006 300 309 488 521 526 565 636 744 21018 045 062 136 143 167 228 234 284 818 895 938 947 949 22026 054 072 130 420 461 550 598 709 945 23063 057 088 125 201 245 365 308 408 471 479 683 723 742 862 901 24003 010 064 156 207 247 353 429 620 627 697 839 851 873

25009 034 125 258 272 393 398 444 474 479 732 817 872 970 979 26085 161 256 294 315 353 354 657 672 696 726 851 876 885 886 958 977 27094 143 157 466 498 543 557 726 738 28014 134 149 201 225 250 316 463 521 632 742 775 785 817 917 922 933 946 972 29046 203 208 349 783 911 973 30067 111 190 556 641 664 719 886 933 31018 057 093 110 440 475 523 585 640 667 748 928 943 32171 315 389 418 524 541 558 701 713 730 742 756 781 805 966 33086 092 104 169 288 392 427 430 443 617 912 945 34121 179 277 372 395 487 784 938 35089 155 164 271 333 505 643 668 812 863 952 963 979 989 998 36047 079 231 268 401 440 448 630 657 670 689 773 775 777 820 871 905 974 37010 127 182 217 393 442 509 524 564 718 728 891 908 967 38225 285 287 310 339 350 553 597 632 679 723 39036 055 221 229 307 350 429 567 619 901 946 40001 098 125 144 157 210 252 296 362 404 437 636 650 826

865 880 894 963 41188 211 226 257 388 429
 469 499 529 602 714 722 780 795 821 863 876
 919 937 42079 152 223 242 277 319 447 576
 760 71 864 879 881 890 992 43030 122 176 203
 295 344 355 367 378 412 431 473 775 815
 44003 060 081 094 095 169 090 284 392 401
 427 624 630 746 45123 135 197 209 258 294
 329 371 402 438 487 550 564 583 627 700 723
 919 929 948 559 991 46162 263 412 506 560
 667 752 793 875 47044 125 162 164 272 279
 354 509 600 766 776 974 48117 212 251 255
 463 510 537 558 626 690 814 884 49051 336
 453 487 526 527 538 582 606 631 634 641 642
 731 943 944
 59005 052 123 132 106 200 483 604 759 979
 51091 268 479 485 488 532 541 607 672 740
 817 932 977 52057 064 074 190 213 243 312 361
 424 437 503 576 700 713 823 869 875 877 962
 53065 066 121 193 217 244 247 268 282 320
 534 614 731 774 782 800 806 885 912 54033
 279 286 299 323 539 558 589 645 659 765 772
 914 918 986 55010 027 127 134 135 147 156
 291 389 432 685 697 709 773 786 925 59016 058
 197 230 349 415 467 521 584 683 719 874
 57074 132 237 275 253 275 383 453 455 535
 541 542 626 680 727 798 855 52058 162 177
 225 229 241 273 300 311 347 402 450 476 491
 570 584 585 600 641 661 761 778 783 886 888
 891 59138 204 249 266 349 424 703 811 812
 830 69011 609 638 725 806 823 947 61143 148
 335 346 398 413 454 575 598 722 745 988
 62151 163 205 264 327 341 358 403 424 432
 548 562 582 586 592 721 742 850 899 938
 63100 496 500 569 769 800 852 854 64074 075
 148 170 314 377 461 462 471 596 698 691 729
 837 866 958 65050 061 092 130 164 196 213
 232 349 457 529 696 719 902 904 943 959
 69026 094 127 202 236 248 262 472 496 796
 798 824 858 873 943 953 67061 081 141 209
 223 226 346 361 429 488 525 591 857 69040
 098 141 468 498 637 641 664 674 759 798 830
 842 866 969 6914 220 221 226 256 267 280 410
 465 593 624 655 672 702 733 783 942 70921
 055 88 153 220 260 314 557 559 617 619 836
 864 87 983 996 71022 150 163 247 411 427 494
 499 537 552 573 619 625 726 740 818 858 923
 949 969 970 72003 005 051 143 426 461 472
 676 745 850 864 986 73094 267 270 279 299
 467 611 747 782 864 891 916 938 955 74001
 038 105 111 135 166 182 203 342 433 520 529
 615 672 733 819 850 869 896 984 993.
 75047 089 096 163 214 294 300 433 461 521
 747 791 876 940 76016 254 415 432 486 523
 855 691 723 912 941 979 998 77188 266 413
 456 475 503 703 731 78080 084 273 444 461
 544 626 645 726 780 861 872 945 989 79037
 064 115 124 154 251 347 529 682 823 80000
 171 240 476 514 528 914 928 982 81055 091
 399 467 624 638 649 700 774 811 844 892
 82137 391 725 83032 037 048 130 141 163 219
 278 419 489 539 672 673 838 941 84038 084
 095 144 183 199 240 262 308 339 348 475 493
 507 611 708 861 85031 144 238 488 506 540
 557 779 790 895 86007 027 197 400 416 468
 522 568 16 87048 174 371 534 567 598 768
 826 862 909 912 955 997 998 88117 125 311
 335 419 457 480 790 960 89016 055 170 213

265 356 544 553 669 801 864 936 990 90106
 179 207 241 341 471 559 594 599 624 627 915
 91127 220 261 263 344 352 365 525 633 706
 827 859 863 924 92027 048 061 149 202 306
 334 378 445 523 549 613 768 93090 166 200
 237 256 257 284 309 337 524 585 711 739 800
 820 881 047 94126 146 263 299 337 393 463
 476 486 488 571 620 650 653 655 997 95115
 141 151 240 245 246 252 459 476 503 547 707
 839 900 920 923 96048 201 584 608 618 635
 711 833 893 97034 129 237 296 426 490 653
 855 909 966 98009 038 053 055 094 123 201
 252 323 330 414 434 459 473 492 529 614 785
 850 871 880 99103 107 266 290 331 342 512
 571 795.

372 492 750 764 911 942 958 128008 093 113
 179 222 241 331 364 447 482 601 622 643 705
 748 772 826 844 945 972 129058 156 264 310
 344 470 479 480 576 581 749 874 895 916 940
 942 130051 084 107 112 155 172 238 412 449
 622 701 714 779 780 795 822 837 864 874 902
 958 974 991 131094 394 457 564 568 635 717
 759 932 132004 089 144 256 329 339 483 486
 499 506 653 678 722 745 793 880 988 133071
 101 134 140 160 396 518 544 608 822 844 977
 134083 097 146 216 254 360 370 397 419 444
 497 567 585 659 667 782 851 915 135081 174
 232 233 313 363 418 566 568 577 648 772 821
 942 136034 051 109 175 215 300 313 337 341
 384 485 619 681 777 137026 028 133 273 381
 518 598 674 788 794 138001 027 084 133 171
 220 224 257 334 358 379 542 635 641 691 700
 759 841 897 907 945 963 975 139008 048 099
 131 218 250 277 328 366 482 513 529 693 711
 930 149000 288 303 345 350 358 384 499 502
 506 511 521 798 908 913 961 141038 049 051
 063 071 133 142 370 389 508 509 537 590 660
 711 727 765 863 867 931 142019 100 133 180
 222 77 343 434 505 540 568 634 704 717 849
 880 933 143082 215 232 290 361 503 594 666
 684 727 734 883 984 986 988 144152 192 263
 326 435 443 538 718 747 778 887 914 145003
 060 100 102 166 248 400 424 448 520 532 793
 863 975 983 146014 018 042 146 155 167 170
 181 392 414 426 443 450 451 519 765 765 773
 841 847 147012 029 170 283 339 366 425 481
 660 684 686 782 808 148043 057 092 105 126
 130 172 181 278 280 308 338 476 512 551 623
 814 815 830 933 945 978 149150 198 259 365
 421 422 468 670 685 707 740 893 898.
 159052 161 245 303 490 538 788 808 900
 944 151041 149 219 236 321 402 496 541 706
 901 987 152085 217 323 325 381 397 820
 153051 054 303 325 334 374 456 461 462 596
 608 613 720 807 856 918 964 154036 189 244
 250 257 271 322 358 389 481 614 777 811
 155123 124 161 405 485 914 159042 081 086
 103 150 455 482 597 624 988 157069 113 242
 290 453 489 690 731 810 870 904 936 159001
 120 124 154 226 229 314 346 364 438 515 523
 555 664 685 722 860 933 159043 095 120 215
 233 375 411 636 675 758 16014 098 106 238
 373 384 579 590 617 710 813 941 161063 159
 247 296 319 328 394 395 416 426 462 489 502
 511 524 589 590 703 808 834 862 878 162180
 286 298 318 325 331 396 410 458 464 478 545
 619 774 825 887 163041 072 075 168 186 194
 454 502 594 625 649 660 737 752 837 901
 164082 200 230 313 350 406 453 482 568 672
 619 657 982 742 772 865 890 924 165023 125
 145 290 309 390 699 708 767 887 947 979
 166045 123 268 270 370 489 690 746 805 817
 845 167001 032 092 102 300 446 521 596 675
 677 704 747 819 840 183020 171 256 258 290
 302 612 624 746 838 842 843 937 993 169007
 025 126 131 166 339 366 423 823 868 958
 170084 100 116 127 149 379 456 472 494 599
 747 775 822 903 171145 208 235 23 414 469
 530 542 618 629 687 702 760 885 983 172179
 337 338 590 611 722 834 902 932 173028 034
 050 137 180 211 297 524 554 569 610 743 765
 780 174154 333 504 609 660 678 826 887 922.

175032 105 157 372 487 534 533 792 831
 906 176003 134 219 226 271 502 653 770 956
 177018 290 300 349 482 536 573 620 730 761
 823 178099 103 119 178 250 265 267 323 397
 531 595 651 653 752 757 802 919 950 178138
 286 296 422 490 519 541 810 923 180082 107
 118 134 180 325 331 343 590 634 654 697
 181100 179 212 278 281 304 347 406 477 519
 622 627 632 633 652 182008 288 305 499 596
 603 742 800 855 875 183034 497 501 513 592
 616 640 748 184105 439 451 525 606 631 763
 876 911 932 987.

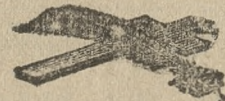
SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **S. A. 102.** Podatek ten będzie płatny każdego roku. (K)
 — **P. Wacław Müller.** Wiza na paszport. (K)
 — **P. Szymanowska, Poznań.** Nie znamy tego Tow. Kredytowego. (K)
 — **P. Stan. Odasz.** Ks. Ks. Salezjanin, ul. Wroniecka 9, tel. 37-44. (K)
 — **P. M. Jarocki.** Trzaski, Ewerta i Michalskiego; już wyszła i można ją nabyć w księgarni (K)
 — **Wa. We. Poznań.** Nie był to artykuł redakcyjny, lecz płatne ogłoszenie firmy "Taky". Nie wiemy, co w tej sprawie jeszcze nastąpi. (K)
 — **H. M. Pracodawca** opłaca 3/5 składek do Kasy Chorych, pracobiorca 2/5. — Zażalenie do zarządu Kasy Chorych. (K)
 — „29”. Artykuł 116 pragmatyki urzędniczej zawierał postanowienie art. 33 teże pragmatyki, wedle którego nie można urzędnika stałego zwolnić bez prawomocnego zarządzenia władzy lub orzeczenia komisji dyscypl. W tym wypadku więc zwolnienie mogło nastąpić, o ile chodziło o osoby piastujące IV do XII stopień służbowy, lub zajmujące posady funkcjonariuszów niższych. Sprawę wykonania ustępu 3 art. 116 regulowało rozporz. Rady Min z dnia 26. 6. 24. (Dz. U. R. P. nr. 64 ex 1924 poz 630) Skargą do N. T. A. można wnieść w terminie 2-miesięcznym. O ile Pan nie posiada wykształcenia prawniczego, należy sprawę oddać adwokatowi. (K)

W kolekturze
A. KĘDZIORA w Poznaniu,
 ul. Sieroca 5/6.
 pada codziennie pewna ilość
większych wygranych
 Kup jeszcze ewiarke piątą kt za 50 zł
 póki zapas starczy. Ciągnięcie codzien-
 nie do 9 października. zw 18881

100147 226 353 389 426 481 605 694 734 820
 985 101059 353 366 693 697 776 799 829 863
 866 962 983 995 102068 087 355 086 474 514
 517 530 606 650 764 776 103207 242 247 250
 257 351 352 365 503 657 723 745 791 817 858
 976 981 104024 219 249 254 370 395 403 418
 491 492 682 746 752 785 813 981 105034 045
 113 193 213 320 343 373 382 391 609 625 716
 775 791 852 916 991 106056 079 096 127 187
 216 255 320 497 602 766 774 895 937 957
 107047 071 116 229 291 305 403 405 502 711
 788 825 848 960 994 108026 148 349 492 578
 655 676 826 999 109084 092 099 210 238 285
 301 366 422 524 650 705 775 838 942 943
 110002 024 066 139 146 194 208 528 542 548
 566 739 788 831 111024 029 437 647 738 823
 831 112026 039 044 212 060 378 380 386 403
 453 478 557 626 640 721 822 829 925 954
 113112 173 296 343 369 449 623 736 747 792
 823 843 886 114082 173 249 291 397 407 415
 420 452 555 578 610 619 735 948 115082 100
 155 159 289 357 521 576 584 671 709 763 789
 822 844 993 116007 020 060 093 144 149 190
 210 213 344 359 394 399 446 487 488 511 512
 613 619 653 812 825 988 117046 096 112 149
 263 271 427 443 526 538 771 924 926 976
 118012 060 127 163 201 249 384 440 483 514
 528 647 666 676 681 773 916 929 987 119197
 219 404 769 800 919 965 120014 113 117 147
 228 231 298 302 316 369 446 572 581 587 589
 830 121052 080 226 293 319 381 600 396 708
 122101 182 251 287 338 399 369 464 484 771
 123008 106 243 250 484 576 611 738 843 894
 124029 032 059 061 108 170 360 497 540 543
 558 602 611 707 720 834
 125042 087 168 221 245 326 427 443 498
 559 578 644 672 681 761 801 819 857 916 982
 996 126065 221 371 392 462 502 554 711 721
 794 857 909 929 127005 047 113 204 273 344

Mixin —
 najlepszy i najtańszy
 proszek mydlany

Dnia 17 września r. b, zmarł w 7 Okręgowym Szpitalu Wojskowym w Poznaniu, ś. p. Por. 7 Dywizjonu Artylerji Konnej Wlkp. zw 18 989

Czesław Komarnicki

z odniesionych ran spowodowanych nieszczęśliwym wypadkiem podczas wyścigów konnych w Ławicy.
 Cześć Jego wiernej i wytrwałej służbie ku Chwale Ojczyzny.
 Pogrzeb odbędzie się dnia 20 b. m., o godz. 16,30, z kostnicy Szpitala Wojskowego.

Podoficerowie 7. D. A. K. Wlkp.

Dnia 18 września 1929 r., zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza ukochana matka, babka i teściowa, ś. p.

Anna Rochowiakowa

I. voto Thiem
 przeżywszy lat 71. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 21 b. m., o godz. 4,30 po południu, z kaplicy św. Józefa, o czem donosi

w smutku pogrążona
rodzina.

Poznań, ul. Wroniecka 4. zw 19 006
 Zakład pogrzeb. St. Jaśkiewicz. Klasztorna 14.

W nocy z dnia 10 na 11 września 1929 r. umarła nagle, ś. p.

Helena Cichowiczowa

Kierowniczką Oddziału Ludoznawczego Muzeum Wielkopolskiego w Poznaniu.

W Zmarłej straciło Muzeum Wielkopolskie wielką miłośniczkę zabytków ludu wielkopolskiego. Jej bezinteresowna i ofiarna praca w Oddziale Ludoznawczym Muzeum Wielkopolskiego pozostanie na zawsze naśladowictwa godnym przykładem ofiarności obywatelskiej i miłości ludu polskiego. Cześć Jej pamięci! nw 3968

Muzeum Wielkopolskie

Starosta Krajowy Begale. Dyrektor Dr. Gumowski.

Wszystkim Krewnym, Przyjaciołom, Znajomym i Wystawcom PWK. za okazane nam szczere współczucie w ciężkim smutku naszym, za piękne wieńce i za tak liczny udział w pogrzebie mego najdroższego męża i najukochańszego ojca naszego, ś. p. zw 18 997

Bronisława Jurkiewiczza

składamy z głębi serca płynące

podziękowanie

Żona z dziećmi.

Poznań, dnia 19 września 1929 r.

Miłośny

książkowy,

zbożowiec z kilkuletnią praktyką **poszukuje** posady od 1. 10. r. b. lub zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera **zw 18993**

Barcelona

towarzyski podróży (Wielkop.), która wybiera się na wyprawę do Barcelony przez Paryż w pierwszych dniach października na 4 tygodnie. Każda na własny koszt. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego **pod zw 18 994**

Kupiec-zbożowiec

z dłuższą praktyką w przedsiębiorstwach zbożowych, przemysłowych i instytucji rolniczo-handlowej, bieżąco w księ

Dnia 17 b. m. o godz. 4,30 po poł zmarł wskutek tragicznego wypadku, opatrzony św. Sakramentami, ś. p. zw 18988

Czesław Komarnicki

Porucznik 7 Dywizjonu Artylerji Konnej Wlkp.

W Zmarłym straciłszy najlepszego oficera i szczerego kolegę.

Cześć Jego pamięci!

Pogrzeb odbędzie się z kostnicy 7 Okręg. Szpitala Wojskowego, dnia 20 b. m. o godz. 16,30 na cmentarz garnizonowy.

Msza żałobna będzie odprawiona dnia 23 b. m. o godz. 9 w kościele garnizonowym.

Dowódca i Korpus Oficerski 7 Dywizjonu Artylerji Konnej Wlkp.

Z dniem 15 b. m. otworzyłam w Poznaniu przy ulicy Ogrodowej nr. 9

Laboratorium Lekarskie

Wykonuje według najnowszych metod analizy chemiczne (krew, moczu itd.) serologiczne (odcz. Wassermann) i bakteriologiczne. — Także dla Kas Chorych przyjmuje wszelkie zlecenia. zw 19004

Dr. med. Marja Karłowska

Pracownia otwarta od godz. 8—2. — Telefon 58-60.

Na życzenia dostarczam naczynia do krwi i kału.

Dzierżawę majątku

ca 2000 mrg. odstąpię z powodu choroby z pełnym żniwem i inwentarzem gorzeńca, piugi parowe, kolejka w miejscu. Ziemia pszenno buraczana w wysokiej kulturze. zabudowania i klasy. Dzierżawa na 10 lat. Kapitału do objęcia potrzeba ca. 300 tys. zł. Spieszne zgłoszenia poważnych reflektantów z odpowiednim kapitałem upraszam do Kurjera pod zw 18975

KUCHARZ lub KUCHARKA, znający dobrze kuchnię warszawską i wiedeńską (władający także językiem niemieckim), z dobrymi świadectwami, potrzebny od 1. 10. „Restauracja Kasyno”, wł. G. Rollann, Bydgoszcz. Gdańska 160a. nw 3967

Dbajcie o swoje zdrowie!

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola“ (z marką „Kogut“) są stosowane przy chorobach: żołądka, kiszki, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola“ są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym. ułatwiającym funkcje organów trawienia i działającym przeciwko nadmiernej otyłości.

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie oryginalnych „Szwajcarskich Ziół“ Gąseckiego z marką fabryczną „Kogut“ gdyż są już naśladownictwa w podobnym do naszego opakowaniu, a nie mających nic wspólnego ze „Szwajcarskimi Ziółami“ naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nw 10882

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczo „PLENUSAN“ W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6.— zł. 3 pudełko 15.— zł. Przy zapłacie zgóry wysyła franko. Pw 3247-0.110

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

NOWOCZESNE

ELEKTRYCZNE REKLAMY SWIETLNE

z oświetleniem żarówkowym

Samoczynne **WŁĄCZNIKI** silnikowe dla reklam z oświetl. ruchomem do 500 kontaktów

Wykonanie **TRWAŁE SOLIDNE EFEKTOWNE**

ZJEDN. PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTR. INŻ. **K. GAERTIG I S-KA.** Sp. z o. o.

ulica Pocztowa 26 POZNAŃ Telefon 35-84 i 25-82

Rok założenia 1903

Liczne referencje, kosztorysy i projekty na żądanie. Pw 3061-2f.2

Skład win

i spirytualji, z pełnym wyszynkiem, na prowincji, 3 pokoje dla gości, 4 pokoje, kuchnia i balkon, z powodu choroby do sprzedania.

Zgłoszenia do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 18987

HOTEL w większym powiatowym mieście, pierwszorzędny, około 15 000 mieszkańców, 10 pokoi umeblowanych dla podróżujących, 4 pokoje gościnne, 3 pokoje, kuchnia, mieszkanie, przy rynku, obrót miesięczny 8 000,— zł, na 6 lat do wdzierżawienia wprost od właściciela, dzierżawa miesięczna 3,50 zł miesięcznie rok zgóry, do objęcia potrzeba 15 000,— zł. Zgł. Firma Sowiński, Poznań, św. Marcin 22, tel. 18-97, 52-09. zw 18999

Rokosy i Manila

K. Kużaj
27 Grudnia 9

K.K.
P.

Pw 6549/0-0 6547 i 6559

Na raty
miesięcznie
20 zł.

Kromczyński

Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5.

Agenci

do sprzedaży maszyn do szycia potrzebni. bpw 650/51

Łóżka żelazne

Łóżka wyscielane
Maszyny do orania
Wyzmaczki do białiny
Magle domowe
Kuchnie westalskie
Piece, rury, kotłana
Wagi kuchenne
poleca korzystnie

JAN DEIERLING

skład żelaza Poznań, ul. Szkolna 3.

Tel. 3518 i 3543

Pw 3441-3/198

Pierwszorzednego zespołu kwartetu lub trio

poszukuje do restauracji-kawiarni zw 18996

Hotel pod Lwem, Inowrocław

Dobrze zaprowadzony

skład maszyn

do szycia, rowerów i wirówek, w powiatowym mieście, z powodu stosunków rodzinnych, zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjera zw 18985

Gósciniec

w pow. Ostrów (Wlkp.), dobrze prospe. ujący. w ruchliwej wiosce nad szosą, na razie bez pełnej koncesji z przyległą kolumnalką, rzeźnictwem, sąką do wesel i zabaw, obszerne ubikacje, z powodu niezyskanej pełnej koncesji, do odstąpienia. Kompletny zapas towaru kolonj. oraz różne sprzęty, także rzeźniczkę do objęcia. Reflektanci, najchętniej inwalida woj. lub powstaniec celem uzyskania stałej koncesji, zechcą przesłać zgłoszenia do Kurjera pod zw 18995

Nowość!!!

Zapraszamy wszystkie marszantki m. Poznania i okolic o zwiedzenie nowootwartej

Centrali Kapeluszy Damskich

Poznań, Stary Rynek 90

celem obejrzenia najnowszych modeli.

Ceny najniższe.

Centrala Kapeluszy Damskich

Sp. z ogr. odp.

Kw 873

Poznań, Stary Rynek 90, I. piętro.

Poszukujemy na miasto Poznań

przedstawiciela

Wymagana gruntowna znajomość rynku, najlepsze rekomendacje i dobra prezencja. Reflektujemy na siłę tylko pierwszorzedną. Wyczerpujące zgłoszenia piśmienne przez biuro ogłoszeń „Par“ w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11. Pw 6446-38,73

Zakłady Przemysłowe Winkelhausen T.A.

Fabryka koniaków i wódek w Starogardzie.

Buchaltera

rutynowanego, zdolnego, katolika, poszukuje wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe w Wschodniej Małopolsce. Wymagana szybka orientacja, dokładność i pisanie na maszynie. — Podania wraz z odpisami świadectw i referencjami do Biura Polskiej Agencji Reklamy „PAR“ we Lwowie, ul. Akademicka nr. 14, pod „Zdolny Buchalter”. Pw 5296-72,40

Korespondent

polsko-niemiecki, biegły stenograf, piszący na maszynie, katolik, poszukiwany przez wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe w Wschodniej Małopolsce — konieczne conajmniej średnie wykształcenie. oraz kilkoletnia praktyka handlowa — Pisemne zgłoszenia wraz z odpisami świadectw i referencjami do Biura Polskiej Agencji Reklamy „PAR“ we Lwowie ul. Akademicka 14, pod „Biegły korespondent”. Pw 5295-72,41

CZEKOLADKI

tylko z firmy

WALERJA PATYK

Aleje Marcinkowskiego 6 (przy poczcie).

Nowa mieszanka reklamowa

funt 6,00 zł

Pw 4994-86,9

z doskonałych codziennie świeżych na miejscu robionych czekoladek.

Istn. lat 30. Telef. 38-33.

Stenotypistka

polsko - niemiecka

z dokładną znajomością stenografii polskiej i niemieckiej, z wykształceniem gimnazjalnym. **poszukuje odpowiedniej posady od 1 października r. b. lub później.** Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18 954

Wolontariuszy

z ukończoną szkołą wydziałową lub handlową do branży samochodowej **przyjmie poważne przedsiębiorstwo samochodowe** Zgłoszenia prosimy składać do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr 38,85
Pw 458/64-88,95/6

APTEKARZA

na zastępstwo
poszukuje
Apteka w Peplinie
dw 2148

GOSPODARSTWO

nasienne hodow. ne. potrzebuje zaraz lub o. 1. 10. r. b.

urzędnika gospodarczego

kawalera z kilkoletnią praktyką we wzorowych gospodarstwach i conajmniej ukończoną średnią szkołą rolniczą. Znajomość hodowli inwentarza i prowadzenia ksiąg gospodarczych oraz spraw sędziowskich konieczna. Reflektuje się tylko na **ndydata** pracowniko uczciwego z 4 bremi referencjami. Kopia swi dectw nie zwraca się. Zgłoszenia przyjmuje zarząd Majetności Gutowo Wielkie, poczta Września, zw 18 942

ORKI POKAZOWE

urządzamy dnia 21 września o godz. 10.30 przed południem na polach stacji doświadczalnej Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Pętakowie pod Środą

traktorem LANZ'a Kuehlerbulldog 15/30 KM.

podczas których pp. Ziemianie będą mieli okazję zapoznać się z nowym typem, który został przez firmę LANZ przed niedawnym czasem po długotrwałych i moliżnych doświadczeniach wypuszczony.

Samochody będą oczekwały na stacji Środa przy wszystkich pociągach, nadchodzących od strony Poznania i Jarocina.

NITSCHKE i S-ka GENERALNY PRZEDSTAWICIEL

Poznań, ulica Kolejowa 1-3.

Pw 5477-38,5

PP. Stolarzom i magazynom mebli do łaskawej wiadomości, że załatwiam

zw 18929/30

samochodem przewóz mebli z prowincji,

uskuteczniat także przeprowadzki i wszelkie inne zwozki. — Zgłoszenia uprasza się kierować:

Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85.
Telefon 26-24, 77-68.

**Wielka posezonowa
bardzo tania sprzedaż Obuwia**

w firmie

zw 834

Józef Dutkiewicz

przez cały miesiąc wrzesień
w Poznaniu, ulica Gwarna 8.

**TAK MKNA
DO DOMU
STOPY GDY
WIEDZA, ZE
CZEKA TAM
NA NIE
SÓL DO NÓG
CO WIECZOR**

MEDIKOS

zw 2592

Czytajcie

Zastępcy losów.

Zgłaszajcie się tłumnie, gdyż nowym systemem sprzedaży ułatwiamy pracę, ofiarując nadto lepsze warunki, jak dotychczas. Oferujemy pisemnie do Tow. Reklamy Międzynarodowej g. r. Rudolf Mosse, Kraków, Zyblikiewicza 16 pod „Stały dochód Kr. 81”.
Tw 218

**Piękne,
Gustowne,
Modne**

Kapelusze damskie

i Stroje w wielkim wyborze
poleca najtaniej

**Sisiecki
Dom Konfekcyjny**

POZNAŃ. STARY RYNEK 98-100.

Pw 5443/4-38,65/6

Ucznia

z ukończoną szkołą handlową i
uczennicy

do składu bławatów **poszukuje zaraz**

W. J. LEITGEBER

Poznań, Stary Rynek nr. 94.

dw 2204

Rządca

pod ogólną dyspozycją, tylko pierwszorzędna siła, zamężny rolnik, który może się wykazać dobrymi referencjami, **znajdzie stałą posadę.** Zgłoszenia z własnoręcznie pisany m życiorysem, odpisami świadectw i podaniem referencyj, uprasza się do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 19 001

Potrzebni od 1. 10. 1929 — zdolny, samodzielny, starszy

ekspedjent-bławatnik.

Zdolna ekspedjentka
do towarów drobnych i bielizny.

Ekspedjentki

do oddziału porcelany, szkła i sprzętów kuchennych.

Reflektuję tylko na rzeczywiście zdolne, samodzielne siły, którym zależy na dobrej stałej posadzie. Zgłoszenia z odpisem świadectw, podaniem referencyj, wymagań i fotografii przyjmuje **W. Maciejewski, Tczew, Rynek 16.** dw 2203

Sosnowe progi

dostarcza natychmiast dla przemysłu i gospodarstw handel drzewem **G. Wilke, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 6.** dw 2202

Benzol

biały, dwa razy destylowany, w większych i mniejszych ilościach, poleca po bardzo niskich cenach
nw 3042

Gazownia miejska w Gnieźnie.

MEISSENA

porcelana, wzór cebulkowy
nadeszła.

F. PESCHKE, Poznań, św. Marcin 21.

dw 2199

Introligator

dzielny w swym zawodzie, może się zaraz zgłosić. Piśmienne zgłoszenia przyjmuje

Zakład Graficzny L. GOLDBEK,

Koźmin (Wlkp)

zw 8955

10
LECIE

10
LECIE

1919—1929

Z okazji 10-lecia firmy, dnia 19 września

dziękuję Szanownym Odbiorcom za dotychczasowe zaufanie i poparcie mego przedsiębiorstwa. Z wyteżoną siłą i wiedzą fachową będę nadal magazyny moje zaopatrywać w najgustowniejsze i jakością przodujące

ARTYKUŁY MĘSKIE.

Chcąc dać możność zapoznania się z modami jesiennymi

KAPELUSZY MĘSKICH

piaszczy - pulloverów - rękawiczek - szali i i. urządzam

POKAZ OSTATNICH MÓD

w wystawowych oknach obydwu moich magazynów.

The Gentleman

Właśc. Stefan Schaefer

POZNAŃ
ul. Nowa 1. TELEFON 31-69. ul. 27. Grudnia 4

Proszę o zwiedzanie składów bez przymusu kupna.

Pw 5450-38.84

Zamieniłem paltot latowy

wczoraj wieczorem o godz. 8-ej, na dworcu w Poznaniu, w poczekalni I-II klasy, w zabrany przezemnie paltocie znajdujący się 3 klucze od mieszkania związane sznurkiem. Upraszam Pana, który zabrał mój paltot o podanie adresu do „PAR“, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 38.77, w celu wymiany. Pw 5447-38.77

ZAPOWIEDŹ.

Podaje się do wiadomości, że robotnik Konrad Szczygiełski, kawaler, zamieszkały w Moyuvre-Grande (Francja), chce zawrzeć związek małżeński z pielęgniarzką Teresą Słomką, zamieszkałą w Owińskach, Zakład, córką rolnika Franciszka Słomki. rw 6883

Dnia 15 września 1929 r. zaginęły mi następujące dokumenty i to: paszport francuski karta I. d. t., moje trzy fotografie oraz trzy inne, 90 franków franc., portfel skórzany, wzory i różne dokumenty franc. Upraszam o łaskawe oddanie mi pod moim adresem za wynagrodzeniem. zw 19 002

Ignacy Szarzyński

Korczyn, poczta Kartuzy, p. Inowrocław.

KONKURS

Magistrat miasta Nowego-Miasta nad Wartą, ogłasza konkurs na stanowisko

RACHMISTRZA KASY MIEJSKIEJ.

Posada jest do objęcia zaraz względnie najpóźniej z dniem 1. 10. 1929 r. dw 2188

Od kandydata wymagane jest wykształcenie średnie i 3-letnia praktyka kasowo-rachunkowa lub wykształcenie niższe i conajmniej 8-letnia praktyka kasowo-rachunkowa oraz dokładna znajomość przepisów budżetowych i podatkowych.

Do posady tej przywiązane są pobory według grupy XIII—XI pragmatyki dla urzędników państwowych, zależnie od kwalifikacji.

Podania z uwierzytelnionymi odpisami świadectw oraz własnoręcznie pisanym życiorysem należy składać na ręce Burmistrza do dnia 28 b. m.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. Nowe Miasto nad Wartą.

Magistrat: (—) Sarnowski, burmistrz.

Inwalidzi, wdowy i sieroty woj. poszukują pracy:

12 biurowych piszących na maszynie, 8 ksiązkowych, 3 pomocników biurowych, 4 maszynistki, 9 córek inwalidów wojennych jako początkujące biurowe, 2 ksiązkowe, 4 uczenie biurowe, 4 ekspedjentki, 64 robotników, 42 woźnych, 32 portjerów, 19 stróżów, 8 inkasentów, 13 urzędników gospodarczych, 4 ogrodników, 7 leśników, 11 gajowych, 2 strażników leśnych, kontroler mleka, 3 rewizorów mięsa i włośi, 7 dozorców, 2 krawców, 7 siodlarzy, 4 ślusarzy, 9 magazynierów, rzeźbiarz, 2 stolarzy, cieśla, 3 kołodziej, 2 dekarzy, 11 obuwników, przykrawacz obuwia, 2 ceglary, koszykarz, murarz, malarz, ślusarz maszynowy, palacz maszynista, destylator, kierownik budowlany, 3 pomocników gastronomicznych, 8 wów wojennych do całodziennnej pracy, dziewczę do posylek, 4 garderobianki, 9 robotnic do fabryki, 7 posługaczek, palacz kotła, tokarz, włódnik, 2 rymarzy, pomocnik instalatorski, sekretarz, krawcowa, 4 uczenie krawiecczyni, uczenica laborantka, uczenica fryzjerstwa, 2 uczni zecerskich, uczeń monter maszynowy, uczeń rzeźnika, syn inwalidy wojennego w naukę za litografią, 2 uczeni ślusarskich i uczeń biurowy.

Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, pokój 47 — Telefon 29-94, zw 18 992/a

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 20 września 1929, o godz. 11, przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu), odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą: nw 3965/6

kompletnej łańdki, biurka, 2 luster, bufetu, szafy do rzeczy, 2 szyfonierki, zegara stojącego, wiertarki, maszyny do szycia, szafy kuchennej, pieca gazowego, zegara ściennego, 2 opon samochodowych, kapeluszy, przyborów do kapeluszy damskich i obrazów.

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą. Poznań, dnia 19 września 1929.

Magistrat XIII/4.

Większe przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowe w Poznaniu poszukuje dla swego oddziału książkowości

kierownika

siły rutynowanej z gruntowną znajomością spraw, złączoną z biurowością handlową, jak: zestawienie bilansu, przeprowadzenie rewizji oddziałów, windykacji pretensji, sprawy podatkowe. Uwzględnione zostaną zgłoszenia tylko panów z długolętnią praktyką na samodzielnych stanowiskach z dołączeniem odpisów wszystkich świadectw i podaniem rekomendacji oraz wymagań, które skierować zechcą do biura ogłoszeń „PAR“, Al. Marcinkowskiego 11 pod 38,84 Pw 5445-38,84

Ostrzegam

przed przyjmowaniem 2 weksli, skradzionych mi dnia 15 b. m., a mianowicie: na zł 400,— wyst. Ginalski, Jastrzębnik, żyrowanych Suwała, Kausz i Nitsche & S-ka Poznań, platny 18. 12. 1929 oraz na zł 300,— wyst. Grochowski Łobzenica, zyr. Nitsche & S-ka Poznań, platny 20. 11. 1929, które niniejszem unieważniam. dp 2196
Piotr Domański w firmie Nitsche i S-ka Poznań.

Do objęcia jest zaraz posada technika leśnego z niższą szkołą lasową, w Wydziale Leśnictwa Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Poznaniu. dw 2205

Do stanowiska przywiązane są pobory według grupy X, wzgl. IX. (zależnie od kwalifikacji) plac funkcjonariuszów państwowych oraz 15% dodatku komunalnego.

Od kandydata wymaga się praktyki i znajomości pomiaru lasu.

Zgłoszenia z uwierzytelnionymi odpisami świadectw, życiorysem i poświadczeniem obywatelstwa polskiego, należy przesiać do Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Poznaniu, ulica Mickiewicza 33.

Wielkopolska Izba Rolnicza.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10-

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ

Artykuły
tapicerskie i siodlarskie jak: plusz, dreliszki, wysielki sprężyny, szpagaty, płótna, gurtki i inne po cenach fabrycznych. Pieczyski, Poznań, Poczta 11, zdw 49 574

Łózka metalowe
ozdobne i zwykłe, tanio rozsprzedaje. Przewodnik, skład żelaza, Sw. Marcin 30, zdw 50 412

Kapelusze
damskie wielkim wyborze od 10 zł. poleca „Regina“, Sw. Marcin 78, zdw 50 477

Sprężyny
wszelkie artykuły tapicerskie najkorzystniejsze źródło zakupu tylko Giergowicz, Małe Garbary 9, zdw 50 558

1 SPRZEDAŻE

Samochód
Limuzyna mało używana kupie tylko w dobrym stanie do 12.000 zł. Zgłoszenia do jutra godz. 12 tel 18-97. Sw. Marcin 22, firma Sowiński, Netter, zdw 50 811

Domek
ogród parcieja budowlana 6400 m² przy dworcu kolej. Ławica tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 810

Sprzedam
pościel z powodu wyjazdu. Ul. Matejki 64, front, lewo, zdw 50 761

Rzeźnictwo
bardzo dobre zaprowadzone w wiosce kościelnej okolicy bezkonkurencyjne odstąpię od 1. 10. 29 r do objęcia 2 tysiące. Praceł, rzeźnictwo, Parkowo, p. Oborniki, zdw 50 751

Gospodarstwo
prywatne 115 mórg ziemi buraczanej, drenowanej, 3 morgi, ogrodu owocowo-warzywnego. Łąka zabudowania I. kl., dom 4 pokoje kuchnia, spiżarnia, piwnice, obfite żniwo, 15 bydła, 4 konie I. kl., trzoda chlewna, inwentarz martwy nadkompletny sprzedam za 90.000, wpłaty 60.000 zł bardzo spiesznie zgłoszenia Wl. Jaworski, Dopiewo, stacja Dopiewo, pow. Poznań, zdw 50 783

Osiółki
parę sprzedam Firma „Unicum“, Poznań, telefon 39-90, zdw 50 801

Parcele budowlane
około 6 ha korzystnie blisko Poznania położone. (w gruncie piasek) 1 mkw 1.50 zł sprzedam na dogodnych warunkach. Oferty Kurjer zdw 50 535

Karoserja
6 osobowa do samochodu (Landoleta) korzystnie do nabycia. Zawmetal, Górna Wilda/55, zdw 50 497

Koń
wałach kasztan 1,68 8 lat i wóz półkryty na gumach sprzedam zaraz Kowalski, Bukowska 9, zdw 51 545

Sypialnie
sprzedaje ratami, gotówkę, półdarmo. Stołarnia, Wielkie Garbary 41, zdw 50 575

Piła
wahadłowa tarczówki, automatyczna szlifierka, slupy do sprzedania. Bittner, Dąbrowskiego 79, zdw 50 594

Zakopane
biuro J. Kubińskiego, ul. Krupówki, tel 397 ma do sprzedania wille, parcele, pensjonaty do wdzierżawienia. nw 3746

Resztówka
(rezydencja) 140 mórg ziemi pszennej, willa 8 pok. kompl. inwentarze i żniwo z rak niemiecckich, kupno nadzwyczaj tanie. Cena 52.000. Cyraniak, Poznań, Sw. Marcin 63, zdw 50 592

Skład kolonjalny
z mieszkaniem, towarem maglem, światło elektryczne korzystnie sprzedam. Adres Kurjer zdw 50 713

Parcele
począwszy od 1.000 mtr. kwadratowych pomiędzy Dębem a Górczynem w przedłużeniu ul. Kolejowej na dogodnych warunkach sprzedaje Dudek, Wielkie Garbary 34, zdw 50 706

Maszynę
do mereżowania sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 729

Konia
i wóz sprzedam. Bittner, Dąbrowskiego 79, zdw 50 595

Frakowe
ubranie eleganckie sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer rw 6890

Sypialnia
jasna modna, prawie nowa na sprzedaż. Marsz. Focha 78. III, prawo, zdw 50 525

Skład
kolonjalny z towarem, mieszkaniem sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 50 538

Samochód
ciężarowy Ford mało używany, gotów do jazdy sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 546

Nikel
w monetach niemieckich sprzedam. Mostowa 30, pietro, prawo, zdw 50 545

Domek — willa
masyw 4 pokoje kuchnia przynależności ogród owocowy przy stacji kolej. Swarzędz, Kórnicka 35 z meblami 21.000 zł bez mebli taniej, zdw 50 530

Wilki
młode sprzedam po 25 zł. Matejki 60, parter, lewo, zdw 50 565

Dom
3 pokoje 2 kuchnie ogród 35 minut od tramwaju sprzedam za 13.500 zł. St. Małona, Junikowo zdw 50 536

W Puszczykowie
sprzedam parcele blisko dworca. Wiadomość Wierzbicie 29. III, pietro, lewo, zdw 49 887

Maszynę
do pisania „Mignon“ tanio sprzedam. Zgłoszenia telefon 29-05 lub Kurjer Pozn. zdw 50 739

Szafa żel. ogniotrwała
dwuskrzydł., wózek czterokołowy ręczny na sprzedaż. Bazar Sprzętów Kuchennych, Wielka 15, zdw 50 647

Sprzedaż
6 krat żelaznych do okien, większa ilość starych okien, drzwi futrami. Petz, Grobla 22, zdw 50 656

Samochód
6 osobowy Adler nowoczesny z garażem do jazdy sprzedam tanio. M. Witt, Drużbackiej 1, parter, zdw 50 655

Dom
murowany 6 lokatorami miasto blisko Poznania, cena 22.000, wpłaty 15.000. Osadopol, Rzeczypospolitej 9, zdw 50 699

Antyki
okazyjnie — wielki wybór. Poczta 22, Pw 4960-56,52

Przeszło
6.000 m³ ziemi przy Marsz Focha w Poznaniu całości cześciowo do sprzedania gotówkę. Łaska oferta do Kurjera zdw 50 453

8,50
kosztuje nadal serwis do kawy porcel. 35 zł, serwis obiadowy porcel. 6,50, maszynki do kawy porcel. 28 zł, ½ tuz. noży i widelcy alpak 10 zł Lampy stolowe. Ceny podziwiać. Hurt. Porcelany Wroniecka 24, w podwórzu, zdw 50 474

Dobrego konia
kilka sukienek i płaszcz sprzedam tanio. Piekary 11 I, zdw 50 438

Miód
pszczylny wysyłam w blaszankach za zaliczeniem pocztowym 5 kg. 19 zł, 10 kg. 37 zł, Karol Woś, Brzeźany, woj. Tarnopolskie, dw 2112

Egzystencja
Sprzedam fabrykację nowości oryginalna recepta bezkonkurencyjna, artykuły toalet drogerijne z aparaturą surowcem, obojętnym komplem za 250 złotych rotówka Fabrykacja można latwo urządzić w każdym mieście Wyuczenie sposobu fabrykacji w 1 dniu się zapewnia 100 procent zysku. Poważne oferty Kurjer Poznański pod zdw 40 977

Starożytność
meble największy wybór. Skarbowska 4, ptr. lewo, zdw 50 218

Gościniec
z pełnym koncesją, dużej wsi ko-
lońskiej, sala i ogród wydzierża-
wa lub sprzedaż „Osadopol”. Rze-
czypospolitej 9. zdw 50 698

Samochód
Ford 26. bardzo dobrze utrzy-
miany tania sprzedam. Oferty Ku-
rjer zdw 50 694

Dom
z składem kolonialnym i restaura-
cją, najlepsze położenie przy
miasta powiatowego, na-
najlepsze na każdą inną branżę
działający, jest zaraz korzystnie do sprzeda-
nia lub na dogodnych warunkach
do wydzierżawienia. Do objęcia
interesu ca 20 000 zł. Oferty do
Kurjera zdw 50 629

Sprzedż
trzciny z żyzną wysokością 2 1/2
m od 300 do 1500 kop. Zgłosze-
nia przyjmują majetności Skoła
Kućnica stacja kolej. i pocz a
Klonowo nad Brdą. pow. Byd-
goszcz i Tuchola. zdw 50 626

Za bezcen
sypialnia biała na jedną osobę
dwa płaszcze i ubranie męskie
sprzedam. Niegolewskich 10a. I.
prawo. zdw 49

Lokomobila
na kołach Wolf 16 P. S. z prze-
grzewaczem 10 atm. po grunto-
wej naprawie w zupełnie do-
brym stanie korzystnie na sprze-
dż. Józef Dziabasewski i Ska
Fabryka Maszyn Poznań, ulica
Przemysłowa 25. Kw 869

Pianino
piękne koncertowe przedwojenne
Adamska. Focha 27. front. I. wej-
ście. zdw 50 324

Futra
wielkiego rodzaju, spody pod
futry oraz różne skórki sprzedaję
najtaniej. Specjalny Maga-
zyn Futry. t. Piotrowski, Szko-
lna 9. Kw 852

Resztówka
o mór. 10 minut od stacji nie-
daleko Poznania, ziemia pszenna
cena podług umowy. Spiesznie na
sprzedż. Oferty Kurjer
zdw 50 622

Aparat
fotogr. 4 1/2 x 6 Zeiss Tessar 1:4.5
przez Czeło tania sprzedam. —
Oferty Kurjer zdw 50 653

Jadalnia
w dobrym stanie bardzo kor-
zystnie do nabycia. Chelmo-
ńskiego 20. II. p. zdw 50 702

Gramofony
1 płyty poleca Brudziński i S-ka.
Al. Marcinkowskiego 8. na I. pie-
trze. Wymiana starych płyt na
prawa mechanizmów. Tel. 40-51.
zdw 50 674

Skład
kolonialny 2 pokoje z kuchnią,
magiel, dobrze prosperujący. Ce-
na 8 500 spiesznie sprzedaję. No-
wakowski, Wielkie Garbary 42.
prawo. zdw 50 670

Samochód
Chenard Walcker 6 osobowy uży-
wany rocznik 1929 bardzo mało uży-
wany tania na sprzedaż. Wul-
kanizator, Dąbrowskiego 33.
zdw 50 748

Kilka
dębnych stołów, pięć żelazne oraz
całe urządzenie prasowni zaraz
na sprzedaż. „Janka”, fabr. biel.
Starościńska 1. rw 6807

Meble
na raty i za gotówkę po najniż-
szych cenach poleca Szpryngacz.
Wielka 13. Klienci! zamieszko-
wej odstawiamy własnym samo-
chodem. Pw 4 972/73

Meble
Z powodu przeprowadzki do na-
bycia zaraz tania Ogrodowa 18.
III prawo. Reflektanci na całość
lub poszczególne meble zaraz o-
bejrzeć godzina 9—10 i 1—3.
zdw 50 749

Leżanki
kanapy, kluby, materace własny
wyrób najtaniej tylko Strzelecka
31. zdw 50 675-6

Kolonjalka
z towarem, dobrze zaprowadzona,
miasto powiatowe, z mieszkaniem
z powodu wyjazdu zaraz do sprze-
dania. Informacje ul. Mostowa 2
III. prawo. rw 6 898-9

Kupuje
i sprzedaję meble i inne rzeczy
używane Skład Komis w Pocz-
towa 20 zdw 49 699/00

Meble
kompletne i pojedyncze dogodne
warunki Marcin Zytkowski
Chwaliszewo 5 tel 24-63.
bhw 6812

Stolarnię
z maszynami w większym powia-
towem mieście sprzedam. Oferty
Kurjer zdw 50 104

Wyżel
w 2 polu uložony przez zawodo-
wego leśnika, także dobry na
woda tania do oddania Informa-
cji udziela św. Czesława nr 16
(u p. Ebinger) zdw 49

Meble
tania poleca Płociński Wodna 7.
Zamiejscowym zwózka samocho-
dem.

Antyki
wielki wybór Bracia „oro” Al. i
Marcinkowskiego 28 Kw 343

Skład
nadający się na każdą branżę, z
urządzeniem, przyległym miesz-
kaniem dwupokojowym, częścio-
wo umeblowanym zaraz do sprze-
dania. Do objęcia 1 500 zł. Ceres-
dorf, Zdymy, pow. Krotoszyn, ul.
Sienkiewicza 2. zdw 50 787/8

Płaszcz
damski zimowy używany, kilka
okien tania sprzedam. Szul-
czewska, Raczyńskich 2.
zdw 50 720-1

Futra
posiadam na raty i za gotówkę
wielki wybór futer karakulowych z całych
skór od 2,600 zł. Zrebaki francu-
skie nutria piżmowcowa scalo-
wo, różnego rodzaju utra. Naj-
przedniejszych gatunków oraz
skóry każdego rodzaju wydry
wirsyjskie, brazowe fokowe.
Blamy polecam bardzo tania.
Lajewski, Poznań, Fredry 1.
Kw 856

Fartuchy
dziewczęce na nowy rok szkolny
oraz damskie kolorowe i białe w
wielkim wyborze po korzystnych
cenach poleca H. Smoczyński
Kraszewskiego 11.
Pw 4 865 6-36.92/3

Gospodarstwa
łomy, gościniec, piekarnie, skła-
dy, sprzedaję, wydzierżawia-
jąc, również poszukuje Biuro Pośred-
nictwa Otreba, Jarocin, Kiliń-
skiego 4. zdw 49 096/7

Rzeźnictwo
w pełnym biegu w mieście po
wiatowym, gdzie garnizon i wyż-
sze szkoły, z 3 pokojowym miesz-
kaniem i kuchnią z powodu sto-
sunków rodzinnych do sprze-
dania. Oferty do Kurjera zdw 50631

Jadalnia
sypialnie kanapy, żelazki, mate-
race nakładki najtaniej za go-
tówkę na raty. Ludwik Doina
Włda 76. opw 3 439/40

Pończochy
niekiedy dobre tania. A
szymanski Poznań św.
Marcin i specjalny skła-
d pończoch. bhw 638-1

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę
na miesięczne spłaty poleca Sta-
nikowski, Włda 12 (Butelska)
bhw 628

Maszynę
do pisania „Remington” mało u-
żywaną tania sprzedam. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdw 50 741
lub telefon 29-05.

Wózek
dziecięcy angielski, jak nowy,
sprzedaję tania św. Wojciech 5
parter, prawo zdw 50 750

Rabka Zdrój
sprzedaję will parciel dzierżawę
pensjonatów Biuro Włda
Kolejowa Sezon latem i zima
nr 3784

Zegar
kominkowy antyk, niezwykle c-
kasz sprzedam. A. Kruszczyński,
skład jubilerski, Aleje Marcinko-
wskiego 16. zdw 50 632

Pies
szary wilk rok 3 miesiące stary
tania na sprzedaż. Jakób Ceran-
ka Gen. Prądyńskiego 41.
zdw 50 009

Samochód
Citroen kryty, 4 osobowy używa-
ny na sprzedaż. Wiadomość Kra-
szewskiego 28. Poturalski.
nr 7

Kamienia
półnego 35 m² sprzedam. Wierz-
bicie 4. zdw 50 278

Majatek
sprzedam 300 mór. 70 lat. dwie
godziny od Gdańska pięć minut
od kolei, ziemia pszenna-żytnia,
dom, osiem pokoi, budynki mu-
rowane, inwentarze nadkompletne.
wplata 75 000 Zgłoszenia do
Kurjera zdw 49 241

Samochód
Renault okazynie do nabycia w
bardzo dobrym stanie. Pol. Au-
to Przemysłowa od godz. 11—1
zdw 49 715

2,60
Torby szkolne. W
Czys. Szkołna 11.
Pw 5 442-38.47

Skład
cygar, papieru i galanterji z pok-
ojem z powodu rozwiązania
spółki sprzedam. Górna Włda
43. zdw 49 819

Stolarnię
sprzedam w Poznaniu za 1 300 zł
Oferty Kurjer zdw 50 758

Limuzynę 4 osobową
światowej marki po przebiegu 16
tysięcy km z powodu wyjazdu
natychmiast sprzedam za połowę
wartości za gotówkę ewent. czę-
ściowo gwarantuję wózlami. —
Oferty Kurjer zdw 50 763

Sprzedam
wannę kąpielową z rązowem nie-
cenną tania. Maszalska 7. Ra-
tajczak. zdw 50 762

Okulary
oraz wszelkiego rodzaju szkła
sprzedaję najtaniej A. Matysiak
św. Marcin 9-10 obok kościoła
bhw 985

Trykotażę
pończochy, skarpetki, kałesony
swetry hurt, detalicznie poleca
najtaniej wytwórnia Przemysł
Włda Poznań św. Marcin 50
I. piętro, telefon 20 31.
Pw 4504-34 59

Wielki wybór
brylantów, zerkaczy Omega i Lo-
gona poleca Ignacy Jaskólski, ze-
st. armistrza, Poznań, ul. Mostowa
34. zdw 50 394

Kapelusze damskie
poleca w obryzmym wyborze po
cenach konkurencyjnych hurt-
ownie i detalicznie. M. Malczew-
ski, Poznań, ulica Szkołna nr. 13
obok szpitala. Telefon 13-6.
Filija św. Marcin 16/17
Pw 5323-37 123

Pokój
męski garnitur salonowy oimrka
serwantki biblioteczki porcelana
srebra kryształ, brzozy pole-
caia Bracia Pióro Aleje Mar-
cinowskiego 2c Kw

Piękny
obraz za gotówkę lub na raty
kupisz tylko we firmie Polbraz
również szklenie okien i oprawa
obrazów gustownie i tania św.
Marcin 72 via 4 via Kościoła
bhw 643

Samochód
„Praga” czterosobowa otwarta,
prawie nowy okazynie sprzedam.
Wierzbicie 4 zdw 50 377

Fiat 501
dobrze utrzymany, korzystnie na
sprzedż. Oferty Kurjer
zdw 50 400

Płaszcz
jesienne, zimowe i suknie tania
oddam. Włda Jana III. 9. II. pi.
zdw 50 405

Samochód
Ford 4 osobowy używany w do-
brym stanie sprzedam, cena 3 000
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zdw 50 404

Futra
damskie, snody męskie różne skó-
ry tania. Wierzbicie 13. parter
zdw 50 402

Kilimowy
dwan 3x5 mm mnie sze poleca
pracownia kilimów. Wierzbicie
13. zdw 50 401

Lampa
elektr. duża, stojąca z abażurem,
prawie nowa tania sprzedam.
Adres wskazuje Kurjer
zdw 50 399

Restauracja
z własnym urządzeniem, 2 ubika-
cjami i przyległą kuchnią, oraz
1 pokój mieszkalny z powodu
choroby sprzedam. Oferty do
Kurjera zdw 50 485

5 KUPN
dom, wplata 80-100 000. Oferty
Kurjer zdw 47 403

Kilimiarski
warsztat kupie Oferty Kurjer
zdw 50 353

Gramofon
używany, dobrze utrzymany z
płytami kupie. Oferty Kurjer
dw 2187

Pianino
kupie. Cena Kurjer zdw 49 817

Fotograficzny
aparatuski kupie okazynie kupie
Opia, cena Kurjer zdw 50 479

Piec
westfalski kupie Oferty Kurjer
zdw 50 466/7

Zakład fryzjerski
przy ruchliwej ulicy kupie. Oferty
Kurjer zdw 50 442

Skunuje
akcje Banku Polskiego i wszyst-
kie pożyczki najtaniej. Oferty
Kurjer zdw 50 473

Piec
duży żelazny kupimy. Centrala
Pw. Kozia 23. zdw 50 459

Kupię
skład spożywczy Poznań z miesz-
kaniem, towarem lub próżny.
Płace gotówką. Pośrednictwo
wykluczone. Oferty Kurjer
zdw 50 447

Kupię
dom na prowincji, nowy, wplata
około 25 tysięcy. Pośrednicy wy-
kluczeni. Zgłoszenia Kurjer
zdw 50 401

Składu
poszukuje okolica oboletna. O-
ferty Kurjer zdw 50 502

Pianino
za gotówkę kupie Oferty Kurjer
zdw 50 570

Poszukuję
kupna parceli mniejszej w Po-
znaniu. Oferty Kurjer
zdw 50 571

Szukam
składu z mieszkaniem tylko w
ruchliwej ulicy. Oferty Kurjer
zdw 50 619

Dom
6-8 pokoi z dobrą ziemią 15-25
mór. kupie pod Poznaniem. Of-
erty „Domek” „Par”. Al. Mar-
cinowskiego 11. Pw 5 440-63.957

Piec
kaflowy przenośny w dobrym
stanie kupie. Oferty Kurjer
zdw 50 724

Skład
z towarem kupie, wplata 3 tys.
Oferty Kurjer zdw 50 663

Kupię
parcele pod budowę natychmiast
na Łazarzu, Debu lub Sołczu
Zgłoszenia Kurjer zdw 50 667

Poszukuję
składu kolonialnego lub miejsca
na takowy w mieście przy ruch-
liwej ulicy lub w dużej, kościel-
nej wiosce. Zgłoszenia proszę
skierować do Kurjera zdw 50 636

Beczki
dębowe używane od 2 000 ltr. i
większe kupię, podanie ceny do
Kurjera zdw 50 478

Kupuje
za gotówkę meble wszelkiego ro-
zaju rzeźby. Dom Komisowy,
Podgórna 2. Pw 4946

Kupię
mikroskop używany w dobrym
stanie Bukalski, Gniezno, Cier-
pięgi 20. nw 3962

6 KAMIENICE
Kamienica
dochodowa IV piętrowa w Po-
znaniu do sprzedania. Cena 180
tysięcy Wplata 120 tysięcy O-
ferty za wyłączeniem pośredni-
ków Kurjer Poznański
zdw 49 998

Kamienicy
dużej, idealnej połowe przy ul.
Marszałka Focha sprzedam za
100 000 złotych całość czynszu
przynosi teraz 14 500 złotych rocznie.
Jest możliwość osiągnięcia
znacznie większego przez małą
przebudowę na lokale handlowe.
Zgłoszenia Kurjer zdw 50 522

Kamienicę
komfortową z składami sprzedam
za 90 000, wplata 40 000. Oferty
Kurjer zdw 50 532

7 PIENIADZ
8-10 tys.
na I. hipoteke poszukuję poważ-
ne przedsiębiorstwo. Gdzie wska-
że Kurjer Poznański zdw 50 386

Poszukuje
pożyczki 150 zł na 3 miesiące.
Jako procent obłady. Oferty do
Kurjera zdw 47 994

800 zł
pożyczki poszukuję na rok, zwrot
1 000 zł. Oferty Kurjer
zdw 50 400

27 000 zł
poszukuje się na I. hipoteke go-
spodarstwa rolnego 66 ha. Spie-
sne zgłoszenia i informacje prze-
słać do p. notariusza Rosady w
Mogilnie. zdw 50 476

10 000
wypożycze lub wstąpienie do solid-
nego przedsiębiorstwa. Oferty
Kurjer zdw 50 454

1 000 zł
złote, przynie posadę w jakim-
kolwiek przedsiębiorstwie. Zgło-
szenia Kurjer zdw 50 451

5 000 zł
wypożycze. Podaję propozycje.
Zgłoszenia Kurjer zdw 50 493

2 000 zł
wypożycze na weksle za procentem.
Zgłoszenia Kurjer
zdw 50 492

60 000 zł
wypożycze na I. hipoteke kamie-
nicy w Poznaniu Oferty Kurjer
zdw 50 617

Transakcję
pożyczkowe przeprowadzam. Cy-
raniak, Poznań, św. Marcin 63.
zdw 50 593

1 000 zł
poszukuje zaraz na weksel z dwo-
ma dobrymi wierzycielami. Zgło-
szenia do Kurjera Pozna-
zdw 50 422/3

300 zł
pożyczki poszukuję Wysoki procent,
pewna wwarancja Oferty
Kurjer zdw 50 632

40 000 zł
oddam na I. hipoteke. Podanie
objektu i odsiecz Kurjer
zdw 50 681

6 000 zł
wypożycze za stałą posadę i za-
bezpieczeniem hipotecznym. Zgł.
do Kurjera pod zdw 50 785

Wspólnika
do stolarni w Poznaniu, gotówka
1 000 zł poszukuje Oferty Kurjer
zdw 50 759

Wspólnika
na budowę karoserji w Poznaniu
gotówka 1 000 zł Oferty Kurjer
zdw 50 756

35-40 000 zł
poszukuje na I. hipoteke na młyn
parowy. Zgłoszenia Kurjer
zdw 50 814

8 DO WYNAJECIA
Mieszkanie
1 pokój od gosp. 1 200 rok zgóry.
Adres Kurjer zdw 50 403

Po lekarzu
mieszkanie 5 pokojowe, willa, w
mieście powiatowym, gdzie gim-
nazjum, piękna okolica, dobre na-
tężenie z Poznaniem, praktyka
zapewniona, zaraz wolne Oferty
Kurjer zdw 50 468

Mieszkanie
komf. 6 pokoi, w nowowubud
willi na Sołczu od zaraz do wy-
najęcia. Zgłoszenia Kurjer
zdw 50 464

Mieszkanie
4 pokoje z wygodami bliska cen-
trum miasta na dogodnych war-
unkach do oddania. Oferty do
Kurjera Poznańskiego
zdw 50 461

Mieszkanie
7 pokojowe komfortowe w cen-
trum miasta, częściowo z mebla-
mi zaraz lub 1 października od-
tapije. Zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdw 50 740

Mieszkanie
dwupokojowe oddam, warunek
dwuletni czynsz. Górczyn. Kna-
powskiego 23. zdw 50 601

7 pokoi
na II. piętrze centrum miasta
Poznania mam do oddania 2 la-
ta czynsz od gospodarza. Oferty
Kurjer zdw 50 574

Nowe
mieszkanie 2 pokoje kuchnia
czynsz 2 lata zgóry do wynajęcia
(Górczyn). Oferty Kurjer
zdw 613

4 pokoje
i kuchnia z komfortem od 1. 10.
29. wprost od gospodarza dzierż-
wa 2 lata zgóry. M. Witt, Druż-
backiej 1, parter. zdw 50 654

1 i 2 pokoje
z kuchnią do wynajęcia, dzierż-
wa dwa lata zgóry. Adres wska-
że Kurjer zdw 49 724

3 mieszkania
i fryzjerstwo korzystnie do odda-
nia. Adres wskazuje Kurjer
zdw 50 443/4

Sześciopokojowe
piękne mieszkanie Matejki oddam
za hipoteczną pożyczkę 30 000 zł.
Kurjer zdw 50 653

Mieszkanie
3 pokojowe I. front 3 500 w tem
rok dzierżawy, dalsza dzierżawa
200 zł wskazuje „Krakus”, Poczto-
wa 30. zdw 50 634

Mieszkanie
pięciopokojowe
od gospodarza korzystnie. Wiad-
omość „Informator”. Ratacz-
ka 15. zdw 50 743

2 pokoje
i kuchnia z meblami sprzedam
zaraz, elektr. światło, front. I.
piętro Zgłoszenia od 14. Adres
wskazuje Kurjer zdw 50 809

9 SZUKA MIESZK.
Małżeństwo
bezdzielne szuka próżnego poko-
ju (kuchnia) wprost od gospodarza
dzierż. czynsz rok zgóry Oferty
Kurjer zdw 50 207

Który uczciwy
Właściciel domu
(nie Schwartz!) wynajmie miesz-
kanie 2 pokojowe kuchnia, bez-
dzietnemu spokojemu małżeń-
stwu pracownemu rzetelnie opła-
cać czynsz mieszkalny. Oferty
Kurjer zdw 48 743

2-3 lub 4
pokoje z kuchnią i wygodami po-
szukuje zaraz lub później Go-
tówkę odpowiednią posiadam
Pośrednictwo dyskretne wynaj-
grodze. Oferty Kurjer
zdw 49 660

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje mieszka-
nia z portierstem w lepszym
domu. Oferty Kurjer zdw 49 992

Poszukuje
od 1. 10. 1 lub 2 pokojowego
mieszkania z kuchnią itd. Zgło-
szenia Kurjer zdw 50 408

Poszukuje
na Łazarzu 6-8 pokojowego
mieszkania wprost od gospodarza
zaraz lub później. Oferty Kurjer
zdw 50 389

Poszukuje
2 pokoi i kuchni od 1. 1. 30 r.
wprost od gospodarza, płace 1-2
lata zgóry. Płask zgłoszenia do
Kurjera zdw 50 475

Mieszkania
3 pokojowego poszukuje zaraz
lub później. Płace dwa lata zgó-
ry, przejmuję meble rodze się na
wszelkie możliwe warunki. Wy-
cierpiące niesłuszne oferty Kur-
jer zdw 50 460

Wyższy
urzędnik poszukuje mieszkanie w
Poznaniu albo okolicy. Czynsz
obojetny. Zgłoszenia Kurjer
zdw 50 572

Portjerstwa
poszukuje bezdzietne małżeństwo
(slusarz). Laszawa Oferty Kurjer
zdw 50 556

Pokój
balconowy lepszymu panu z utrzymaniem lub bez wynajmie za raz lub 1. 10. Kopernika 5, III, lewo. Zdw 50 737

Blisko
Zamku pokój dwuosobowy, słoneczny frontowy z dobrem utrzymaniem wynajme. Składowa 4, III. Zdw 50 061

Pokoje
dwa przytek umebłowane osobno wejście bez pościeli, bielizny, solidnemu panu wynajme. Nowy Rynek 5, I. Zdw 50 732

Stacja
dla panienek. Pankowska, Niegolewskich 4. Zdw 50 606

Pokój
do wynajęcia Strzelecka 5, I. prawo, wprost ze schodów. Zdw 50 527

Duży pokój
dla trzech studentów od 1. 10. 29. do wynajęcia obojętne można pomiędzy 10—3 Półwiejska 29, pr. prawo. Zdw 50 624

Pokój
wygodnie i czysto umebłowany wynajme inteligentnej pani. — Mickiewicza 20, pr. lewo. Zdw 50 637

Pokój
umebłowany jednemu lub 2 panom wynajme Kopernika 5, III, pr. Zdw 50 650

Pokój
frontowy elektr. dwóm inteligentnym panom Grocholski, Marszałka Focha 82. Zdw 50 642

Umebłowane
próżne pokoje poleca „Fragat”. Ratajczaka 15, Paszaj I, wchód. Zdw 50 774-5

Pokój
frontowy, duży elektryczność, wynajme dla jednego lub dwóch albo dla lepszego małżeństwa. Fr. Ratajczaka 32, II, pr., lewo. Zdw 50 682

Elegancki
pokój zaraz. Patschowska, Podgórna 13. Zdw 50 665

Pokój
umebłowany od 1. 10. dla dwóch panów lub panienek, słoneczny, elektryczność. Wielkie Garbary 13, II, lewo. Zdw 6892

Pokój
umebłowany frontowy wynajme 1 października. Ratajczaka 10, III. Zdw 50 790

Pokój
dla 2 panienek utrzymaniem — centrum elektryczność, wynajme Kreta 6, wysoki parter, lewo. Zdw 50 157

„Informator”
poleca pokoje umebłowane od 80 złotych miesięcznie. Dla przyjezdnych złotych 3—5 dziennie Ratajczaka 15 (Paszaj Apollo.) Zdw 50 742

Pokój
2—3 osobowy utrzymaniem chętnie panienkom kształcącym, fortepian. Półwiejska 2, Goderska. Zdw 50 780

Elegancki
pokój, niekrepujący, frontowy, elektr. Adres Kurjer zdw 50 797

Elegancki
salon, balkon, niekrepujący, frontowy (centrum) panu przejeźdnemu. Adres Kurjer zdw 50 796

Pokój
lub 2 kuchnie wesoła lub gazowa potrzebny. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 945

Przyjme
pana na wspólny pokój 20 zł miesięcznie. Janicka, Wierzbowa 1, II, pr., róg Mastowej. Zdw 50 768

Jeden
lub dwa pokoje z całodziennym bardzo dobrem utrzymaniem w komfortowym domu do wynajęcia Wyspiańskiego 10, II, pr., prawo. Zdw 50 805

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
pokój umebłowanego dla pana. Oferty Kurjer zdw 50 321

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokój z utrzymaniem kuchni. Oferty Kurjer zdw 40 969

Dwóch pokoi
słonecznych, nie wyżej drugiego piętra w pobliżu uniwersytetu lub na Łazarzu z częstotwem lub całkowitem dobrem utrzymaniem, poszukują dwie panie, matka z córką od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 50 041

Przyjezdny
inteligentny pan poszukuje pokój możliwie wprost ze schodów na stałe. Oferty Kurjer zdw 50 061

2 pokoi
umebłowanych poszukuje młode bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 50 359

Bezdzietne
spokojne małżeństwo poszukuje umebł. pokój z utrzymaniem kuchni z pościelą lub bez od 1. 10. lub 15. 10. Oferty z warunkami Kurjer zdw 50 385

Małżeństwo
poszukuje próżnego wzgl. umebłowanego pokój z utrzymaniem kuchni. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 482

Pokoju
umebłowanego u inteligent. państwa poszukuje się od 1 października dla 2 solidnych panów Okolica ul. Ozarkowa lub Wierzbicice. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 50 486

Młody
inteligentny pan poszukuje czystego pokoju od 1 października. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 483

Skromnego
pokój poszukuje, okolica dworzec Główny Wierzbicice zaraz Broniewska, Począ Wilda. Zdw 50 480

Pokoju
umebł. niekrepującego w śródmieściu od 1. 10. poszukuje urzędniczka. Oferty do Kurjera zdw 50 469

Poszukuję
skromnego pokoju dla małżeństwa. Oferty Kurjer zdw 50 465

Pokoju
niekrepującego szuka pan zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 463

Dwóch
panów poszukują niekrepującego pokoju. Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 50 458

Kupiec
poszukuje umebł. pokój z niekrepującym wejściem w śródmieściu. Oferty pod zdw 50 452 do Kurjera Poznańskiego.

2 panów
poszukują od 1 lub 15. 10. wsnólnego pokoju frontowy z częstotwem utrzymaniem w okolicy Jezyc. pościel własna. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 450

Pokoju
w śródmieściu z całodziennym utrzymaniem od 1 października poszukuje dla panienki przy inteligentnej rodzinie. Oferty z warunkami Kurjer zdw 50 520

Pokoju
dużego lub 2 łącznych mniejszych skromnie umebłowanych bez pościeli poszukują 3 osoby używające kuchni lub możliwość założenia gazowej kuchni. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 516

2 inteligentnych
panów poszukuje pokój w śródmieściu. Oferty podaniem ceny, miejsca Kurjer zdw 50 509

3 studentki
córki urzędników, poszukują wspólnego pokoju wiadomość i warunki Kurjer zdw 50 507

Inteligentna
pani poszukuje pokoiku czystego w Centrum. Oferty Kurjer zdw 50 564

Pani
poszukuje skromnie umebłowanego pokoju (śródmieście) najchętniej starszej pani. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 561

Małżeństwo
bezdzielne spokojne poszukuje pokój z utrzymaniem kuchni u samotnych solidnych osób zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 549

Nauczycielka
szkoły wydziałowej poszukuje od 1. 10. czystego pokoju w okolicy ul. Ogrodowej lub Wierzbicice. Oferty Kurjer zdw 50 548

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokój skromnego w śródmieściu Oferty Kurjer Stary Rynek rw 6888

Pokoju
skromnie umebłowanego z dwoma łóżkami poszukują 2 panie cały dzień w zajeściu od 1. 10. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 597

Małżeństwo
z dzieckiem poszukuje pokój umebłowanego lub próżnego, pościel własna. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera zdw 50 723

Pokoju
umebłowanego przy spokojnej ulicy poszukuje na stałe pan. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 657

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje pokój próżnego lub umebłowanego. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 697

Pokoju
umebłowanego z niekrepującym wejściem przy spokojnej ulicy poszukuje zaraz urzędniczka. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer zdw 50 808

Młoda
solidna panna poszukuje wspólnego pokoju u starszej pani. — Oferty Kurjer zdw 50 660

Małżeństwo
bezdzielne szuka pokój umebłowanego lub próżnego, dzielnica obojętna. Czynsz kilka miesięcy Oferty Kurjer zdw 50 778-9

2 studentki
poszukują pokój na parterze lub I. piętrze w śródmieściu z pianinem i utrzymaniem całkowitem, częstotwem lub bez. Oferty Kurjer zdw 50 802

Student
poszukuje pokój od 1. 10. Oferty spiesznie z ceną Kurjer nw 3964

Sekretarz
poszukuje stacji z utrzymaniem lub bez od 1. 10. do 15. 11. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 50 639

Panienska
poszukuje pokój. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 678

Małżeństwo
poszukuje próżnego pokoju. Oferty Kurjer zdw 50 4167

Urzędniczka
szuka pokój umebłowanego centrum. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 747

Niekrepującego
pokój z elektrycznością możliwie z fortepianem poszukuje pan. Oferty Kurjer zdw 50 792

Zgłaszajcie
pokoje umebłowane bezpłatnie „Informator”. Ratajczaka 15 zdw 50 744

2 studentki
poszukują pokój zaraz. Oferty Kurjer zdw 50 794

Pokoju
skromnego poszukuje bezdzietne małżeństwo od 1. 10. lub 15. — Oferty Kurjer zdw 50 816

13 LOKALE

Korzystne
Poszukuje się najchętniej w śródmieściu ubikacji mieszkalnej w świetle elektrycznym i wodą na laboratorium fotograficzne. cena obojętna. Oferty do Kurjera zdw 50 419

Ubikacje
przemysłowe wynajme. Oferty Kurjer zdw 50 429

Stary Rynek
ubikacje w podwórzu na składnicę hurtownie wydzierżawie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 50 411

Poszukuję
większej składnicy lub parcele najchętniej na Wildzie Oferty do Kurjera zdw 50 481

Ubikacja
warsztatowa nadająca się na warsztat samochodowy do wynajęcia Niegolewskich 5. Zdw 50 436

Lokal
parterowy z pokojem mieszkalnym w śródmieściu na warsztat lub składnicę za 1100 zł do odstąpienia. Zgłoszenia Dudek, Wielkie Garbary 84. Zdw 50 705

Ubikacje
handlowe nadające się do każdego przedsiębiorstwa w centrum miasta od 1. 10. rb. do wydzierżawienia. Zgłoszenia przyjmują Jarocki, restauracja, ul. Masztalarska 3a. Zdw 50 641

Ubikacja
ca. 50 m² nadająca się na warsztat, poszukują na zaraz. Oferty do „Par”. Al. Marcinkowskiego 11, pod 38.76. Pw 5 446-38.76

14 DZIERŻAWY

Koncesję samochodową
ze zegarem wydzierżawie. Zgłoszenia pod zdw 50 048

Ubikacja
w centrum nadająca się na składnicę lub garaż do wydzierżawienia Kalkowski, św. Marcin 19. Zdw 40 859

Obszerne
mieszkanie śpiżnicze stażnie zajmowane przez Rolnika wydzierżawie od 1 października rb. lub sprzedaż Spółdzielczy Bank Nadnotecki w Chodzieży dw 1439

Skład
rzeźniczy w Ryńku z mieszkaniami, nadaje się na każde inne przedsiębiorstwo zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia W. Gajewski, Orzycko, powiat Szamotyły, Rynek 2. Zdw 50 376

1.500 mórg
z gorzelnią, blisko Poznania do wydzierżawienia Potrzeba 150 000 zł. Zgłoszenia Kurjer dw 2190

Gościniec
kolonij, rzeźniczy, blisko Poznania od gospodarza do wydzierżawienia, objęcie 2 500 zł. Zgłoszenia Pankiewicz, W. Garbary 42. Zdw 50 708

Skład
kolonjalny w mieście lub gościniec na wsi wydzierżawie. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 50 728

Skład
żelaza na prowincji wydzierżawie do przejęcia potrzeba 14 tys. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 559-60

Piekarnia
przy ruchliwej ulicy, kompletnie urządzona z powodu ważnych wypadków zaraz do wydzierżawienia. Krotoszyn, Koźmińska 12. Zdw 50 687

Skład
(próżny) z mieszkaniami w Białowini now. Wyrzysk wydzierżawie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 50 693

Dzierżawa
170 mórg tuż przy Gnieźnie, ziemia pszenno-buraczana, przy gotówce tania do oddzierżawienia. Zgłoszenia Grądzielski, Gniezno, Rybna 2. nw 8901

Wydzierżawie
zarząd piekarnię z całkowitem utrzymaniem i mieszkaniami w dużej kościelnej wsi, do objęcia potrzeba 3 tysiące złotych. Adres Kurjer zdw 50 635

16 OSOBISTE

Panią Szarfiową
Helene proszę podać adres do Kurjera Poznańskiego zdw 50 500 M. G.

Ostrzeżenie!
Za długie córki mej Stefani; nie odpowiadam Kazimierz Fontowicz, ul. Różana 5. zdw 50 537

Pan Stanisław Stachów
proszę pamiętać autobus do Łuszczykowa i dać znać o sobie, do Kurjera zdw 50 793

21 ZGUBY

Skradzioną
książeczkę wojskową na nazwisko Ratajczak Wincenty unieważniam. Zdw 50 091

Zagubioną
legitymację szkolną Liceum Handlowego unieważniam Jadwiga Bartkowiakówna zdw -9 640

Skradziono
2½ miesięcznego harta, suczka czarna koniec ogona biały pomiędzy przednimi łapkami białą plama i końce nog białe z koszar przy ul. Grunwaldzkiej ostrzeżenie przed kupnem. O powiadomienie za wynagrodzeniem. zdw 50 457

Zagubioną
książeczkę wojskową wystawioną przez P. K. U. Poznań na nazwisko Władysław Długiecki, unieważniam zdw 50 518

Unieważniam
skradzioną książeczkę wojskową i kartę mobilizacyjną wystawioną przez P. K. U. Lwów na nazwisko Władysław Czarneckiego Poznań, ul. Wielkie Garbary 52 rw 6887

22 ROZMAITE

Najnowsze kapelusze damskie
po cenach itańskich w firmie Julia Mayer, Poznań, Wodna 22. zdw 50 086

Wszelkie
reparacje zegarków ora naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tania firma P. Terkowska plac Wolności 1 (po filarami) Pw 1726-052

Wykonuje
portrety korzystnie dla przedsiębiorców Firma Diana Rynek Łazarski 9 zdw 49 180

Zgłoszenia
na wykup akcji „Hafeza” przyjmują jeszcze do dnia 30 września 1929 r. (—) A. Majorowicz likwidator, ul. Mickiewicza 22. zdw 49 940

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych. Jankowska, Stary Rynek 48, II. bpw 664

Inwalida
woj. poszukuje miejsca do postawienia kiosku towarowego na ruchliwej ulicy możliwie z ogródkiem. Oferty Kurjer zdw 50 298

Fotografistka - retuszerka
przyjmuje negatywy do retuszy w dom. Łask zgłoszenia Kurjer zdw 50 019

Obiady
smaczne, obfite po 80 groszy Półwiejska 9b I piętro. zdw 50 128

Salon Mód „Zofia”
Bukowska 1, II p. Nowy Gmach P. K. O. szyje najładniej nąszybce. zdw 49 521

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie mód „Kresowianka” św. Marcin 16/17 wejście litera F Dla pp. urzędniczek dogodnie warunki. bpw 662

Masażystka
2½ letnia praktyka poleca się. Oferty Kurjer zdw 50 519

Szyje
tania suknie, bluzki Górna Wilda 84, I., prawo. zdw 50 506

Stolarz
naprawia meble i parket odnawia tania. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 539

Parcela
budowlana za wpłatą 400 złotych do sprzedania. Białkowsk. Wroniecka 18. rw 6891

Malarskie
prace wszelkiego rodzaju wykonuje szybko i tania. Oferty Kurjer rw 6886

Warkocz
długi barwy szarym kupie. Oferty z dołączeniem pasma proszę składać Kurjer zdw 50 149

Tysiące
chorych na katar żołądka, wzdęcie, kurcze, bóle, niestrawność, brak apetytu, ogólne osłabienie et cetera, odzyskało zdrowie, używając ziola sławnego na cały świat Dr. Dietla, Profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żadajcie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres: Liszki, teka, nw 3 959

Czyszcze
parkiety tania. Oferty Kurjer zdw 50 759

Odnawiam
i naprawiam wszelkie meble oraz fortepiany poza domem po cenach przystępnych pierwszorzędne wykonanie Woźniak, św. Marcin 55 zdw 50 423

1 rok
gwarantuje za zegarki u mnie reparowane. Zychliński, Poznań, Wielkie Garbary 36, parter. zdw 50 671-2

Najpiękniejsze obrazy najtaniej
tylko w firmie Witold Leworski, Wrocławska 36 specjalność: oprawa obrazów bpw 652 53

Podnoszenie
oczek w jedwabnych pończochach Skarbowa 8, I. p., prawo Szarańska. zdw 50 686

Kto
dodaje stale dla swich prawdziwej Centralny Michałowski nie nie traci, tylko się bogaci. Zadać wszędzie tylko w oryginalnym opakowaniu, nigdy luzno. rw 6 880-1

Chiromantka
przepowiada przeszłość, przyszłość i teraźniejszość, przyjmuje codziennie prócz niedziel i świąt od 10—1 i od 2 7. Śniadeckich 4, p. III lewo (Łazarz), 5 minut od wystawy. zdw 50 651

Chiromantka
przyjeżdża przepowiada przyszłość, przeszłość, teraźniejszość, dobrze wróży z ręki, kart. Ul. Kozia 15, III piętro, lewo. zdw 50 760

Malarskie
prace wykonuje dobrze i tania. Oferty Kurjer zdw 50 760

23 OZENKI

Wspólniczki
poszukuje kawaler, brunet lat 28 wzrostu wysokiego dla zaprowadzenia linii autobusowej, 10—20 000. Cel matrymonjalny. Oferty proszę skierować Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 416, nw 8932

Kawaler
lat 26, posiadający 2 000 gotówki szuka panny lub młodej w wieku do lat 26 z gotówki, lub właścicielki sklepu. Cel matrymonjalny. Oferty wraz z fotografią, uprasza się nadesłać do Kurjera Poznańskiego zdw 50 243

Kawaler
lat 30 nauczyciel z dość wielkim majątkiem, poszukuje znajomości pań w wieku do 25 lat. Trzeba majątku dla wspólnego dobra, pożądane Brunetki z fotografią, którą się zwraca do Kurjera zdw 50 488

Wdowiec
na stałej posadzie, kołoiwiec, poszukuje wdowy lub pannę od lat 30—40 z własnym mieszkaniem, cel matrymonjalny Oferty Kurjer zdw 50 100

Kolonjalista
kawaler odda zapasy towarów (5 000 zł). Propozycja. Cel matrymonjalny. Oredownik zdw 50 335-6

Pani
z towarzystwa lat 37 brunetka miła, zgrabna pełnej tuszy, poszukuje męża Panowie na najlepszym stanowisku do lat 45 racza fotografia złożyć oferty z fotografią do Kurjera zdw 50 625

Znajomości
wyższego urzędnika, kupca lub przemysłowca poszukuje przyślusia córka ziemianina lat 25, posiadająca 25 000. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia „Wanda”, ul. Fabryczna 35 a IV. zdw 50 638

Szukam
dla swej siostry znajomości pań Panowie wyżsi urzędnicy lub naukowcy w wieku 35—40 zechca łaskawie swe oferty z fotografią złożyć Kurjer zdw 50 760 Cel matrymonjalny.

24 NAUKA

Studentka-korepetytorka
udzieli lekcji i przystoi do gimnazjum za pokój w Poznaniu lub okolicy. Oferty Kurjer zdw 45 105

Kursy stenografji
i pisania na maszynach Kanta 1, II bpw 626

Francuskiego
udziela panienska z dyplomem zagranicznym. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 45 713

Prof. gimn.
udziela tania lekcji matematyki i fizyki. Przygotowanie do matury Zgłoszenia Kurjer zdw 49 537

Niemieckiego
języka, przedmiotów handlowych udzielam tania. Oferty Kurjer zdw 49 731

Profesor
przygotuje do egzaminów budowlanych. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 972

Włoskiego
francuskiego konwersacji udzielam. Ratajczaka 14, III, prawo. 2—4. zdw 49 694

Francuskiego
łatwym systemem uczy tania rutynowana. Działalskich 8, III, lewo. zdw 50 895

Chcesz otrzymać
posady? Musisz kończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekulowicza Warszawa 26r. 42 n — Kursy wyrzają listownie buchalterji rachunkowości kupieckiej korespondencji handlowej stenografji nanki handlu prawa kaligrafji pisania na maszynach towaroznawstwa angielskiego, francuskiego nie mieckiego, pisowni oraz gramatyki i polskiej Po ukończeniu wiadectwo. Żadajcie prospektów. zdw 3531

Koedukacyjne Poznańskie Kursy Budowlane
przyjmuja wpisy na kursy przygotowawczy pierwszy drugi, — Kraszewskiego 17, II prawo zdw 49 952

Matematyk
poszukuje korepetycji. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 440

Akademik
poszukuje korepetycji Pierwszorzędne referencje. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 439

Kto
udzieli matematyki. Oferty Kurjer zdw 50 573

Lacina, francuski
razem lub oddzielnie dla ó

Panienska
dobrze wychowana przyjmie po-
sady do dzieci ze zyciem, naj-
bardziej na wsi. Zgłoszenia do
Kurjera dzw 2186

Technik-Mechanik
mechanik 7 letnia praktyka
magazynu, wiadajacy jazykami
polskim, niemieckim, francuskim
poszukuje posady. Oferty Kurjer
dzw 49 217

Aptekarz
asystent praktyka dwudziestokil-
oletnia, trzezy, szuka posady
w Poznaniu. Laskawe zglosze-
nia Kurjer dzw 49 362

Szofer
monter z 10-letnia praktyka i z
dobremi swiadectwami znaty do
posady. Oferty Kurjer
dzw 49 519

Dekorator
ekspedjent z branzy blawatow
konfek artyk meksk, danek po-
szukuje posady. Oferty Kurjer
dzw 50 031

Poszukuje
posady inteligentna pani sierota
z wszelkimi prace domowe, ko-
cha dzieci cierpliwia i pracowita
od 1. 10. lub pozniej. Zglosze-
nia prosze do Kurjera Pozn. pod
dzw 49 887

Gospodarz
kawaler, lat 26, poszukuje stalej
posady zaraz lub od 1. 10. jako
samodzielnym w wiekszym gospo-
darstwie. Zgloszenia Kurjer
jw 2 611

Technik
budowlany (dobry rysownik)
szuka posady. Zgloszenia do Ku-
rjera jw 2618

Panienska
do dzieci poszukuje posady, naj-
bardziej w lepszych domach. Of-
erty Kurjer dzw 50 413

Inteligentna
starsza panienska poszukuje posady
gospodynini u samotnego pana
lub pani. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 398

Dziewczyna
mlodsza zna gotowanie poszukuje
posluzgi od 1. 10. Oferty Kurjer
dzw 50 393

100 zł
dam za wskazanie mi posady in-
tasenta lub wozeno, mam dobre
swiadectwa i polecenia. Laska-
we zgloszenia Kurjer
dzw 50 368

Biuralistka
poczatkujaca z stenografia poszu-
kuje posady. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 484

Ojciec
dda córke lat 20, do starszego
mista do skladu na prowincji
glo za utrzymanie. Zgloszenia
Kurjer dzw 50 477

Osoba
starsza, z dobrej rodziny, zaufa-
na wierzna z bardzo dobrym go-
towaniem szuka posady do za-
rzedu domu i opieki nad dzie-
mi lub do samotnego nana. Of-
erty Kurjer dzw 50 456

Pani
z towarzystwa, znajaca jazyki
polski, francuski i niemiecki,
miejscowa sie w kłopotach fi-
nansowych poszukuje w rodzi-
nach popołudniowych jakiego-
kolwiek zajecia. Zgloszenia do
eksped. Kurjera Pozn.
dzw 50 449

Syn
lenszych rodzicow poszukuje
miejsca jako uczeni w kosciele,
lub w blawatach na prowincji.
Frankus. Poznań, Żupańskiego 7
dzw 50 448

Kucharka
mlodsza samodzielna z roczna
nauka elwki przy kucharzu i
2-letnia praktyka poszukuje posady,
najchetniej do dworu. Oferty
Kurjer dzw 50 446

Ślusarz
szeladnik poszukuje posady. Of-
erty Kurjer dzw 50 445

Panienska
poszukuje posady jako uczenica
do zakladu fryzjerskiego. Oferty
Kurjer dzw 50 496

Szofer
i praktyka poszukuje posady
prywatnej. Oferty Kurjer
dzw 50 495

Panienski
dwie mlodsze szuka zajecia,
najchetniej fabryce. Oferty Kur-
jer dzw 50 490

Dzielnia ekspedjentka
z branzy spozywczej przyjmie po-
sade. Laskawe zgloszenia Ku-
rjer dzw 50 527

Osoba
dobrze wychowana w srednim
wieku poszukuje posady do 2-4
osob albo do dziecka. Oferty Ku-
rjer dzw 50 526

Panienska
szkola handlowa i praktyka po-
szukuje posady elwki na maja-
tek. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 524

Ksiązkowa
kasjerka poszukuje posady. Zglo-
szenia Kurjer dzw 50 523

Starsza
dziewczyna uczciwa poszukuje
posluzgi zaraz. Oferty Kurjer
dzw 50 513

Kucharka
w starszym wieku poszukuje po-
sady. Oferty do Kurjera
dzw 50 646

Młynarz
kawaler, lat 26, który pracowal
w mniejszych mlynach jako sa-
modzielnym poszukuje stalej po-
sady w mniejszym lub wiekszym
mlynie. P. P. wlaszciele beda
bardzo zadowoleni. Laskawe of-
erty Kurjer dzw 50 630

Starsza
dziewczyna poszukuje posady do
wszelkich prac domowych. Zglo-
szenia Kurjer dzw 50 645

Pracznica
dzielnia w swym zawodzie poszu-
kuje posady od 1. 10. Miejscowosc
Pamiatkowo. Weronika
Jankowiak. dzw 50 531

Dozorczyini
ktora zna sie na pielegnacji nie-
nowiat szuka posady. Oferty Ku-
rjer dzw 50 746

Poslugaczka
poszukuje posluzgi na pol dnia za-
raz. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 765

Pracznica
uczciwa, sumienna poleca sie w
dom zaraz. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 764

Ekspedjentka
rzetelnia poszukuje posady w re-
stauracji lub cukierni. Zglosze-
nia Kurjer dzw 50 388

Krawcowa
dzielnia poleca sie poza dom i na
wyjazd. Oferty Kurjer
dzw 50 598

Szofer - monter
Wielkopolanin, starszy, zanaty, z
dlugoletnia praktyka i dobrymi
swiadectwami, poszukuje posady.
Reflektuje jedynie na powazne
posady. Oferty do Kurjera Poz-
nańskiego pod dzw 50 715

Francuzka
rodowita sympatyczna przyjmie
miejsce do towarzystwa ewti do
starszej panienski moze wyjechać.
Wiadomosc Mikulla 27 Grudnia
10. dzw 50 514/15

Poszukuje
posluzgi po poludniu zaraz. Zglo-
szenia Kurjer dzw 50 082

Poslugaczka
uczciwa i sumienna poszukuje po-
sluzgi. Oferty Kurjer dzw 50 185

Pracy
poszukuje dla mego syna lat 25,
czlowieka uczciwego, spokojnego.
Oferty Kurjer dzw 48 306

Pomocnik
bednarski poszukuje posady w
fabryce lub wiekszym warsztacie.
Oferty Kurjer dzw 50 119

Uczen
krawiecki pragnie dokończyc nau-
ke. Józef Postela u p. Muta,
Dabrowskiego 94. dzw 50 067

Młody
wyzwoleniec z branzy kolonialno-
delikatezowej oraz palarni kawy
poszukuje miejsca na 5 miesiecy,
celem dalszej praktyki. Laska-
we zgloszenia Kurjer dzw 50 065

Ksiązkowy poczatkujacy
kawaler, lat 26, ukończonym kur-
sem, znajac księgowosc pojedyn-
cza i podwojną równiez żurnal a-
merykański, piszacy na maszynie
po polsku i niemiecku, znajac takze
stenografie polska szuka po-
sady jako poczatkujacy zaraz lub
później okolica obojetna. Oferty
Kurjer dzw 50 083

Krawcowa
wykwalifikowana w dom poleca
sie. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 311

Młodsza
poslugaczka poszukuje posluzgi
zaraz przed lub po poludniu. Zglo-
szenia Kurjer dzw 50 310

Panna
ktora zna szycie, haftowanie, na-
prawy bielizny, zna gospodarstwo
domowe szuka posady wyrzecz-
cielki takze zajmie sie dziećmi.
Zgloszenia Kurjer dzw 50 309

Dziewczyna
poszukuje posady do restauracji
zaraz gotowania od 1. 10. Zglosze-
nia Kurjer dzw 50 304

Uczen blacharski
majacy 2 lata nauki poza soba,
szuka z powodu smierci ojca
miejsca od 1. 11. gdzieby sie mógł
dalej uczyć. Oferty Kurjer
dzw 50 288

Krawcowa
samodzielnia i akuratna krojczyni,
na pluszcze, suknie, kostjmy, po-
szukuje dobrej i stalej posady.
Ma 3 1/2 lat nauki i przeszlo rok
praktyki. Oferty Kurjer
dzw 50 235

Młodsza
bufetowa szuka posady ewentual-
nie do skladu piekarskiego. —
Oferty Kurjer dzw 50 279

Dziewczyna
uczciwa, porzadna do wszystkiego
z gotowaniem, najchetniej do
bezdzielnego Państwa od 1. 10.
Oferty Kurjer dzw 50 169.

Abolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej po-
szukuje posady biuralistki lub ka-
sjerki z 2 letnia praktyka. Oferty
Kurjer dzw 50 060

Biuralistka
mloda pisze biegle na maszynie
za sten. polaca szuka posady do
biura zaraz (adwokata). Oferty
Kurjer dzw 50 256

Panienska
z dobrego domu, poszukuje posady
mlodszej biuralistki. Oferty
Kurjer dzw 50 003

Młoda
mezatka z dobrymi swiadectwami
poszukuje posluzgi lub prania. Of-
erty Kurjer dzw 49 999

Szofer - monter
dluzsza praktyka poszukuje po-
sady zaraz lub 1. 10. Najchetniej
na reklamowke w Poznaniu. Of-
erty Kurjer dzw 49 982

Ksiązkowa - kasjerka
z kilkoletnia praktyka, obeznana
z wszelkimi pracami biurowymi,
ze znajomosci stenografii polskiej,
poszukuje od 1. 10. br.
wzgl. pozniej posady. Miejscowosc
obojetna. Laskawe zglosze-
nia do Kurjera Poznańskiego
dzw 47 321

Samodzielnia kantorzystka
z 8-letnia praktyka poszukuje od
1. 10. wzgl. pozniej posady. Zglo-
szenia do Kurjera Poznańskiego
dzw 47 320

Wdowa
po leńszym przyjmie posade w
samotnym gospodarstwie najchet-
niej na leńszowce. Lask. zaofiaro-
wania pod „Gospodynini” do
„Par”. Bydgoszcz, Dworcowa 72.
Pw 5 422-63.951

Lepsza
dziewczyna do wszystkiego z do-
brem gotowaniem poszukuje po-
sady od 1. 10. 29. Oferty Kurjer
dzw 50 200

Szofer-monter
z dlugoletnia praktyka i dobre-
mi swiadectwami poszukuje stalej
posady, najchetniej na ma-
jatkę. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 202

Nauka
pisania na maszynach nowoczesna
metoda. Zapisy codziennie w fir-
mie Block - Brun, plac Wolności
8, I. pietro. nw 8

Pomocnik
krawieckiego, dobrego, przyjmie
zaraz. A. Kurkowiak. Swarzędz,
Rynek. dzw 50 424

Stebner
lub stebnerka, sila pierwszorzed-
na poszukiwana na stale posade
zaraz. M. Konieczny. Pracownia
cholewek. Wołstyn. Poznańska
40. dzw 50 416

Technik dentystyczny
asystent moze sie zglosic do Ku-
rjera dzw 50 407, tylko pierwszo-
rzedne rekomendacje beda
uwzględnione.

Służąca
czysta i uczciwa z gotowaniem
do 3 osob potrzebna od 1. 10. 29.
reflektuje sie tylko na sila samo-
dzielnia, ktora moze zastapic pa-
ni domu, posada stale. Seweryn
Lehmann, Kórnik, Drogeria,
nw 3946

Majętność Wielowieś
p. Pakość poszukuje od 1. 10.
starszego doświadczonego szofera
znajacego obsluge palacowa.
dw 2174

Młodsza ekspedjentka
z branzy krótkich towarów i ga-
lanterji dobrze polecona zaraz
lub 1. 10. potrzebna Zgloszenia
z dołączeniem swiadectw i poda-
niem pensji do Kurjera Poznań-
skiego dzw 50 179

Pomocnik
damsko-fryzjerski potrzebny za-
raz. Schipper, Sew. Mielżyń-
skiego 21. dzw 49 538

Fryzjerka
na stale posade potrzebna. Wl.
Konieczny, Gostyn. św. Ducha 3.
dzw 49 683

Służąca
potrzebna zaraz lub 1. 10. 29.
Adamczak, Patr. Jakowskiego,
30. sklad. dzw 50 512

Apteka
p. Orlem w Krotoszinie poszu-
kuje asystenta (tki). Oferty z
refer. i warunkami dzw 558

Rysownika
mlodsze z praktyka w budo-
wie maszyn przyjmie zaraz.
Józef Dziabaszewski i Ska. Po-
znań, ulica Przemysłowa 35.
Kw 868

Asystenta (tki)
dentystycznego w operatywie i w
technice biegly stale posade od
zaraz poszukuje Oferty Kurjer
dzw 50 051

Fryzjerski
pomocnik i fryzjerka pierwszo-
rzedna sila. Matejki 7.
dzw 50 163

Osoba
zaufana do pomocy w prowadze-
niu domu na wsi potrzebna od
1. października rb. Wymagany
nadzór nad kuchnią, drobiem,
prania i znajomosc szycia.
Uwzględnia sie tylko pierwszo-
rzedne rekomendacje. Zgloszenia
do ekspedycji Kurjera Poznań-
skiego pod dzw 2175

Poszukuje
sie nauczycielki w srednim wieku
z dobra konwersacja francuska
do dzieci 7 i 11 lat. Reflektuje
sie tylko na pierwszorzedne sily z
dobrymi swiadectwami. Zglosze-
nia wraz z fotografja uprasza sie
pod „Nauczycielka”, do „Par”,
Bydgoszcz, Dworcowa 72.
Pw 5 423-63.952

Prasowaczek
na bielizne meska poszukuje —
Wielkopolska Fabryka Bielizny
W. Rakowski, ul. Poczтова 1.
dzw 50 281

Ekspedjentka
potrzebna „Alfa”. Szkolna 10.
dzw 50 251

Pani
inteligentna o ile mozno z ja-
cina, piszaca na maszynie kore-
spondentka na 4-5 godzin
potrzebna zaraz jako sekretarka
Towarzystwa Farmaceutycznego.
Zgloszenia osobiste w pliatek 20.
bm od 8.30 do 10 rano. Ratajcz-
ka 18, III. Makowski.
dzw 50 249

Stenotypistka
znajaca dokladnie jazyk polski
niemiecki, oraz stenografie polska
potrzebna natychmiast. Wła-
snorocznie napisane oferty z od-
pisami swiadectw podaniem war-
unków i dołączoną fotografja
przy wolnym mieszkaniu, swiecie
i opale uprasza. Fabryka Krze-
sel. Gościcino. Spółka Akcyjna w
Gościcinie pow. Morski.
dw 2165

Gospośnia
kucharka samodzielna i uczciwa,
umiejaca prasować i cerować bie-
lizne potrzebna na wieś do pro-
wadzenia gospodarstwa domowego,
gdzie brak pani domu. Zglo-
szenia z referencjami i odpisami
swiadectw do agencji Kurjera
Pozn. w Gostyniu. nw 3928

Służąca
do wszystkiego, warunek dobre
gotowanie moze sie zglosic od za-
raz. Cierniak, Matejki 55 par-
ter. dzw 50 073

Ulica nie dla dzieci

Wydawnictwo Spółki Akcyjnej Drukarnia Polska w Poznaniu.

Ilustracje i objaśnienia ruchu ulicznego w zeszycie. Cenne te i po-
uczające wskazówki powinni kupić wszyscy kochający dzieci, by
uchronić je od nieszczęśliwego wypadku.

Cena 50 groszy — z przesyłką pocztową 70 groszy
tylko za poprzednim nadesłaniem należytości na konto
200 149 w P. K. O. w Poznaniu. Do nabycia we wszystkich
księgarniach i wprost w wydawnictwie: Drukarnia Polska,
Spółka Akcyjna, Poznań, św. Marcin 70.

Młodsza
panienka poszukuje posady jako
poczatkujaca sila biurowa lub
ekspedjentka z branzy galant. —
Laskawe zgloszenia Kurjer
dzw 50 628

Fotografistka
operatorka retuszerka, kopistka
szuka posady. Oferty Kurjer Poz-
nański dzw 50 770

Maszynistka
mlodsza z roczna praktyka adwo-
kacka, poszukuje posady zaraz
lub 1. 10. Zgloszenia Kurjer Poz-
nański dzw 50 703

Dyrektorka
z elegancja prezencja, pierwszo-
rzedna szkola warszawska, kraw-
kowska, dlugoletnia praktyka w
wykonywaniu pierwszorzednych
sukien, pluszczy poszukuje po-
sady dyrektorki lub panny samo-
dzielnej albo wspolniczki. Zglosze-
nia pod Kurjer Poznański
dzw 2195

Gospodynini - kucharka
starsza, wszechstronna znajomo-
scia, sumienna, pracowita poszu-
kuje posady. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 806. Ustne porozumienie
tylko w Poznaniu. Prosze podac
adres.

Krawcowa
poleca sie poza dom. Śniadeckich
4, wysoki parter, lewo.
dzw 50 304

Gospodynini
średnim wieku, własna pościelą
poszukuje posady do lepszego do-
mu lub probostwo od 1. 10. póź-
niej. Zna warszawska, polsko-
francuska kuchnie, wszelkie za-
prawy, szycie, prasowanie sztyw-
nej bielizny. Pensja według umow-
y. Oferty Kurjer dzw 50 567

Podróżujący
z dyplomem na prowadzenie sa-
mochodu, inteligentny, dobry
sprzedawca zaprowadzony apte-
kach, drogeriach, składach pa-
pierni, galanterji i cukierków w
Poznaniu, Pomorzu i Śląsku
poszukuje zastępstwa. Oferty
Kurjer dzw 49 632

**Nauczyciela -
wychowawcy**
posade w domu, gdzie ojcowskie-
go sika brak, tu lub na wyjazd
przyjmie doświadczony pedagog,
posiadajacy dlugoletnia praktyke
zagraniczna. Zgloszenia do ek-
spedycji Kurjera Poznańskiego
dzw 49 215

Redaktora
lub tłumacza (7 jazyków) posade
przyjmie tu lub na wyjazd, star-
szy czlowiek z wyzszy wykształ-
ceniem. Zgloszenia do Kurjera
dzw 49 214

Panienska
poszukuje pracy zaraz do haftu
ul. Półwiejska 16, III. p. Podolak
dzw 50 616

Ekspedjentka
przytojna, inteligentna, biegly w
swoim zawodzie poszukuje po-
sady do bufetu. Oferty Kurjer
dzw 50 618

Elektromechanik
na naprawe akumulato-ów i a-
świetlen samochodowych poszu-
kuje posady. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 586

Dziewczyna
do wszystkiego bez gotowania
poszukuje posady. Oferty Ku-
rjer dzw 48 583

Uczen ogrodniczy
z 2-letnia praktyka poszukuje
miejsca celem dalszej praktyki.
Oferty Kurjer dzw 48 578

Młody stolarz
szuka kazdego rodzaju zajecia po-
za domowego. Oferty Kurjer
dzw 50 603

Inteligentna
panienka z praktyka poszukuje
posady ekspedjentki lub kasjerki.
Oferty Kurjer dzw 50 606

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem po-
szukuje posady u lepszego pań-
stwa zaraz lub później, dobre
swiadectwa. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 722

Urządnik
gospod. poszukuje posady biu-
rowej. Zgloszenia Urbański, Gre-
banin, pow. Kepno Wielkp.
dzw 50 691

Pracznica
poszukuje prania. Zgloszenia Ku-
rjer dzw 50 660

Młoda
inteligentna panienska poszukuje
posady do sklepu lub do dzieci,
względnie do biura. Zgloszenia
Kurjer dzw 50 663

Gospodynini
samodzielnia poszukuje posady za-
raz. Zgloszenia Kurjer dzw 50 731

Bona ochroniarka
poszukuje stalej posady od 1. 10.
20. Lask. zgloszenia z podaniem
pensji do Kurjera Poznańskiego
dzw 50 700

Szukam
jakiegokolwiekbadz zajecia do-
szycia lub sporządzania zaraz. —
Oferty Kurjer dzw 50 695

Maszynistka
z prowincji, trzyletnia praktyka,
poszukuje posady. Laskawe zglo-
szenia Kurjer dzw 50 16

Szofer - służący
kawaler lat 21 poszukuje posady
od 1. 10. lub później. Oferty Ku-
rjer dzw 50 420/1

Szofer - ślusarz
kawaler, lat 26, poszukuje posady
prywatnej. Oferty Kurjer Poz-
nański dzw 50 727

Szofer - ogrodnik
z praktyka i poleceniem poszu-
kuje posady od 1. 10. lub później
Zgloszenia: pod adres Korzycki
Osiek p. Gostyń, ywa, pow. O-
strów P.kn. dzw 49 205-6

Fryzjerka
poszukuje posady w Poznaniu.
Oferty Kurjer dzw 50 049

Młody
szofer mechanik obejmie posade
od zaraz. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 077

Kowal
poszukuje pracy najchetniej war-
szacie. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 081

Monter-samochodowy
który pracowal dluzszy czas sa-
modzielnie przy montazu samo-
chodów, poszukuje odpowiedniej
posady. Zgloszenia do Agencji
Kurjera Poznańskiego w Kości-
nie. nw 3 937

Bona
inteligentna zna dobrze jazyk
niemiecki i szycie szuka posady.
Oferty Kurjer Poznański
dzw 50 141

Młodsza
poslugaczka poszukuje posluzgi
zaraz przed lub po poludniu. Zglo-
szenia Kurjer dzw 50 310

Panna
ktora zna szycie, haftowanie, na-
prawy bielizny, zna gospodarstwo
domowe szuka posady wyrzecz-
cielki takze zajmie sie dziećmi.
Zgloszenia Kurjer dzw 50 309

Dziewczyna
poszukuje posady do restauracji
zaraz gotowania od 1. 10. Zglosze-
nia Kurjer dzw 50 304

Uczen blacharski
majacy 2 lata nauki poza soba,
szuka z powodu smierci ojca
miejsca od 1. 11. gdzieby sie mógł
dalej uczyć. Oferty Kurjer
dzw 50 288

Krawcowa
samodzielnia i akuratna krojczyni,
na pluszcze, suknie, kostjmy, po-
szukuje dobrej i stalej posady.
Ma 3 1/2 lat nauki i przeszlo rok
praktyki. Oferty Kurjer
dzw 50 235

Młodsza
bufetowa szuka posady ewentual-
nie do skladu piekarskiego. —
Oferty Kurjer dzw 50 279

Dziewczyna
uczciwa, porzadna do wszystkiego
z gotowaniem, najchetniej do
bezdzielnego Państwa od 1. 10.
Oferty Kurjer dzw 50 169.

Abolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej po-
szukuje posady biuralistki lub ka-
sjerki z 2 letnia praktyka. Oferty
Kurjer dzw 50 060

Biuralistka
mloda pisze biegle na maszynie
za sten. polaca szuka posady do
biura zaraz (adwokata). Oferty
Kurjer dzw 50 256

Panienska
z dobrego domu, poszukuje posady
mlodszej biuralistki. Oferty
Kurjer dzw 50 003

Młoda
mezatka z dobrymi swiadectwami
poszukuje posluzgi lub prania. Of-
erty Kurjer dzw 49 999

Szofer - monter
dluzsza praktyka poszukuje po-
sady zaraz lub 1. 10. Najchetniej
na reklamowke w Poznaniu. Of-
erty Kurjer dzw 49 982

Ksiązkowa - kasjerka
z kilkoletnia praktyka, obeznana
z wszelkimi pracami biurowymi,
ze znajomosci stenografii polskiej,
poszukuje od 1. 10. br.
wzgl. pozniej posady. Miejscowosc
obojetna. Laskawe zglosze-
nia do Kurjera Poznańskiego
dzw 47 321

Samodzielnia kantorzystka
z 8-letnia praktyka poszukuje od
1. 10. wzgl. pozniej posady. Zglo-
szenia do Kurjera Poznańskiego
dzw 47 320

Wdowa
po leńszym przyjmie posade w
samotnym gospodarstwie najchet-
niej na leńszowce. Lask. zaofiaro-
wania pod „Gospodynini” do
„Par”. Bydgoszcz, Dworcowa 72.
Pw 5 422-63.951

Lepsza
dziewczyna do wszystkiego z do-
brem gotowaniem poszukuje po-
sady od 1. 10. 29. Oferty Kurjer
dzw 50 200

Szofer-monter
z dlugoletnia praktyka i dobre-
mi swiadectwami poszukuje stalej
posady, najchetniej na ma-
jatkę. Zgloszenia Kurjer
dzw 50 202

Nauka
pisania na maszynach nowoczesna
metoda. Zapisy codziennie w fir-
mie Block - Brun, plac Wolności
8, I. pietro. nw 8

Pomocnik
krawieckiego, dobrego, przyjmie
zaraz. A. Kurkowiak. Swarzędz,
Rynek. dzw 50 424

Stebner
lub stebnerka, sila pierwszorzed-
na poszukiwana na stale posade
zaraz. M. Konieczny. Pracownia
cholewek. Wołstyn. Poznańska
40. dzw 50 416

Technik dentystyczny
asystent moze sie zglosic do Ku-
rjera dzw 50 407, tylko pierwszo-
rzedne rekomendacje beda
uwzględnione.

Służąca
czysta i uczciwa z gotowaniem
do 3 osob potrzebna od 1. 10. 29.
reflektuje sie tylko na sila samo-
dzielnia, ktora moze zastapic pa-
ni domu, posada stale. Seweryn
Lehmann, Kórnik, Drogeria,
nw 3946

Majętność Wielowieś
p. Pakość poszukuje od 1. 10.
starszego doświadczonego szofera
znajacego obsluge palacowa.
dw 2174

Młodsza ekspedjentka
z branzy krótkich towarów i ga-
lanterji dobrze polecona zaraz
lub 1. 10. potrzebna Zgloszenia
z dołączeniem swiadectw i poda-
niem pensji do Kurjera Poznań-
skiego dzw 50 179

Pomocnik
damsko-fryzjerski potrzebny za-
raz. Schipper, Sew. Mielżyń-
skiego 21. dzw 49 538

Fryzjerka
na stale posade potrzebna. Wl.
Konieczny, Gostyn. św. Ducha 3.
dzw 49 683

Służąca
potrzebna zaraz lub 1. 10. 29.
Adamczak, Patr. Jakowskiego,
30. sklad. dzw 50 512

Apteka
p. Orlem w Krotoszinie poszu-
kuje asystenta (tki). Oferty z
refer. i warunkami dzw 558

Rysownika
mlodsze z praktyka w budo-
wie maszyn przyjmie zaraz.
Józef Dziabaszewski i Ska. Po-
znań, ulica Przemysłowa 35.
Kw 868

Asystenta (tki)
dentystycznego w operatywie i w
technice biegly stale posade od
zaraz poszukuje Oferty Kurjer
dzw 50 051

Fryzjerski
pomocnik i fryzjerka pierwszo-
rzedna sila. Matejki 7.
dzw 50 163

Osoba
zaufana do pomocy w prowadze-
niu domu na wsi potrzebna od
1. października rb. Wymagany
nadzór nad kuchnią, drobiem,
prania i znajomosc szycia.
Uwzględnia sie tylko pierwszo-
rzedne rekomendacje. Zgloszenia
do ekspedycji Kurjera Poznań-
skiego pod dzw 2175

Poszukuje
sie nauczycielki w srednim wieku
z dobra konwersacja francuska
do dzieci 7 i 11 lat. Reflektuje
sie tylko na pierwszorzedne sily z
dobrymi swiadectwami. Zglosze-
nia wraz z fotografja uprasza sie
pod „Nauczycielka”, do „Par”,
Bydgoszcz, Dworcowa 72.
Pw 5 423-63.952

Prasowaczek
na bielizne meska poszukuje —
Wielkopolska Fabryka Bielizny
W. Rakowski, ul. Poczтова 1.
dzw 50 281

Ekspedjentka
potrzebna „Alfa”. Szkolna 10.
dzw 50 251

Pani
inteligentna o ile mozno z ja-
cina, piszaca na maszynie kore-
spondentka na 4-5 godzin
potrzebna zaraz jako sekretarka
Towarzystwa Farmaceutycznego.
Zgloszenia osobiste w pliatek 20.
bm od 8.30 do 10 rano. Ratajcz-
ka 18, III. Makowski.
dzw 50 249

Stenotypistka
znajaca dokladnie jazyk polski
niemiecki, oraz stenografie polska
potrzebna natychmiast. Wła-
snorocznie napisane oferty z od-
pisami swiadectw podaniem war-
unków i dołączoną fotografja
przy wolnym mieszkaniu, swiecie
i opale uprasza. Fabryka Krze-
sel. Gościcino. Spółka Akcyjna w
Gościcinie pow. Morski.
dw 2165

Gospośnia
kucharka samodzielna i uczciwa,
umiejaca prasować i cerować bie-
lizne potrzebna na wieś do pro-
wadzenia gospodarstwa domowego,
gdzie brak pani domu. Zglo-
szenia z referencjami i odpisami
swiadectw do agencji Kurjera
Pozn. w Gostyniu. nw 3928

Służąca
do wszystkiego, warunek dobre
gotowanie moze sie zglosic od za-
raz. Cierniak, Matejki 55 par-
ter. dzw 50 073

28 WOLNE MIEJSCA

Kucharka - gospodynini
znajaca wykwinna kuchnie, su-
mienna, uczciwa i samodzielna z
piewszorzędniemi swiadectwami
potrzebna od 1. 10. Zgloszenia w
godz. 3-4 lub 6-7 po pol. Po-
znań, ul. Cicha 17, (willa)
dzw 50 125

1.500—3.000
złoty miesięcznie zarubić może
każdy. Wypłaćamy natychmiast
najwyższą prowizję zotówka i
zaliczkujemy. Przy energicznej
pracy wysoka pensja. Okazja dla
agentów losowych i bazarze-
mowych. Wszystkich poznamy.
Zgloszenia: skrytka pocztowa 93,
Lwów.
ap 3506

Wielki zarobek poboczny

dla zdolnych podróżujących. — Oferty sub. „Natchmiastowa prowizja i gotówka” do Biura Ogłoszeń „Par”, Lwów, Akademicka 14. Pw 5066-72,42

Dziewczynka
do bawienia dziecka oraz lekkiej pomocy pani poszukiwana. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 59 712

Poszukuje
uczni kupieckiego do branży drzewnej możliwie z ukończoną Szkołą Handlową. Zgłoszenia pisemnie Kurjer zdw 50 707

Chłopiec
do posyłek może się zgłosić. Antoni Sobocki, Poznań, Wielka 8. zdw 50 719

Uczniwa
dziewczyna do wszelkich prac domowych może się zgłosić zaraz. Św. Wojciech 36. II. Lermanowa. zdw 50 714

Potrzebny
pomocnik fryzjerski zaraz. — Wierzbicice 33. zdw 50 726

Mechanik
do składu rowerów i radio sprzętów potrzebny od 1. 10. 29. Jan Ostojski, Kepno, Sienkiewicza 112 zdw 50 690

Dziewczyna
uczniwa do wszystkiego potrzebna. Zgłoszenia pomiędzy godz. 4-8. Polna 1. parter. lewo. zdw 50 664

Krawcy
damscy, krawczyźnie samodzielnie na suknie, płaszcz, kostiumy tylko zdolne siły na stałe zatrudnienie potrzebny zaraz. L. Sawicki, Piekary 1. zdw 50 662

Służąca
może się zgłosić. Dworzec. Tama Garbarska. zdw 50 669

Uczniwa
panienka do jednego dziecka potrzebna na majątek na Pomorzu. Oferty Kurjer zdw 50 717

Kucharka - gospodyni
z dobrą referencjami potrzebna na majątek na Pomorzu. Zgłoszenia pod zdw 50 718

Krawcowa
domowa potrzebna. Kurowska. Matejki 36. zdw 50 406

Potrzebna
działa prasowaczka 2 dni w tygodniu zaraz. Strzelecka 21. Banaszkiewicz. zdw 50 392

Służąca
zaraz wzgl. od 1. 10. potrzebna. Znajomość języka niemieckiego konieczna. Czekala, Polna 20 II. zdw 50 390

Parowy browar
w Małopolsce poszukuje zaraz zdolnego pomocnika piwowarskiego, z dłuższą praktyką w większych browarach. Kawalerowie mają pierwszeństwo. Oferty z odpisami świadectw pod „Cerevisia” do „Ruchu” Oddział w Krakowie. nw 3947

Służąca
do wszystkiego. uczniwa, czysta, zdrowa potrzebna zaraz w małej rodzinie z dwójkiem dzieci. Dymaradzka, Niegolewskich 5. zdw 50 435

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych z gotowaniem potrzebna 1. 10. 29. Dąbrowicza, Środa, Dąbrowskiego 10. zdw 50 517

Służąca
do wszystkiego potrzebna śniadeczek 23. I. prawo. zdw 50 569

Pomocnik
fryzjerski dzielny potrzebny. Kanałowa 3. zdw 50 568

Potrzebna
zaraz służąca uczniwa do wszystkiego. Zgłoszenia Ratajczaka 18. Podrzycka, skład. zdw 50 552

Do artystycznego
teatryku objazdowego poszukiwane: 3 siły żeńskie i 3 siły męskie, młode śpiewne, tańczące, utalentowane, o ładnych warunkach scenicznych, oraz duet muzyczny (fortep skrzypce) zgrany, młody, dobrze się prezentujący. Spieszne zgłoszenia z fotografią, podaniem warunków i adresu do Kurjera zdw 50 532

Młodsza
ekspedientka potrzebna L. Wojciechowska. ul. Nowa 5. skład cukrów. rw 6884

Dziewczyna
młodsza, potrzebna do wszystkiego od pierwszego. Zgłoszenia — Górna Włda 32. Żelazna. zdw 50 587

Chłopiec
do posyłek potrzebny. Zgłoszenia Grobla 15. pokój 207. nw 3 956

Posada
lekarza - dentysty lub dentystki zastępczo ewentualnie na tuteż zaraz w Poznaniu. Adres wskaże Kurjer iw 2 656

Pomocnik
fryzjerski oraz uczniwa lub kursistka potrzebni zaraz. Dąbrowskiego 38. jw 2 029

Pomocnik
fryzjerski z wypomóżką może się zgłosić. Kościelna 11. jw 2 627

Panienska
do podnoszenia oczek w pończochach może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer zdw 50 596

Młodsze
panienki do miarowych kamizelek mogą się zgłosić. Winiszewski, Wielka 15. I. wchód. zdw 50 602

Organom nadzorczym kierownikom, buchalterom
udziela porad i nauki zamknięcia ksiąg, oceny bilansów kalkulacji, organizacji, techniki buchalteryjnej. Zgłoszenia Kurjer zw 18991

Dziewczyna
do lekkich prac domowych na cały dzień bez spania poszukiwana. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 604

Służąca
potrzebna. Półwiejska 37. I. prawo. front. zdw 50 599

Służąca
potrzebna z praniem gotowaniem. Małecka. Małeckiego 14. zdw 50 710

Fryzjerka
działa potrzebna zaraz. pensja 180 zł. Zgłoszenia ul. Wodna 14. zdw 50 711

Służącej
z gotowaniem poszukuje małżeństwo bezzietne. Zgłoszenia do biura K. Blachowski, Mickiewicza 5. zdw 50 764

Pomocnik
fryzjerski damsko-męski, potrzebny zaraz na 50 procent. (Górna Włda) Spadzista 30. zdw 50 795

Kilku
uczni przyjmie Masadyński, fabryka kafi. Piac Nowomiejski 10 a. zdw 50 818

Panna
do dzieci przychodnia z dobrymi świadectwami potrzebna zaraz. Zgłoszenia pisemnie z podaniem pensji Kurjer zdw 50 812

Dziewczynę
do naciągania szczonek przyjmie Fasmit, Dominikańska 1. zdw 05 907

Uczeń
fryzjerski wolontariusz potrzebny. Szamarzewskiego 10. zdw 50 437

Potrzebna
uczniwa starsza dziewczyna z gotowaniem dobrymi świadectwami od 1. 10. Zgłoszenia od 3-5 Wąly Kościuski 6b dyr Waga 1. ptr. zdw 50 434

Skład
w centrum miasta Poznania, od 18 lat dobrze zaprowadzony, **sprzedam** za gotówkę. Oferty Kurjer rw 6885

Bacność
Dobrze prezentujące agenci-antki będą przyjęci jako przedstawiciele bankowi na bardzo korzystnych warunkach za kaucja 50 zł Ważne przez dni 8 Zgłoszenia przyjmują się od 10-12. od 3-5 po poł. św. Czesława 10. parter na prawo. zdw 50 472

Potrzebna
zaraz służąca do wszystkiego do dwóch osób samodzielna z dobrem gotowaniem. Świadectwa konieczne. Żupańskiego 20 III n. do godziny 1 zdw 50 471

Woźnica
może się zgłosić. Fabryka Octu, ul. Górczyńska 27. zdw 50 470

Ekspedjentki
inteligentne z konfekcji potrzebne. Aleje Marcinkowskiego 15. zdw 50 489

Panienska
do składu kolonialnego z utrzymaniem potrzebna zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 50 528

Apteka
blisko Poznania poszukuje od 1. 10. lub 15. 10. asystentki z praktyką. Oferty z warunkami Kurjer zdw 50 521

Potrzebna
pomocnica do krawieczyzny damskiej. Zielona 1. I. p. Jamonto wa. zdw 50 501

Posługaczka
potrzebna. Kwiatowa 13 III. prawo. zdw 50 563

Dziewczyna
uczniwa do wielkiej pracy domowej z gotowaniem potrzebna zaraz. Wielka 7. Musiałowa. zdw 50 556

Samotnego
rzetelnego człowieka z kaucja 150 zł do koni i rozwózienia towaru przyjmie Parowa piekarnia i młyn. Sadz powiat poznański. zdw 50 615

Posługaczka
potrzebna. Małe Garbary 8. Szulte. rw 6594

Kucharz
kawaler, ewtl. Krosowiec, znajomość pieczenia i zapraw, konserwy potrzebny od 1. 10. Tylko najlepsze zaświadczenia nauki uwzgl. będą. Zgłoszenia pod dw 2197

Pomocnika fryzjerskiego
poszukuje zaraz Leon Kalmarczyk, Koźmin, Rynek 16. dw 2198

Do szkoły wiejskiej
poszukuje się zaraz nauczyciela lub nauczycielki. Oferty uprasza się składać: Szkoła Starzyński Dwór, poczta Starzno powiat Morski. zdw 49 633

Starsza
osoba poszukiwana jako gospodyni za skromnym wyumaganiem do samotnego pana na G. Śląsk. — Oferty z fotografią Kurjer zdw 50 632

Kucharka
młoda, która umie dobrze gotować, zna chów drobiu, jako też prasowanie sztywnej bielizny potrzebna na wieś do dworu od 1. października pod dyspozycje pani domu. Sekowo p. Podrzewie, powiat Szamotuły. zdw 50 786

Uczniwa
lub uczeń potrzebny. Bazar Sprzetów kuchennych Wielka 15. zdw 50 649

Praktykantka
na roczny kurs do składu potrzebna bez wynagrodzenia uczniwa do dyspozycji Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 50 648

Służąca
do wszystkiego potrzebna zaraz. Strzelecka 8. restauracja zdw 50 788

Chłopca
do posyłek silnego poszukuje Wisniewski. Kwiatowa 2. stolarnia zdw 50 639

Szofer
znający się doskonale na mechanizmie potrzebny zaraz do majątku Wymagane osobiste rekomendacje. wynagrodzenie dobre. Oferty Łódź. Skrzyńska pocztowa 176. nw 3063

Dziewczeta i chłopcy
do lat 18 jako kolporterzy potrzebni Bracia Nitecy Słusarska 7. Pw 5451-56 178

Krawcowa
na damskie zaraz potrzebna. Szymborska. Wierzbicice 40. zdw 50 704

Krawcowe
samodzielne płaszcz, kostiumy przyjmie. Brykczyński, Szamarzewskiego 11. zdw 50 683

Marszantka
samodzielną zaraz lub od 1. 10. potrzebna. J. Stawska Marszałka Focha 28. zdw 50 679

Służąca
potrzebna zaraz. 27. Grudnia 5. II. p. wprost. zdw 50 186

Ogrodnik
potrzebny zaraz. Kostencki, Żegrze-Poznań, Droga św. Jańska. rw 6895

Kwaciarka
może się zgłosić do składu kwiatów M. Greiserowa. ul. 3 Maja 3 a. zdw 50 5789

Żelazniak
rzutki ekspedient, dobrze polecony potrzebny na prowincję zaraz lub od 1. 10. 29. Odpisy świadectw podaniem pensji upraszam do Kurjera zdw 50 431,2

Kasjerka
książkowa, dzielna znająca język amerykański potrzebna od 1. 10. na prowincję. Zgłoszenia z odpisami świadectw podaniem pensji przy wolnym stole do Kurjera Poznańskiego zdw 50 427,28

Uczniwa
do składu żelaza poszukuj. zaraz. M. Pudelski Kórnik zdw 50 396,7

Posługaczka
czysta uczniwa potrzebna Sławiska. Focha 82 zdw 50 593

Młodsza
ekspedientka od biawiatów i tow. krótkich może się zgłosić. Ul. Dąbrowskiego 57. III. godz. 19-20. zdw 50 772,3

Służąca
z gotowaniem może się zgłosić zaraz lub później. B. Anders ul. Dąbrowskiego 57. Kwaciarnia zdw 50 644

Kino ODEON, ul. 27 Grudnia 14.
Od dziś
RASPUTIN i KOBIETY
czyli (Zagłada Rosji)
Miłosne dzieje Rasputina szarlatana, rozpustnika i „władcy dusz”. Pw 5419-38 78

Humor zagraniczny

Pan Gwizdalski i przeciwalkoholowy szpak.

(Kopenhagen Presse) S. F.

Przedpłata na październik 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodn. do datka ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4,00 w agencjach w mieście zł 4,50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4,70 z odnośnieniem przez pocztę w Poznaniu miesięcznie zł 4,85 kwartalnie zł 14,58. pod opaską w Polsce zł 9,00 pod opaską w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłek w zakładzie strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072. w niedziele, święta i noca tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Dla wygody czytelników naszych zamieszczamy poniżej kwity abonamentowe; tych wszystkich, którym chodzenie na pocztę sprawia trudności, prosimy jeden kwit, odpowiednio wypełniony, odesłać na najbliższy urząd pocztowy, a listowy zgłosić się po przedpłatę przy najbliższej sposobności. **Zamówienie prosimy uskuteczyć przed 25 b. m.**, gdyż tylko wówczas poręcza poczta dostawę wszystkich egzemplarzy bez przerwy. Drugi kwit prosimy wręczyć sąsiadowi z zachęceniem do zaabonowania „Kurjera Poznańskiego”.

Kwit kwartalny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oprocent. i manipul.	Razem
Kurjer Poznański (Wychodzi dwa razy dziennie — razem 20 stron, co tydzień bezpłatny dodatek „Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe”)	Poznań	miesiąc październik listopad i grudzień 1929	12,00	2,58	14,58

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.
Pokwitowanie urzędu pocztowego.
Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.
dnia _____

Kwit miesięczny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oprocent. i manipul.	Razem
Kurjer Poznański (Wychodzi dwa razy dziennie — razem 20 stron, co tydzień bezpłatny dodatek „Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe”)	Poznań	miesiąc październik 1929 r.	4,00	0,86	4,86

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.
Pokwitowanie urzędu pocztowego.
Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.
dnia _____